

**Ön kapak resmi üstündeki tarihi sil- "18 Mayıs 2013" yaz.
Resim altına. " Alanya'nın Gurur Tablosu" yaz.**

Resmi Kapak içine tam sayfa koy ve altına“Alanya’da Müze Gibi Bir Turistik Tesis: Fatih Otel” yaz.

Sayfa:3.....SUNU

S:4-

ALÂİYE

EDEBİYAT-KÜLTÜR-FOLKLOR-SANAT-TARİH VE TURİZM DERGİSİ
SAYI.3-2013-İLKBAHAR

Logo koy

İMTİYAZ SAHİBİ:

Alanya Kültür-Sanat ve Turizm Vakfı
(ALSAV) Adına: Faruk Koçak

Genel Yayın Yönetmeni:

Av. İSMAİL YILDIZ

Tel:0532 3114112

@mail:avukatismailyildiz@hotmail.com

Yayın Kurulu:

İSMAİL YILDIZ

FARUK KOÇAK

AHMET OLGUN

OĞUZ KORUM

Hukuk Danışmanı:

Av. Hakan OLGUN

Yönetim, Dağıtım ve Haberleşme Adresi:

(ALSAV)Alanya Kültür-Sanat ve Turizm Vakfı

Şekerhane Mah. Şevket Tokuş Cad.

Yunus Gücü Sok. No:18/A - ALANYA

Tel ve Faks: 0242 5191910

E mail Adresi: alanyaalsav@hotmail.com

Yayın ve Pazarlama Koordinatörü:

NECATİ ÇINAR.

Tel: 05323553329 - @ MAİL: kale_medya@hotmail.com

www.alaiyehaber.com

Abone Şartları:

Yurt İçi Yıllık:40 TL.

Öğretmen-Öğrenci:25 TL.

Yurt Dışı:40 €-50\$

Baskı: Hür Ofset

Y. Matbacılar Sitesi Yazar Cad. 10453 Sok. No:1

Karatay/KONYA

Tel:0332.3420789

TC. Kültür Bakanlığı

Sertifika No:22425

S: 5

İçindekiler

1-ZAMAN TÜNELİ

• BEYŞEHİR VE KUBATÂBAT
Enver ŞENGÜL

2-ŞİİRE YELKEN

• YORGUN

Fikret Yılmaz ÇAVDAR

•BİZ TÜKLER

İsmail YILDIZ

•BELKİ

Mehmet SUCU (İSLÂMOĞLU)

•ALANYA SEVDASI

Burcu Kığılı- Tuğçe Bucak- Bilgi Yıldız

•ALANYA

Abdullah TEMİZKAN

3-TARİHTE 100.YILLAR

• 1913 HÜKÜMET DARBESİ-SONUÇLARI
Nazım TOPÇUOĞLU

4-AD BİLİMİ

ALANYA ANSİKLOPEDİSİ
TARİH İÇİNDE

•KARABUYNUZLAR KÖYÜNDE YER ADLARI

Aynur SERT

5-ALÂİYECE

•ALANYA AĞZINDAN ESİNTİLER
Tevfik HACİHAMDİOĞLU

6-YAŞADIKÇA

•GİDENGELMEZ HAYALİM

Av. Aydın ÖZDEMİR

•AĞIZ VE DİŞ BAKIMININ TARİHÇESİ

Dt. Abdullah KILDAN

7-ARAŞTIRDIK- YAZDIK

•BUZAĞI KÖŞKÜ VE BUZAĞI BABA

İsmail YILDIZ
•ALANYA NÜFUS MÜBADELESİ
Necat ÇETİN

8-ÖYKÜ DÜNYAMIZ

•KEDİ
Ahmet OLGUN

9-HALKBİLİM-FOKLOR

• DAĞ PADİŞAHI
Sedat ÇOLAK

10-GILIC'IN KEVKİSİ

ÇOOG ÖZLEDİM:
Hasan KILIÇ

11-KÜLTÜRÜMÜZE AYNA

• SULTAN NEVRUZ
ALSAV ARŞİVİNDEN

12-AKDENİZ'DE SANAT

•ALANYA'DA MÜZEYİ ARATMAYAN FATİH OTEL
Necati ÇINAR
•Derleyen: BİLGE

13-ALÂİYELİ KAYGUSUZ

• KAYGUSUZ ABDAL
NİÇİN ELMALI ABDAL MUSA TEKKESİNE GİRDİ?
İsmail YILDIZ

14-BİRAZ DA GÜLELİM

•BU TAŞIN ALTINDA PARA YOKTUR.
Ahmet OLGUN

15-KONUK ŞAİRLERİMİZ

• GÜZEL GÜN
EVLÂNA
•KUBBELER
Arif Nihat ASYA

16-BAKIŞ AÇISI

•İPEK YOLU VE TURİZM
Dr. Fahri ATASOY

17-GÖNÜL TELİMİZDEN

- GÜZELLİĞİN ON PARA ETMEZ...K
Âşık VEYSEL
- HAYAL VE GERÇEK
Abdurrahim KARAKOÇ

18- İÇİMİZDEN BİRİ

- ALANYA TARİHİNİN ROMANI
- SÖYLEŞİ
Ahmet OLGUN

19-HABERİMİZ VAR

- Alâiye Dergisi

İSMAİL YILDIZ

avukatismailyildiz@hotmail.com

**Sevgili Okurlar,*

Alâiye Dergimizin 2013 İlkbahar sayısı ile yine karşınızdayız. Kış sayımızın okuyuculara ulaşmasının ardından dergimize olan ilgi ve abone sayımız her gün biraz daha artarak sürüyor. Alanya'da İlkbahar sayımız özlemle beklenir oldu. Daha İlkbahar sayımız çıkmadan, dergide hangi yazıların olduğunun mesajlarla sorulması, cesaretimizi, hevesimizi ve mutluluğumuzu artırmıştır.

Dünden bu güne köyleriyle, kasabalarıyla hızla büyüyen, gelişen Alanya gibi büyük şehir adayı bir kentte oluşan değişimleri durduramayız. Yalnız Alanya değil, Gazipaşa, Gündoğmuş, Akseki, İbradı, Manavgat, Serik ve çevreleri hatta Antalya'daki toplumsal, kültürel, tarihsel, folklorik, dinsel, ekonomik, sanat, mimarî, turizm ve nüfus (demografi) ile ilgili zaman tüneli içindeki her türlü değişimler bizleri yakından ilgilendirmektedir.

Alâiye, bir magazin dergisi değil, „EDEBİYAT-KÜLTÜR-FOLKLOR-SANAT-TARİH VE TURİZM DERGİSİ”dir.

Bir kentin yolunu, tarihini, coğrafyasını, denizini, toplumsal hayatını, geçirdiği değişim aşamalarını, insan tiplerini, atmosferini doğa güzelliklerini unutulmuş değerlerini, yeme içme kültürünü, eğlencesini, folklorunu, gecesini gündüzünü, inaçlar dünyasını herkes kendince görür. Bu bakış açısı, düşünce ve duygular toplumsal hayatımızı ortaya koyar.

Tarihçi başka, turizmci başka, araştırmacı başka, asker başka, coğrafyacı başka ve öğretmen bambaşka bir gözle görür ve kendi bakış açısıyla yazar. Bölge kültürümüzün durmadan değişen tarihsel yüzünü, kent kimliğini ortaya koymak dergimizin en önde gelen amacıdır.

„Edebiyat, ülkelerin aynası, buluşların ve düşüncelerin arpalığıdır.“ demiştik. Türk kültürünün ve tarihimizin kökleri bizi millet yapan, onurlandıran, güven ve

yaşama sevinci veren, bu topraklara ve vatana bağlayan en önemli varlıklardır. Geçen sayımızda sunduğumuz „Altın Elbiseli Adam“ yazısı okurlarımızı oldukça duygulandırmıştır. Aldığımız övgülere teşekkür ediyoruz.

Bu sayımızda da Alâiye Fatihi Selçuklu Sultanı Büyük Alâeddin Keykubat'ın yaptırdığı Beyşehir Gölü kıyısındaki „Kubatâbat Köşkü“ ve Alanya ile ilişkisi anlatılmaktadır. Türk Devrim ve siyasî tarihimizin önemli dönüm noktalarından biri olan 1913 Hükümet Darbesinin 100. Yılı, araştırma, öykü, folklor yazıları ve şiirlerimizle tarih ve edebiyatımıza biraz daha ilgi duyacağınızı umuyoruz.

Sevgiyle kalın ve gelecek sayıları merakla bekleyin...

1-ZAMAN TÜNELİ

ENVER ŞENGÜL

BEYŞEHİR VE KUBATÂBAT

Konya'dan Beyşehir'e doğru hareket halindeyiz. Renklerin bu kadar göz okşayıcı, ışığın bu kadar ahenkli olduğu bir coğrafyayı uzun zamandır hatırlamıyorum. Her taraf bir ressam tablosundan çıkmış gibi serilip durmuş karşımıza ve bizler gözümüzü bu senfoniden ayıramıyoruz.

Ben de arka sağda oturmuş gözümü camdan

ayıramıyorum. Işık Tanrısı EOS o gün bizi kutsuyor sanki. Işığın ve rengin tonları bizlere eşlik ediyor. Dayanamayıp aracı durdurup bolca fotoğraflar çekiyoruz. Hafif tepeler ve arkasında biten dağlar daha ötelede bulutlarla öpüşüyor sanki. Belirli boydaki ağaçları bilinmez bir el dengeli ve ölçülü bir şekilde dağıtmış sanki toprağın bereketi bu dengeye çeşitli bitki ve çiçeklerle eşlik ediyor.

Beyşehir Gölü, beynimizde oluşan onlarca fotografik görüntüyü tamamlayan bir panorama olarak işte karşımızda. Rengine mavi mi desem, turkuaz mı, yeşil mi? Varlığı ile doğanın bu eşsiz senfonisini bütünlüyor, gözümüzü ve ruhumuzu okşuyor. Toprağın envai türlü rengini sanki karşıdan ve o ulaşılmaz gibi gözükken yerden selamlıyor. Leylekler vadisi ve elbette Beyşehir gölünde balıkçılar ve gün batımı...

Evet, Beyşehir Gölü bizlere "merhaba" diyor. Tıpkı yüzyıllar önce Selçuklu Sultanı Alaattin Keykubat'ı selâmladığı gibi... O Sultan ki, bizler gibi doğanın ışığın ve renklerin bu cömertliğinden kendisini alamamış ve dillere destan yazlık sarayı Kubadabat'ı getirip bu güzel gölün kenarına kurmuş. Sadece Selçuklular desek, bu topraklara haksızlık yapmış oluruz. Keykubat'ın öncesi ve sonrasındaki kavimler ve topluluklar doğası ve iklimi güzel bu coğrafyadan etkilenmişler. Kadim topluluklar ve özellikle Hititler, bu bereketli topraklarda yaşamış ve dönemlerine ait izler bırakmışlar.

Bu izler öylesine derin ve etkileyici ki; bunlardan Eflatun Pınarı denilen Hitit Çeşmesine hayran kaldım. Bin yıllar öncesinin sanat anlayışı ve zarafetini bir su yapısı ile bütünleştiren bu insanların günümüze ulaşan bu taş işçiliği beni derinden etkiledi. Suyun başında kalakaldım, onların dokundukları yere dokundum, içtikleri sudan içtim, soludukları o aromatik havayı soludum.

İşte sulara yansıyan bildik görüntüsüyle Taş Köprü, işte taş yapısıyla Bedesten, işte hemen yanındaki Türk hamamı ve işte muhteşem yapısıyla Eşrefoğlu Süleyman Bey Camisi...

Çok cami gördüm ve fotoğrafladım. Koca Sinan'ın baş eseri Selimiye'nin bulunduğu şehirdeyim. Süleymaniye ve Sultanahmet'in muhteşem yapılarına çok bakakaldım, Bursa Ulu Cami'nin şadırvanına çarpıldım, Kordoba Camii'nin bin bir sütunlu hali aklımı başımdan aldı, Halep Emeviye Camisinin mermerleri ve minareleri beni mistik dünyanın farklı boyutlarına taşıdı. İnsanlık tarihinin bu eşsiz camileri ne kadar ihtişamlı ve etkileyicisiyse, Beyşehir Eşrefoğlu Camii, bir o kadar farklı, sıcak, insanî ve estetikti.

Her şeyi ile ağaçtan yapılan böylesi bir cami var mıdır başka yerlerde? İçeri girdiğimde kalakaldığımı hatırlıyorum. Kenarda ağaç sekilerden birine oturdum, yüzümü ellerimin arasına alıp düşündüm. Türk mimarlık tarihinde böylesine seçkin bir ağaç mimarisinin olduğu başka bir yapı var mıdır? 1299 Yılında yapılan ve günümüze kadar ulaşan bu seçkin kültür varlığımızı düşünen beyinler ve yapan ustalar kimlerdi? Bu ahşap yüksek sütunları dikerken neler düşündüler?

Konya Beyşehir Kubadâbat Sarayı, İbni Bibi'ye göre; Sultan Alâeddin Keykubat Kayseri'den Antalya'ya giderken Beyşehir Gölü ve çevresinin güzelliğinden etkilenmiş ve buraya bir saray yapılmasını emretmiştir. Sultanın av emiri ve aynı zamanda da mimarbaşılık görevini sürdüren Vezir Sadedin Köpek denetiminde ve Sultan'ın çizdiği mimari proje doğrultusunda bu Kubatabat Sarayı 1236 yılında yapılmıştır. Alâeddin Keykubat, bu sarayın çevresine de bir şehir kurulmasını emretmiştir.

Konya Müzesi Müdür Mehmet Önder 1956 yılında kazı çalışmalarını sürdürmüştür. K.Otto-Dorn 1965 yılında 5.200 m²'lik alana yayılan ve sarayları da kapsayan Selçuklu şehrinin planını ortaya çıkarmıştır. Prof. Dr.Rüçhan Arık, 1980 yılından itibaren kazıları sürdürerek yapıların ana birimlerini ortaya çıkarmıştır.

Saray değişik amaçlı birimlerden meydana gelmiş bir yapı topluluğudur. Burada büyük ve küçük saray gibi yapıların dışında 16'ya yakın yapı kalıntısı, birbirlerinden çitlerle ayrılmış av hayvanları için bir park bulunuyordu. Ayrıca büyük sarayın altında göl kıyısında iki de küçük tersane yapılmıştı. Bu yapılar bütünlüğü bir surla çevrilmiştir. Bu yapıların en büyük özelliğı de eyvanların yapılarda ön planda tutulmasıdır.

Büyük saray 50.00x35.00 m. Ölçüsünde olup, önünde Beyşehir Gölü'ne doğru uzanan geniş bir terası bulunuyordu. Sarayın güney ve doğusu odalarla çevrilmiş, oldukça düzgün taş döşeli büyük bir avlusu vardı. Buradan büyük salon ve tuğla döşemeli yüksek taht eyvanı ile harem ve misafirlere özgü odaların bulunduğu asıl saray bölümüne geçiliyordu.

Burada yapılan kazılarda sarayın son derece zengin çini süslemelerle kaplı olduğunu gösteren buluntularla karşılaşılmıştır. Alanya kalesindeki yapı teknikleri, bulunan objeler ve çiniler aynı özellikleri göstermektedir. Çinilerin bazıları duvarlar üzerinde, yerinde kalmıştır. Bu çiniler sekizgen yıldız ve haç biçiminde levhalar halinde 2 m. Yüksekliğe kadar tüm duvarları kaplamıştır. Ayrıca aralarına yer yer dört köşe levhalar da yerleştirilmiştir.

Buradaki çinilerde ayakta veya oturur vaziyette insan figürleri, büyük olasılıkla Sultan Alâeddin Keykubat'ın portresi, sirenler, çeşitli kuşlar, çift başlı kartal, hayvan ve sembolik figürler bulunuyordu. Bunların yanı sıra ilk defa Kubadâbat'ta görülen sır altına yapılmış çok renkli dekorlu çiniler perdah tekniğinde yapılmıştır. Yıldız levhalar halindeki çinilerde ise sır altı tekniğinde firuze, yeşil, mor ve mavi renkler ağırlık kazanmıştır. Ayrıca saray kazılarında figürlü alçı kabartmalara da rastlanmıştır. Kazılarda ele geçen çiniler ve ştukolar Konya Çini Eserleri Müzesi'nde sergilenmektedir.

Alâeddin Keykubat, Alanya'dan Beyşehir'e gidişinde yol boyunca oturan Yörükler tereyağı, bal, peynir ve süt götürdükleri bugün bile konuşulmaktadır. Kubadabat Sarayı'nda bulunan aşağıdaki çinideki resmin Alâeddin Keybut olduğuna kesin gözüyle bakılmaktadır. Ölümüne kadar Keykubat, zaman zaman yazları Beyşehir Kubatabat köşkünde, kışları Alanya Kalesi'ndeki köşkünde oturduğu ve yaşadığı bilinmektedir. Alâeddin Keykubat'ın ölümünden sonra Kubaatabat Sarayında oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev oturmuştur.

2-ŞİİRE YELKEN

Fikret Yılmaz ÇAVDAR

YORGUN

Ben de bilmiyorum, bu halim niye
Sevdiğim herkese, kırgın gibiyim
Çektiğim çileler bitmiyor diye
Doğrusu hakka da, dargın gibiyim

Dertlerle uğraştım, gün saya saya
Sevgiyi tatmadım, hiç doya doya
Zaman bulamadım, aşka sevdaya
Sanki ben acıya, vurgun gibiyim

Yüreğime çöktü, derin bir sancı
Çevremdeki her şey, oldu yabancı
Evvel bu yerlerde, ben idim hancı
Şimdi toprağımda, sürgün gibiyim

İçimde dinmeyen, bir fırtına var
Dar geliyor bana, tüm ufuklar dar
İsyan düşüncemi, engelliyor ar
Belki de bu yüzden, durgun gibiyim

Zalimmiş bu dünya Yılmaz, çok zalim
Çileler yüzünden, perişan halim
Ne takatim kaldı, ne de mecalim
Artık yaşamaktan, yorgun gibiyim..

İsmail YILDIZ

BİZ TÜRKLER

Türkler!..
Dünyanın bir ucundan,
Tâ... Orta –Asya'dan kopup
Geldiler...
Nal sesleriyle bozkırları,
Gökkubbeyi mızraklarıyla
Deldiler...
Mevlâna, Yunus, Hacı Bektaş Veli
Hacı Bayram Veli, Kaygusuz...

Sevdiler...
Gerisini düşünmeden delicesine,
Bir bakışta bu topraklara âşık
Ve tutsak
Oldular...
Koca bir medeniyet,
Cami, medrese, han, hamam
Kervansaraydılar...
İpekten yelkenlerle
Akdeniz'e mavi mavi
Daldılar...
Arkasına bakmadan delicesine
Bu vatan için
Vurulduklar...
Dikine dikine,
Fakat asla geri
Dönmediler...
Tutulduklar kalesine delicesine,
Burçlarına, taşına, mavisine...
Bu vatan uğrunda tutkun
Öldüler...

Kıbrıslı Kızlar...
Burcu Kığılı- Tuğçe Bucak- Bilgi Yıldız
ALANYA SEVDASI

Denizler ardında kalsa da
Bazan bir kahvaltıda, tatlıda
Onun kokus gelir aklıma
Herkes aynı noktada...

Kale, kule, tersanesi
Dalgaların mavi sesi
Eksilmez hiç güneşi
İnsanların merakı, neşesi

Tutsak alır Kleopatra plajı
Eşsiz güzelliği ile Dim çayı
Mavi ile yeşilin dansı
Mesteder turistleri

Mehmet Sucu (BAYRAMOĞLU)

BELKİ

Yaktın ateşlere kara bağrımı
Derdimi sıralar düzersin belki.

Zalimsin demeye dilim varmıyor
Sözüme darılır, kızarsın belki.

Adın destan ettim türküde, sazda,
Gül açar yüzünde baharda, yazda
Böyle ettiğin sitem ile nazda
Günün birinde bezersin belki.

Hep ateşinle yanayım mı böyle
Yalvarıyorum biçâre söyle
Zülüflerini ör, urgan eyle
Dolanır boynuma, sararsın belki.

Elde saz ol, bedenimi tel eden
Yürüdüğün yola yüzüm yol eden
Göz yaşlarımı ırmak sel eden
Dalgalar içinde yüzersin belki.

Bürünüp mateme giydin karalar,
Açıldı sinemde onmaz yaralar,
Dizi dizi defterimi sıralar,
Vurup mızrabını çalarsın belki.

Bayramoğluyum tükendi kârım,
Semaya yükselir figanım, zarım
Bu yörede tez bulunur mekanım
Kim bilir mektup yazarsın belki...

Abdullah TEMİZKAN

ALANYA

Toplanmış sende en güzel tabiat,
Yaşatırsın bize huzur dolu bir hayat,
Kalen, Kızılkulen, Tersanen ,
Her yerin tarih kokuyor Alanya.

Görmeli ulaş, İncekum'u dimçayını
İçmeli akşamüstü İskele'de beş çayını
Portakal çiçeğini dalında koklamalı
Koklamak için Mart-Nisanı beklemeli

Binmeli deniz motoruna almalı deniz havasını
Görmeli Korsanlar, aşıklar fosforlu mağarasını
Varsa hemen getirin astım hastasını
Bulacaktır mutlaka Damlataş'ta şifasını.

Alanya'da en az beş-on gün kalmalı,

Herkes bu cennetten nasibini almalı,
Yeni evlenenler çıksın balayına
Koşarak gelsinler Alanya'ya

3-TARİHTE 100.YILLAR

Nazım TOPÇUOĞLU

1913 HÜKÜMET DARBESİ-SONUÇLARI

CEMAL PAŞA-

ENVER PAŞA

TALAT PAŞA

Osmanlı Türk Devleti, 1876 yılında ilk Anayasayı kabul ederek hukuk devleti olma yolunda çok önemli bir adım attı. Padişah II. Abdulhamit, kısa zaman sonra bu anayasayı kaldırdı. Ancak, Genç Osmanlılar Cemiyetinin başlattığı yenilik hareketleri durmadı, ordu içine sızramıştı.

Enver Bey önderliğinde, 12 Haziran 1908'de Resneli Niyazi, Ohrili Sabri Beyler ile birlikte Rumeli'de dağlara çıktı. Dağa çıkan bu Türk subayları, padişahın 2. Meşrutiyetin ilan edilmesini istediler. 1908 yılında "II. Abdülhamit, 2. Meşrutiyeti" ilân etmek zorunda kaldı. Seçimler yapıldı ve millet meclisleri açıldı. Bu askeri hareketin en kıdemlisi ve lideri olan Enver Bey'e pek çok yararlı bu faaliyetlerinden dolayı "Hürriyet

Kahramanı” unvanı verildi.

Bab-ı Ali, Osmanlı Devletinin 2. Meşrutiyet döneminde devletin idare merkez binasının adıydı. Daha doğrusu Başbakanlığın ve bakanlar kurulunun bulunduğu yerdir. O çağın koşullarında demokrasiye geçilmiş oldu. Enver Paşa, İttihat ve Terakki kanadının en önemli isimlerinden birisi haline geldi. İstanbul’da 31 Mart gerici olayları başlayınca derhal İstanbul’a geldi ve Mahmut Şevket Paşa’nın selanik7ten harekete geçen Harekât Ordusuna katıldı. Harekâtın Kurmay Başkanlığını Kolağası Mustafa Kemal’den devraldı. 31 Mart İsyanını bastırdı.

Sultan Abdülhamit’in tahttan indirilmesinden sonra yerine Sultan Reşat getirildi. Enver Paşa Harbiye Nazırı olmak istemesine rağmen bu göreve Mahmut Şevket Paşa getirilince tekrar Berlin’e döndü. Nihayet 1911 yılında tekrar yurda döndü. Sultan Reşat’ın yeğeni Naciye Sultan ile nişanlandı. Arnavutluk isyanını İşkodra’da bastırdı. Trablusgarp’ta İtalyanlara karşı verdiği başarılı mücadele sonunda 1912’de yarbaylığa yükseldi.

Ordu, 1908 ihtilali ile birlikte tam siyasetin içine dalmıştı, mensupları askerlikten başka her işle uğraşıyorlardı. Ordu içindeki mevki –makam yarışı, iktidar mücadelesi, komutanların rekabetine balkanlardaki isyanlar da tuz biber olmuştu. Bu hengâme içinde balkan devletleri birliği ile tuttuğumuz 1912 Balkan-Çatalca Savaşı yenilgi- ile sonuçlanmıştı. Üç paşalar, Kâmil Paşa hükümetini bu yenilgiden sorumlu tuttu, Kamil Paşa kabinesinin Edirne’yi Bulgaristan’a terk ettiği dedikodusu yayılmaya başladı.

İttihat ve Terakki, Bâb-i Âli’ye baskın düzenleyerek zorla hükümeti ele geçirmeyi plânladı, günlerce süren hazırlığını gizlice tamamladı. Dâhiliye bakanının haberi olmadan, Bâb-i Âli’yi korumakla görevli muhafız bölüğü Cemal Paşa tarafından yerinden alındı. Başka bir yere götürüldü ve yerine acemi askerlerden derme çatma bir müfreze getirildi. Başına da İttihatçı bir zabıt getirildi. Bildirilen gün ve saatte, İttihatçıların fedaîler komitesindeki genç subaylar ile siviller, Bâb-i Âli civarında yerlerini aldılar. O yıllarda İttihatçıların genel merkezi durumunda olan ve şimdiki Cumhuriyet gazetesinin bulunduğu meşhur KIRMIZI KONAK ve bu binanın hemen karşısındaki Menzil Müfettişliğinde toplanan İttihatçılar, Talât Bey’in emriyle Sapançalı Hakkı’nın götürdüğü, "Her şey hazır!.." haberinden sonra harekete geçen Enver Paşa, 23 Ocak 1913 tarihinde öğleyin Bakanlar Kurulu tam toplantı halinde iken Bab-ı Âli’ye doğru harekete geçti.

Enver Paşa, bir ata binmiş, yanında Yakup Cemil, Mümtaz, Mustafa Necib, Ömer Naci... gibi İttihat Terakki’nin ileri gelenleri, onun etrafında toplanan iki yüze yakın fedaisi ve baskıncılar, ellerinde küçük bayraklarla Cağaloğlu tarafından, "Yaşasın Enver Bey!.. Yaşasın Millet!.." diyerek kapıya dayandılar. Talât Bey, daha önce gelerek birkaç zabıt ile beraber içeri girmişti. Enver Paşa ile gelen çeteciler güruhu binek taşına geldiği zaman, İttihatçılar tarafından önceden yerleştirilen sözde koruma görevlisi müfreze, başındaki komutan ile birlikte ortaya çıktıysa da hareketsiz kaldı. Üstelik komutanları bir emir vererek Bâb-ı Âli’nin arka tarafındaki Naili Mescid önünde silâh çattırdı. Hiç bir şeye karışmadı

Enver Paşa, atından inip Bab-ı Âli merdivenlerden çıkarak adamlarıyla birlikte içeri daldı. Hepsi pürsilâh baskıncılar, gürültüyle sofaya girdikleri sırada kendilerine silâh çeken bakanlık yaverlerinden Nafiz Bey ve Kıbrıslı Tefvik Beyleri, kapıda duran iki nöbetçi neferi ve isimleri bilinmeyen diğer altı kişiyi vurup öldürdüler. Baskıncılardan da Mülâzım Mustafa Necip Bey öldürüldü.

Dış sofada on kişiyi öldüren baskıncılar, baslarında Talat ve Enver Paşalar olduğu halde içeri daldılar. Harbiye Bakanı Nâzim Paşa ile karşılaştılar. Kendisini başbakanlık vaadiyle aldatan komitacıları ellerinde tabancalarla gören Nâzim Paşa, asıl söz vermiş olan Enver Paşa ve yanındakilere: "Siz beni aldattınız. Bana verdiğiniz söz bu muydu?" diyerek karşı çıkmak istedi. Tam o sırada olan oldu. Yakup Cemil, tabancasıyla birkaç el ateş ederek Harbiye Bakanı Nazım Paşa'yı öldürdü.

Enver Paşa, Başbakan Kâmil Paşa'nın istifasını istedi, tartışma başladı. Talât Paşa sert bir sesle; "İstifa!.. İstifa!.." diye bağırıp çağırması üzerine kalemi aldı ve: "Cihet-i askeriyeden vuku bulan teklif üzerine" kaydıyla bir istifanâme yazdı. Ancak ısrar ve baskı üzerine, bu ibarenin başına; "Ahâli ve" kelimelerini de ilâve etmek zorunda kaldı. Böylece Enver Paşa, başbakan Kâmil Paşa'yı istifa ettirdi. İstifa kâğıdını aldığı gibi dışarı çıkıp binek taşında görüldü. Halka sükût işareti verdikten sonra, kabinenin istifa ettiğini, Padişaha durumu arz edeceğini söyledi. Şeyhülislâm Cemaleddin Efendi'nin otomobiline binerek Dolmabahçe'ye hareket etti.

Bu sırada İttihat ve Terakki'nin meşhur hatibi Ömer Naci, sağ elindeki kocaman tabancayı sallayarak, sol eliyle de dizlerini yumruklayarak binek taşının üzerinde belirdi: "Edirne gidiyor, din gidiyor, vatan gidiyor" diye bağırarak halkın isyanı süsü vermeye çalışıyordu. O sırada cümle kapısının sağ tarafında Ziya Gökalp ve Talât Bey göründüler. Ziya Gökalp; "Edirne'yi düşmana veren kabineyi millet devirdi" dedi.

Talat Paşa, bütün vilâyetlere "İçişleri Bakan Vekili" imzasıyla, "Kâmil Pasa kabinesinin Edirne ile adaları düşmana verdiği için millet tarafından ıskat yâni düşürüldüğünü" belirten bir telgraf çektiğini halka ilân etti ve; "Pâdişâhım çok yasa!" dedi. Oraya toplanan kalabalık da aynı sözü tekrarlayıp; "Ah Mahmût Sevket Pasa, Edirne'mizi kurtar!" diye bağırdı.

Enver, Dolmabahçe Sarayında Padişah II. Abdülhamit'e Mahmut Şevket Paşa başbakanlığındaki kabinenin onayını sağladı. Böylece İttihat ve Terakki Cemiyeti Enver Paşa liderliğinde ASKERÎ DARBE ile iktidarı devirmiş oldu. Bu günümüze kadar uzanan millet iktidarına karşı yapılan darbelere kötü bir örnek oldu. Ordu politikasının dışına bir türlü çıkamadı.

Bâb-ı Âli Baskını ile iktidara gelen İttihat ve Terakki hükümeti ilk olarak Enver Paşa komutasında 22 Temmuz 1913'de Bulgarlar'dan Edirne'yi geri alınca "Edirne Fatihi" unvanını aldı. 18 Aralık 1913'de rütbesi Albaylığa yükseltildi. Osmanlı ordusuna dayanarak iş başına gelen İttihat ve Terakki Partisi, asker ocağını alabildiğine politika sarmalına soktu, memleketi keyfi olarak idareye başladı.

En çok temas ettikleri husus da ordunun siyasete bulaşması konusudur. Fakat ne çare hiçbir faydası olmamış, ordu siyasetin merkezinde kalmaya devam etmiştir.

Öte yandan meşrutiyet dönemi subayı kendisini sadece asker olarak görmemektedir. O kendisine millete her alanda öncülük edecek bir misyon yüklemektedir. Bu misyonun esası modernleşmedir. "Toplum geridir, memleket geri kalmıştır. Ülkeyi kalkındırmanın yolu milleti modernleştirmek ve geri kafalıktan kurtarmaktan geçer. Bu seçkinci ve tepeden inmece tavır Cumhuriyet dönemine intikal etmiş, ordunun devlet içinde devlet olması meşrutiyetle birlikte şekillenmiştir.

4-AD BİLİMİ

ALANYA ANSİKLOPEDİSİ

Abdülkadir TUNCER

TARİH İÇİNDE AVSALLAR

Avsallar Alanya'nın batısında, D 400 karayolu üzerinde kurulan ve Alanya'ya 20 km uzaklıkta bulunan bir Türkmen köyüdür. Başlıca geçim kaynakları turizm, tarım ve hayvancılıktır. Asıl geçim kaynaklarını turizm oluşturmaktadır. Beldede koyun ve keçi sürüleri otlamaktadır. Belde sekiz tepe ve dokuz derenin denize aktığı bir alana kurulmuştur. Güney batısı deniz, kuzey batısı kızılçam ormanı ile çevrilmiş yaklaşık 10.000 kişinin yaşadığı oldukça geniş coğrafyası olan bir yerleşim yeridir.

Avsallar kültürel, ekonomik ve sosyal yönden Alanya'nın en gelişmiş beldesidir. Bu gelişim Avsalların var olduğundan bu yana böyle idi ve şimdi de böyle gelişmişliğini devam ettirmektedir. Avsallar oldukça medeni sosyal ve folklorik bir beldedir. Bu yapısını, tüm yaşam alanlarında belli etmektedir.

Belde'nin 16. ve 17 yıllarında bir medresesi vardı, bu nedenle bölgenin ilim irfan sahibi efendileri vardı. Osmanlı döneminde burada, Devlet adına vergi toplayan Haznedar, obaları yöneten kahya ve adaleti sağlayan kadı vardı. Bu birikimleri nedeniyle ki Avsallar'da 'devlet' vardı, düzen vardı, dolayısıyla medeniyet ve asalet vardı.

Avsalların kuruluşu 14. ve 15. yüzyıllara dayanır, o günkü adı tam olarak bilinmemekle beraber Alisalar olma ihtimali oldukça kuvvetlidir. İbrahim Hakkı Konyalı'nın Alanya (Alaiye) adlı 1946 da basılan kitabında, Alanya'nın batısındaki yerleşkeler sıralamasında (sayfa 251) Saraphan (Konaklı), Mandıras (bugünkü Bilallar), Alisalar, Aydulun (Aydılın), İncirkırı (Okurcalar) ve Alara'dan bahseder. Buna göre, Alisalar denen yerin ilk Avsallar olma ihtimali kuvvetlidir.

Belgelerde 1555 yılında, Alisalar diye bir yer var ve bu beldede beş mahalle, bu mahallelerde 94 hane, 250-300 arası nüfus, 93 nefer 4 imam vardı. Bu beldede, 3 tahinhâne tahin değirmeni ve bir un değirmeni var. Burada pamuk ve çeltik (pirinç) ekilir, bağcılık, arıcılık, yapılıp, hububat yetiştirilir denmektedir. Ayrıca bu belde de 1 lal var demektedir (Yrd.Doc.Dr. Selim Hilmi ÖZKAN (tarihçi) Kültür yayınlarmının ocak 2011 tarihli baskısında. Osmanlıdan Cumhuriyete (Kise ve Naglu Nahiyeleri)).

Bu bilgiler ışığında Avsallar -Alisalar bağlantısı incelendiğinde; Avsallar'ın Alisalar akrabalığı sanki çok yakınmış gibi geliyor. Bugünkü Avsallar ismi resmi belgelerde, 1873 yılında karşımıza çıkıyor, 1873 yılında Avsallarda 46 hane, 169 kişi vardır, diye yazıyor. Bu 1555- 1873 tarihleri arası adına hiç rastlanmayan bir Alisalar ve 1873'e kadar adından hiç bahsedilmeyen Avsallar var. 1555 yılından sonra Alisalar yok mu olmuş ya da Avsallar 1873 yılında mı var olmuş? Bu iki kelimeyi iyice irdelersek Alisalar-Avsallar akrabalığı sanki çok yakınmış gibi geliyor, sanırım öyle de. Yine bugünkü Avsallılar için küçük bir anlatıma değinmek isterim şöyle ki: Avsallar'ın Köyyeri denilen eski yerleşkesinde iki tane tahin değirmeni var, bunu Avsallılar bilir, bunlardan bir tanesinin yeri köy yeri çeşmesinin doğu sirtlarında, biri de doğu beleni denilen yerde bulunuyordu. Doğu belenindeki tahin değirmeni daha sonra 1995 yılında, yerinden alınarak, İncekum ağaç deposunun yanındaki yangın koruma evinin yanına getirilmiştir. Bu yuvarlak tahin değirmeni taşının iç kısımları bir tabak gibi oyulmuş ve 70 cm yarıçapındadır. Alttaki sabit taş olması lazım ki ortasında üst taşın konacağı bir sübeği vardır. Taşın bir ucunda öğütülen tahinlerin akması için dışarı doğru bir oluk yapılmıştır. Bu taşlar incelenirse zeytinyağı sıkma

değirmeni mi yoksa tahin öğütme değirmeni mi olduğu anlaşılır. Ancak ben bu yörede eskiden çok üretilen susamdan tahin yapılan tahin öğütme değirmeni olduğu sanıyorum.

Yine Avsallarda Selçuklu zamanında yapılan tarihi Yahyaoğlu Köprüsü vardır bu köprü Alanya, Şarapsa Han, Alara ve Ali köprüsü yolunun geçtiği İpek Yolu üzerinde kurulmuş bir köprüdür. Bu köprüyü görmek ve seyretmek bugün için oldukça zordur. Köprünün üzeri ormanlarla örtülmüş tarihi bir hazine olarak örtü altında yatmaktadır. Bu unutulmuşluğun, köprüye ve tarihimize yapılan en büyük haksızlık olduğunu söylemeden de geçemeyeceğim. Yahyaoğlu Köprüsü'nü gün ışığına çıkarmamak, bu hazineyi turizme ve yeni nesillere tanıtmak hepimizin ve özellikle Avsallar ve İncekum Belediyelerinin boynunun borcudur.

Gerçi Avsalların 1999-2004 yılları arasında Belediye başkanlığı yapmış olan Şerif KAYA bu köprüyü gün ışığına çıkarmak ve hak ettiği değeri vermek için bir hayli emek sarfetmişti. Fakat onun vakti yetmediğinden köprü kaderi ile başbaşa kalmış ve kendisini yeni nesillerden gizlemiştir. Yahyaoğlu köprüsü etrafı ormanlarla kaplanmış, varlığı yokluğu belli olmayan, yalnızca üzerinden geçen çobanlar ve oranın yerli halkının bildiği tarihi bir hazinedir. Bu köprünün altından geçen sular hiç kesilmez ve bu köprünün ayağından alınan sularla, Köprünün aşağısında bulunan geniş ve düz vadiye pamuk ve çeltik ekimi yapıldığı söylenir, Alislalarda da aynı ürünlerin yetiştiğini, tarihi belgeler yazdığına göre Alisalar bugünkü Avsalların yeri olamaz mı?

Yine bu beldenin geçmişinde olduğu gibi bugün de, lâl (işitme ve konuşma engelli) olan insanların varlığını biliyoruz. Bu insanlar geçmişten günümüze kadar devam eden insanların torunları dersek ve genetik bir rahatsızlık olduğu düşünülürse bu, geçmişten günümüze gelen bir bağın kanıtı olamaz mı? Avsallar, 1838 yılına kadar kuzeyde, şimdiki D-400 Karayolunun yaklaşık 5 km yukarısında KÖYYERİ denen yerde yerleşmiş ve oturmakta idi. Hâlâ Köyyeri Çeşmesi adı ile bilinen çeşmenin doğu ve batı sırtlarına kurulmuş bir Yörük köyü idi.

Burada 1838 yıllarında büyük bir yangın çıkar, yangın sonucunda köyün tamamı ormanıyla birlikte kül olup yanmıştır. Köyyeri'nde yanmamış hiçbir ev kalmaz. Yangının eylül ayında çıktığı, hatta köylünün büyük bir kısmının sahilde olduğu ve bu yangından canlarını zor kurtardıkları söylenir. Bu nedenle aynı yere tekrar yurt tutmak istemedikleri, rivayettir ki kendilerine buranın uğursuz geldiği, hatta daha önceleri de birkaç defa yangın atlattıkları söylenir. Avsallar yanmadan önce Batısında okurcalar köyüne kadar çok geniş bir alana kurulduğu, bugünkü çevresindeki köyleri de içine aldığı söylenir. Yangından sonra bu köyden ayrılmaların başladığı, daha sonrada ayrılan ailelerin her birinin büyüyerek birer köy ve belde olduğu bilinir. Avsallar'dan ilk ayrılan mahalle, Akdam Köyü olmuştur, Akdam 1935 de ayrılmış, onu daha sonra 1961 yılında Marazlı Mahallesi takip etmiş ve Yeşilköy (İncekum) adı ile kurulmuştur.

Aynur SERT

KARABUYNUZLAR KÖYÜNDE YER ADLARI*

Milli kültürümüzün önemli konularından birisi ad verme geleneğidir. Bütün dünyada olduğu gibi, köklü bir kültüre sahip olan Türkler'de de yer adları yeni bir bilim dalı olmuştur. Bu araştırma konusuna "ADBİLİMİ" denmektedir. Türkiye'de 1984 yılında ilk defa "Yer Adları Sempozyumu" düzenlenmiş ve bildirileri kitap haline getirilmiştir.

Yer adları, milli kültürümüzün, medeniyetimizin, folklorumuzun tarihidir. Bir yere ad olarak verilen bir tek kelimenin içinde bilinmeyen tarihimiz gizlidir. Yer adları,

milletlerin toprakla olan bağlarını kuran, coğrafya ile bütünleştiren efsaneler yumağı, yaşayan tarihimizin ta kendisidir.

Her yer adının içinde binlerce yıllık tarih, edebiyat anıları gizlidir. Yer adları kolay kolay değiştirilmemelidir. Üzüntü ile belirtmek isterim ki yüzlerce yıllık tarihimizi, Yörüklüğümüzü, soyumuzu, geçmişimizi, anlarımızı içinde barındıran Karabuynuzlar Köyünün adı da kültür cahilleri tarafından değiştirilerek Esentepe yapılmıştır. Orada yaşayan halk için hiçbir anlam ifade etmeyen köksüz ruhsuz bir “Esentepe”.

Şimdi Karabuynuzlar köyündeki yer adlarından bazılarını incelemeye çalışalım.

KARABUYNUZLAR: Karabuynuzlar, Afşar-Türkmen boyu içinde Karabuynuzlar adındaki aşiret koludur. Türkiye’de birkaç yerde yerleşim yeri adı olmuştur. Hayvancılıkla ilgili bir isimdir. Koç ve teke boynuzu ile mertlik, yiğitlik, güç ve erkeklik ifade eder. Geldisi olan Senir Köyünde bir mahalle adı olarak aynı isim yaşamaktadır. Orada ev kalıntıları, tarla ve bahçeleri hâlâ mevcut olup Akseki’de tapu kayıtları vardır. Hatta Senir’de ve Senir’den dağılan köylerde akrabaları bile mevcuttur. Sahildeki yetişen keçi boynuzu (Harnup) denen ağaçla ilgisi yoktur. Bu ağacın meyvesi keçi boynuzuna benzediği için ona da boynuz denmektedir. Serik’te Karabuynuz (Gedikli aşireti) köyü vardır.

Hatta bir efsane vardır: Köyde derede bir su ararken buynuz çekirdeği çıktığı ve köye Karabuynuzlar adının verildiği söylentisi vardır. Diğer söylenti ise Avsallar muhtarı Toprakçılar aşiretine “Şu buynuzun dibindeki suyun yanına oturu.” dediği ve bu adın oradan geldiği de söylenir. Bu söylentiler doğru değildir. Doğru olan, Karabuynuzlar kelimesinin hayvancılıkla ilgili bir aşiret adı oluşudur. Geldikleri Senir kasabasındaki mahallenin adının da Karabuynuzlar olması bunun en büyük kanıtıdır.

Karabuynuzlar, Senir Beylerinin himayesinde Orta Asyadan Horasan’a, oradan da Tiflise ve sonra da Senir Beyliği ile gelip yerleşen Oğuzların Müslüman koluna mensup bir YÖRÜK AŞİRETİDİR. Afşar boyuna mensuptur.

DEDİĞİ MEZARLIĞI: Karabuynuzlar Köyünün ilk ve halen kullanılan mezarlığının adıdır. Araştırmalarıma göre bu ad Türkçe’dir. Konya İlgın İlçesine bağlı Mahmut Dediği Kasabası vardır. Adını orada türbesinde yatan Mahmut Dediği adındaki bir evliyadan alır. Tasuvvuf ve tarikat ulusu bu kişinin veya onun müritlerinden birinin Karabuynuzlar Köyüne geldiğini, o zatın burada cenaze namazı kıldırıldığını ve kabiristana ilk ölüyü onun koyduğunu mezarlığa onun adının verildiğini tahmin ediyoruz.

Diğer bir söylentiye göre, Mahmut Dediği Hazretlerinin müritlerinden biri Karabuynuzlar’da ölmüş, buraya gömülmüş ve buraya konan ilk kabir olması nedeni ile onun adı mezarlığa verilmiştir.

DEDİĞİ ÇEŞMESİ: Aynı yerdeki çeşmedir ve aynı sebeple bu ad verilmiştir.

KANNIYAR (KANLIYAR): Kanlı yar anlamındadır. Çok dik ve uçurum olan yer, hayvanlarına borçak ve pür toplamak isteyen birçok gencin uçarak ölümüne sebep olmuştur.

NEBİ DEDE ÇEŞMESİ: Karabuynuzlar aşiretine mensup bir Yörük evliyası olmalıdır. Bu çeşme onun tarafından hayrat olarak yaptırılmıştır. Bu yörede şimdilerde “DEDE” adı pek hoş karşılanmaz. Ancak bu adın verilmesi, tasavvuf ve Babailik-Bektaşilik düşüncesi ile ilgilidir.

NEBİLERİN KIŞLA: Karabuynuzlar köyünün eski bir mahallesi ve yerleşim yeri. Mahallenin kurucusunun Yörük evliyası Nebi’dir. Elmalı derenin üstündeki tepede ev kalıntıları ve mezarlığı vardır.

***Kaynak:** 1-İsmail Yıldız’ın ALSAV Tarih ve Kültür Semineri tebliği.

2- Karabuynuzlar Yörükleri Notları.
DÜZELTME: İkinci sayımızdaki yer adları bölümünde Emirgan yerine yanlışlıkla Galedıran yazılmıştır. Düzeltiriz., özür dileriz.

5-Alâiyece

Tevfik HACİHAMDİOĞLU

* ALANYA AĞZINDA KULLANILAN İNTİZARLAR (BEDDUA, İLENÇLER)

ALİ ÇIKARSIN DA GARALAR BAĞLASIN: Türkmenler, gelin başına al baş örtüsü örter. Kocası, çocuğu veya çok yakını ölünce, mutluluk simgesi olan al yazma yerine, yas, matem simgesi kara yazma bağlar. Alanya'da yakın zamana kadar. Gelenek sürmekteydi.

Şimdi, yine de ölü sahipleri, allı şallı giyecek giymemekte, ilk bayramında evde, yas devam etmekte, en yakınları, komşuları güneş doğmadan ölü evini ziyaret etmekte, acısını paylaşmakta. Eski Türkler Oğuzlar'da ilk bayramda siyah giyerdi. Bk.Al ile ilgili deyimler.

ALLAH, BELÂNI VERSİN.

ALLAH, BEN VARASIYA DİNELESİN (DİKELESİN):Hakkını yeyene öldüğü zaman arkasından söylenir. Rahat bulmama ahirette hesaplaşma.

ALLAH, BENİ UNUTTURANI VERE: Başına çok kötü işler gelsin de, kendi derdini düşünmekten kurtulmasın.

ALLAH, BENDEN BETER (BÖYÜK) DERT ÇIKARSIN.

ALLAH, BENİM KADAR DERT ÇIKARSIN: Başkalarının kötülüğü ile uğraşanlara, dedikodu yapanlara söylenir.

ALLAH, BİLİNMEZ, GÖRÜNMEZLERE OĞRAYASIN: Tez zamanda, (birden, aniden) beklenmedik kötülük, hastalık, kaza, belâ, ölüm.

ALLAH, BİT VERSİN DE DIRNAK VERMESİN: Fırsat bulamama. Bit kaşındırır tırnak kaşır. Bk.SİRKE, YAVŞAK, DAĞLAMAK.

ALLAH, CAN DERE DİNE DÜŞESİN: Kendi derdine düşmek. Kendi derdinden başkasına kötülük düşünmemek.

ALLAH, CANINI ALSIN: Öl geber.

ALLAH, CİĞERİNDEN ERİYESİN: Eskiden en kötü hastalık. Verem. Veremden ciğeri eriyerek ölmek.

ALLAH, ÇORUNDA ÇOCUĞUNDA BULASIN: Başkasına kötülük yapana, senden sonrakilerden kötülük bulasın, yaptığı kötülüğün cezasını onların çekmesi dileği.

ALLAH, DÖNÜLMEZ YOLLARA GEDESİN: Bk.Gedişin olsun da, dönüşün olmasın.

ALLAH, GONDUĞUN DALLAR GURUYA:Ne iş tuttuysan başaramayasın. Bk. Konduğu dalı kurutmak. (Uğursuzluk).

ALLAH, GÖRÜNMEZ, BİLİNMEZ ZULUMLARA UĞRAYASIN: Bk.Allah bilinmez, görünmezlere oğrayasın. ZULUM: Zulüm. Eziyet (acıdan dolayı).

ALLAH, GÖZ OTUNA VERESİN: Haram kazancı ilaca vermek. Haksızlıkla elde edilen kazancın, ilâç parası olması.

ALLAH, GURU BÜHTANLARA OĞRASIN: İftiraya oğramak. Beklenmedik iftira. Bühtan: Garaz: İftira.

ALLAH, ÖZÜNDE BULASIN: Bk. Allah çorunda çocuğunda bulasın. Öz: Kendi çocuğu. Bk. Özünde bulmak.

ALLAH, ELDİLİNDEN GURTULMAYASIN: Başkasının dedi kodusu, iftirası.

ALLAH, ER EKMEK BULAMAYASIN (YÜZÜ GÖRMEYESİN): Evlenmemiş kadınlara erkek ve erkeğin kazancı ekmeği nasip olamaya.

ALLAH, EVE GİRE SEVİNESİN, GARIN KÖTÜ OLA YERİNESİN.

***SÖZCÜKLER**

AKBACIK :Ak pak, bembeyaz.”Bi kar yağdı, her yer akbacık çıktı. Adamın kafası akbacık çıkmış. Kullanılmaktadır.

AKKIN (AKGIN): Çabuk akan. Suyun aktığı önü açık, meyilli yerdeki akış şekli. Hoşa giden bir yemeğin zevkle yenilip yutulması, boğazdan geçiş şekli. Kokmuş, ezilmiş suyu akmış mal (meyve).”Suyun önünü, akınını alıver. “Suyun akmasına engel olan tarı talaşı alıver. Adamlar eyi, yağlı yemek yapmışlar, akgındı. Yemekler akın mı?: Yemekler iyi mi? Sana verecek akınım kokunum yok: Sana verecek çürük malım yok. Sana verecek evde kalmış kızım yok. “ Bk. AKGINI, KOKGUNU YOK.

AKIM :Beyazım, şekerim anlamında sevgi sözü olarak, genellikle kadınların kendilerinden küçük kızlar ve çocuklar için kullandıkları hitap şekli.”ay akım”da denir.

AKRAN :Eş, emsal, aynı yaşta.

AKRAV : Deve işgencesi. Demirciye özel olarak yaptırılan dikdörtgen şeklinde köşesi sivri çıkıntılı **DEVE İŞGENCE AYGITI**. Yuların devenin yanaklarına gelen kısmındaki kolana dikilir. Zaptolmayıp huysualanınca batan kısım ters döndürülür ve yular ipi çekilince acı ve ızdırap verdiği için deve durur. Her demirci **AKRAV** yapmazmış; çünkü devenin intizarından, günahından korkar; kendisine bir kötülük geleceğine inanırmış. (Devenin kutsallığı ve melek olduğu inancı.) Bk: **HAVUT, LÖK, HORKMEN, YÜK GÖTÜREN GOCA DEVE.**

ALABACAK: Birisinin aleyhinde lâf getirip, lâf götüren adam. Fakir, çıplak.

ALABANDACI: Bir lâfı büyüten, uzatan, paskal atan kimse.

ALAABIŞ : Bir çeşit karga.

ALABULA :Karışık renkli.

ALACA :1-Alalı kadın yeleşti. 2-Yıldırım düşen çam ağacı. Çam (işam) ağacına yıldırım düşünce, düştüğü yerden dibine doğru bitkinin kabuğu ile gövdesinin üst yüzeyinde iki üç parmak genişliğinde düz olmayan bazen gövdeye dolana dolana inen yarık (çizik) yıldırımın düşmesinden alalanır ki bu tip çam ağacına **ALACA** denir. Alanya Şih Uşağı (Gara Muhar) Kışlakçı köyünde duydum 1983. Bk: **ALABULA, ALAŞAN, ALACA.**

ALÂF :Benimsemeden gelişi güzel yapılan iş. (alâflayı verdi, işi rastgele yaptı.)

ALARGA : Geriye çekilmek. Yanaşmak.(Alarga: Geride dur, yaklaşma.)

ALAŞAN :Alalı, akli beyazlı hayvan. Sarışın, çilli kimse. Kullanılmaktadır.

ALAŞAPLAK: Alelusul, acele, çabuk, karışık, özen göstermeden yapılan düzensiz iş. Alaşaplak yıkanmak, çimmek. Çamaşırı alaşaplak yıkamak, yemeği ala şaplak yapmak, bulaşığı alaşaplak yıkamak. Bk:**ALÂF, ALA BULAŞIK, ALAĞUŞ ETMEK, ÇAKAL ÇAYDAN GEÇMEK.** Az kullanılır.

ALAVIŞ :Lâfçı, lâfla yalancılık yapıp iki kimseyi birbirine düşüren kimse. Kullanılmaktadır. Bk. **ALAVIZ.**

ALAVIZ :Lâf götüren, müzevir. Ala ağızdan bozulma olsa gerek.

ALAYI :Hepsi, tümü, topu.

ALAVLI :Ateşli, çok yanan kimse. Fazla cinsel gücü olan kadın.

6-YAŞADIKÇA

Av. Aydın ÖZDEMİR

GİDENGELMEZ HAYALİM

2009 Kasım ayının sonları ve yağışlı bir havada Alanya'daki evimde pencereden dışarıya bakıyorum. Çocukluğumdan beri hayalimi süsleyen Akseki Gidengelmez Dağları'nda bu yıl teke avı kotam var; düşünüyorum. Heyecanlanıyorum, yüzümü bir tebessüm kaplıyor. Bu yağışlı, bulutlu hava, av güdülerimi tetikliyor. Tekeleri düşündükçe dünyadaki başka hiçbir canlının bu denli ilgimi çekmediğini fark ediyorum. Dedem de avcıydı, babam da. Onlardan yadigar kalan ve duvarımı süsleyen eski mavzerlere ve şeşenelere bakıyorum. Acaba bu yadigarlar nice büyük tekeler devirmiştir diye hayal kuruyorum. Ve kendime bir söz veriyorum. Gidengelmez'de asla 130 cm altı bir tekeye atış yapacağım diyorum.

Günler geçti, Aralık'ın ilk haftasındayız. Akseki avı için hazırlıklarımı tamamlamaya çalışıyorum. Atış testlerine ağırlık veriyorum. Sauer 202, 30.06 silah kullanıyorum.

Silahımı M.K.E.K'den alırken 56 cm namlu bana kısa görünmüştü ama şimdi fark ediyorum ki isabet olmuş, çünkü silahın gurupmanları mükemmel. Kısa namlu daha az vibrasyon yapıyor ve bu gurupman başarısına yansıyor. Mermilerim özel ve fabrikasyon hataları giderilmiş mermiler. Silahıma göre freebore ayarlaması yapılmış, barutları hassas terazide yeniden ölçülmüş ve 165 grain Hornady SST balistik çekirdeklerle takviye edilmiş. Bunu başaran mühendis dostum Ertuğrul Bey'e minnettarım. Atış hocamdan çok şey öğreniyorum, bence Sayın Ahmet Güven Alanya'da bu işin duayeni. Sonuç olarak 600 metrelere kadar tatmin edici sonuçlar bütün bu hesapların toplamı. Gülümseyerek diyorum ki: Belki daha iyisi de olabilir. Ama nerden bulacağım uzak menzil atışı için gerekli özel üretim silahları. M.K.E.K getirmiyor ki, vermiyor ki bizlere...

Av zamanı geldi çattı. Aralığın ikinci haftasındayız. Dedem hep derdi;

“Evladım, işte dağların kralı o babalar var ya onlar, belki ikinci hafta kendisini sana gösterir”. Araçta Manavgat'a doğru ilerliyoruz. Yanımda gerçek bir dağcı Hıdır Dayı var.

Köyden hani hepimizin bildiği yorulmaz, üşenmez, korkmaz, vazgeçmez kişilerden. Avda bu önemlidir.

Kararlı olmak başarı getirir. Öyle bir yağış var ki Hıdır Dayı ile birbirimize bakıp gülüyoruz.

“Dağlar bizi yutmasın” Yutmaz Dayı diyorum, kontrol ettim hava raporunu. Dağlar yıkılacak, şimşekler çakacak, kar gelecek ve iki gün hava şartları bize o tekeyi görmek için imkan verecek. Üç beş gündür zor şartlardan bunalmış hayvanın hava fırsat verince kendisini göstereceğini biliyorum.

Yerel rehber olarak Değirmenlik köyü sakini Ahmet Berkut arkadaşımı seçiyorum. Çünkü genç ve dinamik. Hantal veya dağların zirvelerine çıkamayacak birisiyle ava gitmek istemem. Av yaparken işime fazla karışılmasını da istemem, ama Ahmet zaten arkadaşım ve anlaşmamız kolay. Kendine has tabiri ile “ Gardaş olacak bu iş, sana yakışır bu dağların en babası “ diyor. Sesi gayet azmettirici. Ava gittiğim insanların önce dostum, arkadaşım olmasına özen gösteririm. Çünkü dağda iki insanın birbirine hayatını emanet etmesi gerekir. Hele Gidengelmez Dağlarında avlanacaksın. Başlıyoruz keşif ve gözetlere. Güçlü bir el dürbünü kullanıyorum. Çünkü hedefim uzaklarda diye hissediyorum. Niyetliyim Gidengelmez'in tepesini fethetmeye. Sanmıyorum aradığım yaşlı ve tecrübeli tekenin yol, köy kenarlarında olacağını. Bu kadar yıl yaşadıysa o kadar ahmak olamaz diye düşünüyorum. Avımızın ikinci günü ve nihayet hava sıyrıldı gazezinden. Şimşek kustu, yağmur kustu, kar kustu Gidengelmez'in sarp uçurumlarına. Şimdi benim sıram diye düşünüyorum, göreceğim hayalimdeki göğsü ve suratı kapkara olmuş, boynuzları iki yanına sarkmış yaşlı tekeyi. Gözlerim en yüksek noktalarda. Heybetine yakışır bir yer seçmiştir büyük teke diye içimden geçiriyorum. Yoruyor Swarovski 15x56 el dürbünü, usanmıyorum. Gözlerim sulanıyor ama inatlaşıyorum.

Çok teke gördük ama maximum 120 cm gelir hepsi de. Vazgeçtik yol, sokak, köy yakınlarından. Tecrübeli tekenin kendisini güvende hissedeceği تنها ve bakir yerlere diktik gözümüzü. Karar verdik, rehberim Ahmet ile gireceğiz kara, buza, yürüyeceğiz diz boyu karda gücümüz yettiğince. Gece 3 de kalkıyoruz, buz kesiyor ortalık, dizlerimiz titriyor, kulaklarımız, burnumuz dondu galiba...Her adımda gömülüyoruz dize kadar kara. Her uçurum da tutunmaya çalışıyoruz ellerimizle keskin kayalara, çünkü güven vermiyor botlarımız altında kırılan buzun sesi. Ama gerçek teke avı bu işte, hedefe yakınız. Çünkü paylaşıyoruz artık aynı ortamı büyük tekelerle. Birden Ahmet delicesine kolumu sıkıyor, vaşakları gördüm, iki tane diyor. Hem kameraya alıyor hem fotoğraflarını çekiyor, bunların çekimi herkesi nasip olmaz diyerek. Vaşaklar o kadar akıllı ki bizi görmelerine rağmen umursamıyorlar. Çünkü dağda buldukları yerin güvenli olduğundan, onlara ulaşamayacağımızdan çok eminler. Mutlu oluyoruz. Renk ve şans geldi avımıza. Bulduğumuz yer yüksek bir zirvenin altı, birden zirveye üç büyük teke çıkıyor. Ahmet şuraya bak diyorum. Çok dikkatli, adeta radar gibi tarıyorlar aşağıları. Rehberim ve ben bir kayanın arkasında taş misali hareketsiz kalıyoruz.

Tekeler mükemmel, en küçüğü 120cm, diğeri 125 cm ve en büyüğü 130 cm'in üstünde diye tahmin ediyoruz. İşte bu benim tekem diyorum. Tekeleri hiç huylandırmadan terk etmeye karar veriyoruz orayı. Kokumuzun ortama sinmesini, bakir bölgedeki insan izini göstermek, yaşlı ve tecrübeli tekeye. Ayriyeten bulunduğumuz yer tekelerin görüş alanında ve aşağıda kalıyor.

Çok riskli bir konumdur bu teke avında. Yanlış bir hareket yaparsak tekelerin pıskırıp kaybolması an meselesi.

Sinsi planımızı yapıyoruz. Tekelerin bulunduğu zirve yüksek ve dağa hâkim. Her yer kar, buz, yalçın kayalıkta. Gafil avlamalıyız, arkadan dolaşıp, yukardan aşağıya av yapmalıyız diyoruz. Alttan sessiz yürümek imkânsız ve tecrübeli hayvana deşifre oluruz diye korkuyoruz. Rehberim kafanı yorma abi, bu dağların haritasını çıkardım ben, arka taraf zorlu, hep çopur ama geçebilecek tek bir yer var, biz de oradan geçeriz diyor. Ben de kabul ediyorum. Ya gideriz dönemeyiz ya gideriz alırız Ahmet diyorum. Sonuçta Gidengelmez Dağları burası, Piknik yapmaya gelmedik ki! Ahmet ile bağlıyoruz birbirimizi ipe, artık bir bütünüz, aramızda 5 metrelik bir urgan. Birimiz buzda kayarsa diğeri onu ölüme bırakmamak için elinden geleni yapacak diye ant içiyoruz. Kazasız belasız geçtik buz tutmuş sivri sırtları. Rahatsız şimdi ama sis var, görüş kısıtlı. Sis, arada 10-15 saniye kalkıyor, bakıyoruz merakla buz tutmuş yalçın kayalığa. Doğru seçtik gözet yerimizi. Arkadan dolaşıp tekelerin geçmemiz 3 saat sürdü. Ama değdi işte, görünüyor heybetli sakalıyla yaşlı teke. Saygı duyulması yaşlı zampara seçmiş kendisine üç beş savruk keçiden bir harem, gelen tekeyi dövüyor giden tekeyi dövüyor. Keza karşı koyan da pek yok, ilk boynuz darbesini alan en az 50-100 metre arası uzaklaşıyor. Kaçan tekelerin bakışı adeta ağam bir hata ettik, elleme artık bize dercesine. Ağanın da paşası var diye gülümsüyorum sinsicce. Gerçi gülümseyebilmek için üç saattir ölüm kalım yürüyüşü yapıyoruz buzlu uçurumun yamacında.

Ağanın da paşası var misali sessizce sürüyorum Hornady SSTY'yi namlu ya. Mesafe 350 metre ama 30Derece meyil var atışta. 30 derece meyil varsa önümde % 86 sını alacağım mesafenin kurşun üst vurmasını diye. Sonuç klasik bir 300 metre atışı ama hedef dağların kralı. Silah dürbününden ne yaşlı tekenin boynuzuna bakıyorum ne sakalına, ellerim titremesin diye. Hassas tetikte hata yapmamak için çıkamıyorum sağ elimdeki eldivenimi.

Tekeyi vurdun abi diye bir nara yükseliyor Gidengelmez Dağlarında. Suçlu ve utangaç bir çocuk gibi bakıyorum rehberim Ahmet'in yüzüne. Doğanın bana sunmuş olduğu bu özel teke için saygı duruşuna geçiyorum Allah'a dua ederek. Ahmet uçarak gidiyor tekeye doğru, bu ne dengedir kardeşim, futbol sahasında mı koşuyorsun mübarek. Başına bir şey gelmesin diye tedirgin izliyorum onu. Gidengelmez'in son gelemeyeni biz olamayız inşallah.

Ahmet ölçtü boynuzları,"132 cm, Aydın Abi, bu Gidengelmez rekoru" diyor zıplıyor havalara, uçurumun başında. Bilmiyorum gerçekten ne rekoru değil, hatta umurumda da değil. Bu teke benim tekem. Layıkıyla, planlara uyarak ve olması gerektiği şekilde geliyor bana. Kararlıydık, azimliydik, planlıydık diye düşünüyorum. Geçinmesini bilince ne kar, ne buz, ne soğuk, ne uçurum öldürmüyor avcıyı. Gidengelmez Dağları'na korkuyla karışık saygı duyarak iniyoruz uçurumları birer birer. Aşağıdaki ekibimizden yardım istedik, geldiler, yükümüz hafifledi. Başka türlü inme şansımız yok bulunduğumuz yerden. 5-6 saat arası iniş yolumuz var selamet bir yere ayak basmak için. Çünkü dağların kralı öyle bir kale seçmiş ki dağların kalbinde kendisine, fethetmesi İstanbul'un fethi kadar zor geldi belki de bizlere. İnerken en arkadan yürüyorum ekibimi ve rehberimin sırtındaki trofeyi izleyebilmek için ama bir de muhteşem tekeyi Gidengelmez dağlarının en ücra köşesinde avlayabilmenin verdiği duygu yoğunluğu ile gözlerimin dolduğunu kimse görmesin diye...

Sözlük:

- 1- Şeşene: Eski zamanlarda kullanılmış el yapımı yivli dolma tüfek.
- 2- Çopur: Sarp, inilmesi çıkılması pek mümkün olmayan ölümcül kayalık çukurlar.

- 3- Urgan: Enli ve yassı El Yapımı Örne Halat.
- 4- Savruk: Çiftleşmeye hazır, cinsel manada kızmış.

Dt. Abdullah KILDAN

TARİH İÇİNDE AĞIZ ve DİŞ BAKIMI

Ağız ve diş sağlığı, insanın genel sağlığı ile bağlantılıdır. Yeterli yapılmayan ağız ve diş bakımı, sadece ağızda çürüklerin oluşmasına değil, sistemik rahatsızlıklara, kalp veya böbrek hastalıklarına da sebep olabilir.

İlk çağlardan beri ağız ve diş bakımının önemi, hekimler tarafından bilinmektedir. Diş hekimliği tarihi ile ilgili en eski kayıtlara Mısır'da rastlanmaktadır. Bilinen ilk diş hekimi Hesi-re, MÖ. 3000 yıllarında yaşamıştır. MÖ. 2000'li yıllarda Çinliler dünya tarihinin bilinen en eski tıp eseri olan Nei-Ching'i yazmışlardır. Çinliler ağız hastalıklarını; iltihapsal hastalıklar, yumuşak doku hastalıkları, diş çürükleri olmak üzere üçe ayırmışlardı. Çinliler diş hekimliğine katkılarını sadece bu eserle yapmamış, yüzyıllar sonra 15.yüzyılda çağdaş anlamdaki ilk diş fırçasını yapan ulus olarak diş hekimliği tarihine geçmişlerdir.

Amalgamla dişlerin doldurulması fikri de Çinlilere aittir. MS 7. ve 15. yüzyıllar arasında diş hekimliğindeki en büyük gelişmeler Müslüman ülkelerde olmuştur. İslamiyetin temizlik ve ağız sağlığına verdiği önem, bu bilimin gelişmesindeki en önemli etken olarak görülmektedir. Ağız bakımına önem verdiği halde ağız kokusu gitmeyen kişinin eşi, bunu sebep göstererek boşanabilmekteydi.

Antik Mısır'da altın tel kullanılarak diş eksikliğinin giderilmesi

Müslümanlar günde dişlerini en az bir kere misvak ile fırçalarlardı. Misvak, *Salvadora Persica* adı verilen ve halk arasında Erak ağacı olarak bilinen bir bitkinin kök ve dallarından elde edilir. Bu ağaçtan 1-2 cm kesilen parçaların, suda yumuşatılmasıyla kullanılır. Misvakın faydaları şöyle açıklanabilir: 1) Dişleri temizler (selülozun fiziksel etkisi), 2) Dişleri beyazlatır (selüloz ve uçucu yağların etkisi), 3) Nefesi güzel kokutur (kokulu reçinenin etkisi), 4) Diş eti iltihabını geçirir (NaCl ve KCl'nin

ödemi dışarı çekmesi, Osmoz olayı).

İslamiyetin Türkler arasında yayılmasıyla birlikte, ağız ve diş sağlığının öneminin Türkler arasında da arttığı görülmektedir. Göçebe yaşam sırasında, özellikle su kaynaklarının yakınlarında konaklayan göçebe Türkler, misvakla ağız ve diş bakımlarını idame ettirmişlerdir.

16. yüzyılda İtalyan düşünür, matematikçi, kaşif, anatomist Leonardo da Vinci'nin buluşları ve kan dolaşımının bulunması ile beraber Avrupalılar tıbbın tüm branşlarında hızla gelişme göstermişlerdir. 18.yüzyıldan sonra Birleşik Devletlerde yapılan çalışmaların da etkisi ile diş hekimliği branşlaşmaya başlamış ve 20. yüzyıl başında tamamen branşlara ayrılmış bir bilim dalı olmuştur.

Alanya'da diş hekimliği, Cumhuriyetle birlikte gelişmeye başlamış, günümüzde ve son zamanlarda bilimsel yöntemlerle her çeşit tedavi uygulanmaktadır. Sevindirici olan Alanya'da Diş Hekimliği Fakültesinin kurulmasına öncü sayılabilecek Diş ve Ağız Sağlığı Hastanesinin açılmış olmasıdır. Diş Polikliniğimiz Cuma Pazarı doğusunda MENTİS Eğitim ve Danışmanlık olarak hizmete girmiştir. Hepinize Alanya'da yeni bir çığır açmanın sevinciyle sağlık dolu gülümsemeler dileriz.

7-ARAŞTIRDIK YAZDIK

İsmail YILDIZ

BUZAĞI KÖŞKÜ ve BUZAĞI BABA

Tosmur Kasabasında yakın tarihe kadar buzağı baba köşkü ve buzağı avlusu vardı.. Alâeddin Keykubat, hiç kuşkusuz Anadolu Selçuklu Devletinin en büyük sultanıdır. 1219 yılında devletin başına geçer geçmez, ilk işi Sinop'tan sonra Akdeniz kıyısındaki Alanya kentini alarak Türkleri denizle buluşturdu. Askerî donanma ve deniz ticareti için kolları sıvadı. Alanya'da beş gözlü bir tersane yaparak gemi üretimini başlattı. Başta Türkiye'nin serbest ticarete geçmesi ve ipek yolunun canlanması için bütün kaynakları seferber etti. Bir taraftan Anadolu'nun her yanına cami, kervansaray, han ve hamamlar yaptırarak ülkeyi umran hale getirdi. İlk defa tüccarların çalınan, kaybolan mallarını devlet güvencesine alarak sigorta sistemini uyguladı.

Diğer taraftan da Türk ve İslam dünyasındaki şairleri, bilim adamlarını, yazarları, edebiyatçıları, din adamlarını, felsefecileri kısaca bütün düşünürleri Anadolu'ya çağırdı onları teşvik etti, korudu. İşte bu bilginlerden birisi de Halep'ten gelerek Alanya'ya yerleşen Buzağı Baba'dır.

Hatta, Horasan illerini istilâ eden Moğolların önünden kaçan Türk Beylerine boyları ile birlikte kucak açtı, Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleştirdi. Bunlardan birisi ve en büyüğü de hiç şüphesiz, Afşar Türkmenlerinden oluşan Karamanoğulları idi. Başbuğları Sufî Beye; Alanya, Karaman, Niğde, Kırşehir, Ermenek, Mut, İçel dahil Tarsus, Konya Akdeniz sınırlarına kadar dayanan geniş bir alanı yurt verdi. Ermenek başkent yapıldı. Manavgat Salur, Gündoğmuş Senir ve Alanya gibi küçük uç beylikleri de Karamanoğulları Beylerbeyliğine bağlı olarak, gelişen deniz ve ipek yolu ticareti ağına katıldı.

Böylece, 18 yıl iktidarda kalan Alâeddin Keykubat zamanında Anadolu; ticarî, mimarî, tıp, kültür, edebiyat, felsefe, din ve tasavvuf, astronomi, bilim ve düşünce alanında en parlak dönemini gördü. Bilim, edebiyat, din ve düşünce adamları korundu, huzur ve güven ortamı içinde bir altın çağ yaşandı. Keykubat anıtı önünde içimden şu dizeler döküldü:

Her taraf kervansaray, han, hamam oldu
Anadolu bir baştan bir başa tamam oldu.

Ey Ulu Keykubat, sen adın gibi yücesin,
Hemen imar ettin ülkeyi, necisin nicesin?

Sultanlar şehri yaptın Alanya'yı bizlere,
Cennete girdin ve karıştın ölümsüzlere.

1985 yılından itibaren yaptığım araştırmaları, “Alâiye Beyliği ve Güleflşendeki KAYGUSUZ ABDAL“ adlı kitabımda toplamıştım. Bu kitapta BUZAĞI KÖŞKÜ başlığı altında şöyle yazmıştım:

“Dim çayının denize ulaştığı ağzında, hemen kenarında etrafı moloz taşlardan yapılmış kalın ve geniş surlarla çevrili bir Selçuklu yapısı vardır. Buraya Buzağı Köşkü denmektedir. Bu köşk de diğerleri gibi Selçuklu beyleri veya zenginleri tarafından yapılmıştır. Güleflşen köşkünün plan ve özelliklerini taşımaktadır. Kitabesi yoktur.

Doğu-batı yönünde uzanan köşkün kapısı kuzeye açılmaktadır. İki katlı olan kasrın üst katı yıkılmıştır. Denize ve Dim çayına bakan balkonları beşikörtünün bir kısmı sur duvarları ve buna dayanan eski bir kilise harabe halinde durmaktadır.

Dim çayı ile Torosların ağaçları kıyıya ulaştırıldığı için burası eskiden kereste deposu imiş. Şimdi biraz daha bozularak, ziraat, sonra da Koloni disko yapılmıştır. Eski haline getirilerek turizmin hizmetine sunulmalıdır.

Bu yörede, eskiden Abdal Damı denen bir yapının olduğu ve aynı adla anıldığı belirtilmektedir. Ancak bütün aramalarıma rağmen yerini tesbit edemedim.” (1)

Peki bu Buzağı Baba kimdir, Alanya ile ilgisi nedir? Şimdi oraya gelelim.

İbrahim Hakkı Konyalı, 1946 yılında yazdığı Alanya kitabında, Buzağı Köşkü için: “Doğudan batıya doğru uzanmaktadır. Kapısı kuzeye açılır. Alt katında sağda beşik örtülü bir uzun kısım, bunun solunda da yine beşik örtülü dar bir kısım vardır. Binanın uzunluğu 12, eni 8 metredir.” (2) diyordu.

Çoğu yıkılmış olan Tosmur kasabasındaki Buzağı Köşkü, benim çok dikkatimi çekmişti. Yer adlarının mutlaka bir anlamı vardı. Buzağı Köşkünün inek yavrusu olan buzağı ile bir ilgisi olamazdı. Üstelik halk boşuna buraya Abdal Damı adını vermezdi. Horasan Erenleri, 13. Yüzyıldaki Abdallarla bir ilgisi olmalıydı. Kitaplar karıştırmaya devam ettim. Tahminlerim doğru çıkmıştı. Sonunda aradığımı buldum.

Buzağı Baba, Türk'tü. İran Azerbaycan'ı içindeki Merend kentinde doğduğu için Baba Merendî denmişti. Küçük yaşta doğduğu yerde ilk tahsiline başladı.

Öğrenimini ilerletmek için dönemin cazip bilim merkezlerinden olan Suriye'nin Halep kentine gitti. Bir süre orada devrin ünlü bilginlerinden ders aldı. Buzağı denen köyde oturmasından dolayı kendisine Buzağı Baba denmeye başlandı.(3)

Kendisi, Hoca Ahmet Yesevî okulundandır. Horasan Erenleri halkasından olan Buzağı Baba, Türklük ve Türkçecilik düşüncesi yanında İslâm inancını benimsemiş büyük bir tasavvuf düşünürüdür. Türk gelenekleri ile İslâm inancını bütünleştiren, İran Şiiliğine de karşı çıkan tutumuyla ünü artan bir fütüvvet ehlidir. Anadolu'nun Türkleşmesi için çaba harcamış büyük evliyalardan birisidir.(4)

Buzağı Baba, çağdaşları gibi geleneğe uyararak Halep'te tahsilini tamamladıktan sonra Alaeddin Keykubat'ın bilginlere, din adamlarına sıcak kucağını açtığı dönemde Anadolu'ya gelmiştir. Bu ulu başbuğ 1237 yılında zehirlenerek öldürülünce Türkün ve Anadolu'nun kaderi birden değişti. Bir uğursuzluktur kapladı Anadolu bozkırlarını. Selçuklunun başına geçen Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev, sarayında iyice zevk, eğlence ve işrete daldı. Devletin düzeni bozuldu. Sosyal ve kültürel çalkantılar, fakirlik halkın ruhunu kemirmeye başladı. Saray, Arap ve İranlıların istilasına uğradı. Farsça ve Arapça'dan başka bir dil konuşulmaz oldu, Türkçe ve Türk halkı özellikle Oğuz Türkmenleri ihmal edildi. Asıl Türk halkı Türkmenler, Selçuklu sarayında, yöneticilerce ve şehir eşrafınca hor görülmeye başlandı. Sultanlar Moğolların kuklası oldu, aşırı vergiler altında inleyen halk çaresizleşti, din ve bilim adamları korumasız hale geldi. Her tarafta güvensizlik, umutsuzluk, anarşi kol geziyordu.

O tarihlerde yaygınlaşan Babaîlik tarikatına girerek Baba İlyas'ın yanında yerini almıştı. Alâeddin Keykubat'ın ölümünden sonra, Selçuklu Sultanlarının hızla İran ve Arap etkisine girerek yabancılaşması karşısında tepkiler iyice çoğaldı. Türk kültürüne yabancılaşan saraya karşı oluşan kin ve nefret yoksul, özellikle Türkmen kitleler arasında isyana dönüştü.

Baba İlyas gibi tarikat şeyhleri, geleceğinden umutsuz, yoksul, horlanan, itilip kakılan ve ağır vergiler altında ezilen bu halk yığınlarını kendi çevresinde topladılar. Selçuklu Sultanlarının ve şehir eşrafının bolluk içerisinde şaşalı yaşamları, Türkü ve Türkçe'yi hakir gören tutumları, bir Türk tarikatı olan Babaîliğin Türkmenler arasında çığ gibi büyümesine ve yaygınlaşmasına sebep oldu (5).

Selçuklu Devletine karşı Baba İlyas'ın 1240 yılında Maraş'tan başlattığı isyan, Amasya'ya kadar bütün Orta Anadolu köy ve kasabalarını yakıp yıktı. Ancak halk yığınlarını bir kurtarıcı olarak kendisine bağlayan Baba İlyas, savaşta Sultan'a yenik düştü. Başta Baba İlyas, Baba İshak ve birçok ileri gelen Babaî şeyhi idam edildi, birçoğu da Anadolu'nun çeşitli yerlerine kaçarak kendilerini gizlediler. Böylece ölümden kurtuldular.

Baba İlyas'ın dostu ve bir Babaî müridi olan Karamanoğlu Sufi Bey de isyanı destekledi. İsyân sonunda kaçanları kendi hâkimiyet alanı olan Toroslar'da gizledi. Selçuklu Sultanı II Gıyaseddin Keyhüsrev, büyük Türkmen yığınlarını çevresinde toplayan Sufi Beyin nüfuzundan ve gücünden çekindiği için ona dokunamadı (6).

Birçok kaynakta Baba İlyas'ın önderliğindeki Babailik hareketinden başlayarak, Türk –İslâm sentezinin Anadolu hamurunda yoğrulmasına Hacı Bektaş Veli, Sarı Saltık; Barak Baba, Aybek Baba, Tabduk Baba, Behlül Baba, Muhlis Paşa ve Baba İshak yanında Buzağı Baba'nın da katkı yaptığı gözlenmektedir (7) .

Zaten Sufi Bey, oğlunun birini de Suriye Türkmenlerine başına göndererek diğer oğulları Alanya Beyleri ile Suriye arasında sürekli bir dayanışma sağlıyordu. Buzağı Baba ve Sufi Bey, çok yakın iki dost idiler. Her ikisinin de Babaîlik hareketi içinde olması ve Suriye Karaman ilişkileri nedeni ile arasında ayrıca bir yakınlık mevcuttu.

Buzağı Baba, Babaîlik yenilgisinden sonra, en yakın arkadaşı Karamanoğlu Sufi Bey'in yanına sığınmış ve en güvenli bölge olan Alanya'ya gelmişti. Dim Çayı

kenarındaki küçük kilise yanında yaptırılan köşke yerleşti. O yüzden bu dergâha BUZAĞI KÖŞKÜ denmiştir. Kendisi 1261 yıllarına kadar burada yaşamış olmalıdır.

Asıl adı Şeyh Halil al Merendî olan Buzağı Baba, çok mükemmel tahsil görmüş, tasavvuf düşüncesine hâkim, âlim bir din adamıdır. Devlet büyüklerinden övgüler almış bir şair, bir düşünürdür(8). Anadolu'yu gezmiş, halka aydınlatma vaazları vermiştir. Babalar hareketi unutulmaya başlayıp can korkusu geçtikten sonra Konya'ya gitmiştir. Sadrettin Konevi ile akılcı felsefe tartışmaları yapmış ve kendisi de dergâhında sohbetler vermiştir. Ünü o kadar yayılmıştır ki, Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıçarslan'ı bile etkilemiştir. 1261-1266 yıllarında Sultan Buzağı Baba'yı ziyaret ederek ona mürit olmuştur.

Hatta, Sultan sarayda büyük bir toplantı yaptı. Toplantıda Mevlâna'dan başka Şeyh Hoca Merendî (Buzağı Baba) da vardı. Toplantının hareketli bir zamanında Sultan ayağa kalktı: "Ben Şeyh Merendî'yi baba edindim. O da beni oğulluğa kabul etti. Malûmunuz ola." dedi. Oradakiler mübarek olsun dedilerse de Mevlâna kızarak çıkıp gitti. Böylece Sultan IV. Rükneddin Kılıçarslan'ın da Babaîlik düşüncesini benimsediğini görüyoruz(9).

Mevlâna ile arası iyi gitmedi. Mevleviler onu bir türlü kabul edemediler. Alanya'dan Hacca giden Buzağı Baba, dönerken 1273 yılında Yemen'de öldü.

Anadolu'yu aydınlatan, Alanya'da iz bırakan büyük insan Buzağı Baba ve Buzağı Köşkü, yeniden inşa edilerek bilim âlemine ve Alanya turizmine kazandırılmalıdır. Bu anlamlı kültür hazinesi unutulmaktan kurtarılmalı, yeniden ihya edilmelidir. Bu görevin en büyüğü de, hiç şüphesiz Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Tosmur Belediyesine düşmektedir.

Kaynaklar:

- 1- İsmail Yıldız, Alâiye Beyliği ve Güleşendeki Kaygusuz Abdal s.137
- 2-İbrahim Hakkı Konyalı –Alanya. S. 361.
- 3- Abdülbaki Gölpınarlı, Mevlâna Celâleddin. S. 243
- 4- Ahmet Yaşar Ocak, Babaîler İsyanı.
- 5- Mustafa Akdağ, Türk Halkının Dirlik Düzenlik Kavgası
- 6- Tahsin Ünal, Karamanoğulları Tarihi. S. 54
- 7-Hüseyin Hüsameddin, Amasya Tarihi.
- 8- Fuat Köprülü –Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar.
- 9-Ahmet Eflâkî-Âriflerin Menkıbeleri.
- 10- Evliya Çelebi-Seyahatname. Cilt. 9.

Necat ÇETİN*

ALANYA NÜFUS MÜBADELESİ

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Mübadil Tasfiye Talepnamelerinde Alanya'ya İskan edilen Mübadillerle İlgili Birkaç Belge

Bu gün Antalya ilinin önemli ilçe merkezlerinden bir olan Alanya(Alaiye)¹, Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan anlaşma ile de mübadil iskânına tabi tutulmuştur.

*Yöre Araştırmacısı, Uzman öğretmen Torbalı - İzmir (cetin.necat@gmail.com)

¹ Bir belge Alaiye olarak yazılıdır. (Nahiye Müdürü Yüzbaşı Mehmet Emin oğlu Alaattin)

Lozan Konferansı'nda 30 Ocak 1923 tarihinde Yunan ve Türk halklarının mübadelesine ilişkin imzalanan sözleşme ve protokol gereği², Kasım 1923'ten itibaren ülkenin birçok yerine olduğu gibi Salihli'ye de mübadil yerleştirilmeye başlanmıştır³. Devlet istatistik verilerine göre 1923-1927 yılları arasında Yunanistan'dan gemilerle⁴ Türkiye'ye 456.720 Müslüman gelmiş ve Ekim 1923 'te kurulan "Mübadele İskân ve İmar Vekaleti" tarafından belirlenen yerlere iskân edilmiştir. Bu iskânda iskânın en çok genel olarak Rum yerleşimlerinin olduğu yerlere yapılmıştır. Bunun sonucu olarak en çok mübadil iskânı doğal olarak Batı Anadolu ve Trakya bölgesine olmuştur⁵. Mübadil göçmenler ilgili her il kayıt tutmuş, ancak bu defterler bugün Başbakanlık cumhuriyet Arşivine alınmıştır⁶. Mübadillerin iskânına ilişkin diğer önemli bir kaynak iskân edildikleri idari birimin "Nüfus Esas Defterleridir"⁷.

Tasfiye talepleri hakkında kısa bilgi: 30 Ocak 1923 tarihinde Lozan antlaşmasının mübadele kısmın imzalanmasını ve mübadeleye tabi tutulacak olanların belli olmasını müteakip geride bırakılacak taşınmazların belgelenmesi zarurietine ortaya çıktı. Kimin ne kadar taşınmaz mal varlığı, tapusu varsa belgelenmeliydi ve bu belgelerin kurulan "Muhtelit Komisyonlar" tarafından tasdik edilmesi gerekiyordu. Asıl amaç anlaşmadaki taraf hükümetlerin düzenlenen bu taleplere göre terk edilen ülkede ne kadar mal varlığının bırakıldığına belgelenmesi ve bu belgelerin toplam değerlerinin hesaplanması sonucu ortaya çıkacak alacaklı veya borçlu duruma göre karşı taraftan ne kadar talep edileceğinin belirlenmesiydi. İşte mübadeleye tabi tarafların bu taşınmaz mal varlıklarını gösteren belgeler kısaca "mübadil tasfiye talepnamesi" olarak adlandırılmıştır.

Belgeler 4 nüsha olarak düzenlenmiştir. 1 adedi "memurin-i mahalliye nezdinde kalacak, 1 adedi tasfiye işlerini yürütecek olan "Muhtelit Komisyonu"na, 1 adedi mübadilin göç ettiği memleketin hükümetine, sonuncusu ise mübadilin kendisine verilmiştir.

Belgenin birinci sayfasında: Kayıt numarası ve kayıt tarihinden sonra "İhtar" başlığı altında "eshab-ı müracaatın" yanlıs veya mübalağalı beyanname vermesi durumunda kendi zararına olacağı belirtilmiş ve dilekçe sahibinin kimlik bilgilerine geçilmiştir.

Müstedinin hüviyeti başlığı altında sıra ile: İsim ve pederinin ismi, Memleketi

² Mübadele Türk ve Yunan toplumunda toplumsal travma yaratmıştır. Bu düşünceye katılmamak mümkün değildir. Bakınız: Kemal ARI, Bir Tarih araştırma Konusu olarak Mübadele", Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan zorunlu Nüfus Mübadelesi, Derleyen: Müfide PEKİN, Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2005. s.387—388.

³ Mübadele ile ilgili ilk akademik çalışmayı yapan Kemal ARI'dır: Büyük Mübadele Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925), [Tarih Vakfı Yurt Yayınları](#), İstanbul, 2008. Diğer bir önemli çalışmalar için bakınız: Nedim İPEK, Mübadele ve Samsun, TTK, Ankara,2000. Onur YILDIRIM, Diploması ve Göç Türk-Yunan Mübadelesinin Öteki Yüzü, Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2006. Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi, Derleyen: Müfide PEKİN, Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2005.

⁴ Mübadele gemileri üzerine yapılan bir çalışma için bakınız: Kemal ARI, Türk Ticaret-i Bahriyesi ve Mübadele Gemileri [İzmir'den Bakışla Lozan'dan Kabotaja], Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Yayını, İzmir, 2008.

⁵ Gökçe BAYINDIR GOULARAS, "1923 Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Günümüzde Mübadil Kimlik ve Kültürlerinin Yaşatılması", Alternatif Politika, Cilt. 4, Sayı. 2, Temmuz 2012, s.131.

⁶ Bu defterler ile ilgili yapılan bir çalışma için bakınız: Nedim İPEK, "Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Arşivlerinden Mübadil Göçmenlerle İlgili Defterler", Tarih ve Toplum, Sayı. 144, (Aralık 1995), s.15-18.

⁷ Nüfus Esas Defterleri 2006 yılında çıkarılan yeni Nüfus Kanunuyla beraber incelemelere kapatılmış,1976 yılı öncesi tüm defterler Ankara'ya Nüfus ve Vatandaşlık İşleri genel Müdürlüğü Arşiv Şube Müdürlüğüne toplanmıştır. Bu konuda yapılan bir çalışma için bakınız: Necat ÇETİN, "Torbalı Nüfus Arşivi Atık Nüfus Esas Defter Kayıtlarına Göre Mübadil Kayıtları Üzerine İnceleme (1927-1932)", Mübadele Şen Gittik&Yaslı Döndük, Samsun Mübadele Ve Balkan Türk Kültürü Araştırmaları Derneği Kültür Yayınları Serisi 7, Samsun, 2011, s.77-90.

(livası, kazası, şehri, karyesi),halen sakin bulunduğu mahal (livası kazası, şehri, karyesi), Sanatı, 2. nci ve 3.ncü sayfalarda: Mübadilin bulunduğu yerdeki emval-i gayri menkulesine ait bilgileri ihtiva eden ve 9 sütundan oluşan bir cetvel bulunmaktadır. Bu cetveldeki sütunlarda yer alan bilgiler şunlardır: Emlak ve arazinin cinsi ve nevi,8 hane, mağaza, tarla, bağ, bostan, orman, mera vs), Mesaha-i sathiyesi (dönüm veya arşın murabbai, dönüm evlek), Arazinin yetiştirdiği mahsulatın nevi (hububat, tütün bağ vs), Emlâk ve arazinin kain bulunduğu mahal (mahalle, mevki, sokağın ismi ve numarası), Emlak ve arazinin suret-i tasarrufu (ferağ, intikal, hibe), Tapu senetlerinin veya diğer vesaik-i tasavvufiyenin tarih ve numaraları (suretleri rapt olacaktır), Tapu senetleri kimin adına mukayyettir, Emlak ve arazinin tapu senedinde makayyet kıymeti (altın Türk lirası hesabıyla), 4.ncü sayfa: Bu sayfada müstedinin terk eylediği emlâk-ı menkuleye ait olan cetvel (cetvel- B) bulunmaktadır. Bu cetvel mübadile ait eşya-i beytiyye (ev eşyaları) altın Türk lirası üzerinden mecmu kıymeti, Hayvanat (adedi, cinsi, altın Türk lirası kıymeti, 5. nci sayfa: vekâletnâme: Komisyon nezdinde kendilerini temsil ve haklarının müdafaası için verilen vekâletnâme (kimi mübadiller için ihtiyaç duyulduğunda),

Ek sayfa: Müsadere edilen emlak beyanı. Yunanlılarca daha önce müsadere edilen (varsa) mallarını (belgelemeleri halinde) gösterir belge. Müsaderenin hangi tarihten itibaren (a) ve (b) cetvellerinde irade olunan emvallerin hangi tarihte müsadere edilmiştir. Müsadere edilen bu emvallerin 1909-1914 seneleri zarfındaki varidat-ı senevisi miktarı ne idi (a) cedveli mucibince. Altında tasdik tarihi ve imam, muhtar ve azalardan oluşan tasdik heyeti imza veya mühürleri bulunmaktadır⁸.

Antalya ili ve ilçelerine 1923-1927 yılları arasında toplam 4.920 kişi gelmiştir⁹. Gelen mübadiller Antalya merkez, Korkuteli, Alanya, Kemer, Manavgat, Elmalı, Kaş ve Akseki İlçelerine iskân edilmişlerdir. Bu konu Başbakanlık Cumhuriyet Arşivinde 156 talepname bulunmaktadır.

Alanya'dan mübadele ile ayrılanların bir kısmı Kıbrıs adasına, ama en çok Atina yakınlarında kurdukları "Nea Ionya"ya yerleşmiştir¹⁰.

Alanya'ya iskân edilen mübadillerle ilgili olarak 7 tasfiye talepnamesi bulunmaktadır. Ancak bir aile mükerrer olarak bildirim yaptığından toplam 6 talepname bulunmaktadır. Talepneler 1924 ile 1927 yılları arasındadır. Gelenlerin memleketlerine göre dağılımı:

Memleketi	Sayısı	Kişi sayısı
Girit Hanya	2	2
Girit Laşid	2	11
Yanya Preveze	1	4

Görülebileceği üzere Girit ve Yanya'dan gelmişlerdir. Sadece bir kişinin iskân edildiği bellidir. En kalabalık aile Girit Laşid livası Yerepra Köyünden gelen Ali oğlu Mustafa ve varisleri olan 8 kişilik ailedir. Belgelerde adı geçen 18 kişinin 13'ü erkek, 5'i bayandır.

Yanya (?) Mübadillerin geldikleri yer (Memleketi)	Alanya'da iskân edildikleri yer (El yevm sakin bulunduğu mahalle)
1	1

⁸ Bu konuda yapılan önemli bir çalışma için bakınız: Ercan ÇELEBİ, "Mübadillerin Yunanistan'daki Mal Kayıtları ve Muhtelit Mübadele Komisyonu Tasfiye Talepnameleri", ÇTTAD, V/12, (2006/Bahar), s.s. 35-46.

⁹ Cem BEHAR, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye'nin Nüfusu (1500-1927), Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara,1996, s.63.

¹⁰ Bu konuda yapılan değerli bir çalışma için bakınız: Murat Levent Koçak, Alanya'dan Nea Ionya'ya Mübadele İle Gelen Ayrılmalar ve Bitmeyen Özlem, Alanya, Şubat 2004.

Vilayeti	Liva	Kazası	Köyü/ Mahallesi	Köy/ Mahallesi	Sahibi	Toplam	Erkek	Bayan
Girit	Hanya				İbrahim Fevzi eşi Melek	1		1
Girit	Hanya				Osman kızı ve İbrahim Fevzi eşi Saadet	1		1
Girit	Laşid				Memur Mehmet Ağa oğlu Hilmi ve Galip ile anneleri Güldane	3	2	1
Girit	Laşid	Yerepetra			Ali oğlu Mustafa ve varisleri Mehmet, Hüseyin, Halim, Hasan, Fulya, Hacce ve Raife	8	6	2
Yanya	Preveze		Ömer Paşa M.	Sugözü M.	Elmas çocukları Ahmet Sırrı, Kazım ve Kani	4	4	
Yanya			Sultan Süleyman M.		Nahiye Müdürü Yüzbaşı Mehmet Emin oğlu Alaattin	1	1	
					Toplam	18	13	5

Kaynaklar:

*I-Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Tarih	Sayı	Fon kodu	Yer no:
2/5/1924	C.M.97	130.16.13.2	1030.4135.25.
15/4/1925	20296	130.16.13.2	1030.4131.26.
15/12/1925	33001	130.16.13.2	125.590.9
16/2/1926	33017	130.16.13.2	125.590.8.
27/6/1926	21484	130.16.13.2	42.22.2.
13/8/1927	33545	130.16.13.2	51.98.6.
20/4/1925	20716	130.16.13.2	1024.4097.9.

*II-Araştırmalar

*Cem BEHAR, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye'nin Nüfusu (1500-1927), Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara,1996.

*Ercan ÇELEBİ, "Mübadillerin Yunanistan'daki Mal Kayıtları ve Muhtelit Mübadele Komisyonu Tasfiye Talepnameleri", ÇTTAD, V/12, (2006/Bahar), s.s. 35-46.

*Necat ÇETİN, "Torbali Nüfus Arşivi Atik Nüfus Esas Defter Kayıtlarına Göre Mübadil Kayıtları Üzerine İnceleme (1927-1932)",

* Mübadele Şen Gittik&Yaslı Döndük, Samsun Mübadele Ve Balkan Türk Kültürü Araştırmaları Derneği Kültür Yayınları Serisi 7, Samsun, 2011, s.77-90.

*Gökçe BAYINDIR GOULARAS, "1923 Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Günümüzde Mübadil Kimlik ve Kültürlerinin Yaşatılması", Alternatif Politika, Cilt. 4, Sayı. 2, Temmuz 2012.

*Kemal ARI, Bir Tarih araştırma Konusu olarak Mübadele", Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan zorunlu Nüfus Mübadelesi, Derleyen: Müfide PEKİN, Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2005.

*Büyük Mübadele Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2008

*Murat Levent KOÇAK, Alanya'dan Nea Ionya'ya Mübadele İle Gelen Ayrılıklar ve Bitmeyen Özlem, Alanya, Şubat 2004.

*Nedim İPEK, Mübadele ve Samsun, TTK, Ankara,2000.

*" Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Arşivlerinden Mübadil Göçmenlerle İlgili Defterler", Tarih ve Toplum, Sayı. 144, (Aralık 1995), s.15-18.

*Onur YILDIRIM, Diploması ve Göç Türk-Yunan Mübadelesinin Öteki Yüzü, Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2006.

*Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi, Derleyen: Müfide PEKİN, Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2005.

8-ÖYKÜ DÜNYAMIZ

Ahmet OLGUN

KEDİ

Göç yolunda giderken ayağının kayması ile gördüğü rüyadan uyandı Yörük Ali. Gözlerini açtığında ilk tavuk ötüşlerini duydu yazla evinde... Sonra Köpek sesleri, eşek anırmaları birbirine karıştı. Yukarıya bakınca pırgıç tahtalarının arasından ay ışığını görüyordu. Bu delikten süzülen ışık kucağında yatan karısının yüzüne vuruyordu. Kolu üstüne döndü. Dirsek keyfi aldı. Bir süre karısını böyle seyretti. Saçlarının belik örgüsünü, yüzünün bir kısmını kapatan zülüflerini, kapalı kirpiklerini seyretti. Kaşlarına bayıldı. Dolgun yanakları, kalın dudakları onu heyecanlandırdı. Bir süre uyandırmaya kıyamadı. Sonra bugün yaylaya göçünü saracağını hatırladı. Yavaşça alnın ortasına bir öpücük kondurdu. Her şeyden vazgeçerek, yavaş bir sesle;

-Karı! Karı! Uyan sabah oluyor.

-Hum... Vakit ne vakit?

-Şafak sökmüş. Tan yeri ağarmış galiba.

Tam bu sırada eğildi. Karısının alnından bir daha öptü

- Kalk! Biz yükleri yüklet, hayvanları pekit diyesiye sabah olur. Kalk..! Çor çocuğu kaldıralım.

-Olur, dedi karısı uykulu sesle.

Birlikte yataktan kalktılar. Oğullarını, kızlarını ve gelinini kaldırdı. Zaten geç yatmışlardı. Kalkan bir gerişiyor, gözlerini zor açıyordu. Abdestlikte yıkanan yüzlerden sonra gözler açılıyordu.

Akşamdan hazırlanan yükler, develere eşeklere ve atlara yüklendi. Çanlar develere takıldı. Eşeklerin birinin üstüne civcivli tavuğun bulunduğu sepet, diğerine de kedinin içinde bulunduğu sepetler bağlandı. Çocuklar ise atların üzerine pekitildi. Bu eşeğin üstünde gelen uyku var ya... Öyle tatlı oluyor ki... Bir de Cuma namazında Hoca Hutbe okurkenNeden oluyor bilmem ? Onun için çocuklar eşeğin üstünde uyur gider...

Alara Çay'ından geçiş ayrı bir âlem olur. Bunu çocuklar hem çok severler, hem de korkarlar. Bazı hayvanlar derin yere gidiverirler. Boğulan eşek bile olmuştur. Hele üstünde çocuk varsa "Çocuk boğulacaaaak! Eşeğe bakın! " çığlıkları suyun akış sesine karışır gider. Bazen Karakayalıların çardaklarında oturanlardan bile yardım gelir. Heybeler ıslanır. Onun için sudan etkilenecek yiyecekleri develere yüklerler. Bu günde çay öyle geçildi.

Karşıya geçilerek biraz yol alındıktan sonra Çamlı Tepe'ye konuldu. Her taraf yemyeşil. Dilfir çiçeği ekilmiş gibi. Sarı, kırmızı; allı, morlu çiçek tarlası. Hayvanlar yıkıldı. Yükler birbirine dayandırıldı. Keçeler serildi. Civcivli tavuk salındı. Şimdi

yavrularına çekirge avlamaya başladı bile. Kedi sepetinden salındı. Öğünleri verildi. Kedi pırtının arasında dolaşıyordu. Köpek ile yüz yüze gelmemeye çalışıyordu.

Çadırlar kuruldu. Oba tamamı. Tüm hayvanlar karın doyurma telaşındalar. Ot bol. Otların içine burunlarını göme göme yiyorlar. Muşul muşul. Aceleleri var. Onlarda biliyor buranın konak yeri olduğunu. Alışmışlar... Onun için bir an evvel karınlarını doyuracaklar. Develer ise yeni filizlenmiş ormanları kıvrıveriyorlar. Burada her şey vardı. Bir gün önce giden sürüde akşam geldi. Orası öyle şenlendi ki Bir görmeniz? Orada bulunan her canlı sesleniyordu. Oğlak melemesi, keçi melemesi, eşek anırması; at kişnemesi, deve sesi, köşek bozulması....İnsanı demeye gerek yok. Burası bir ses armonisi olmuştu.. Dağ sesle şenlenir...

Akşam olunca her aile birer ateş yaktı. Odun bol. Kütükleri çatı çatıverdiler. Verdiler ateşi. Yükselen alevler etrafı gündüz gibi etti. Bu alemleri seyreden hayvanların gözleri ise cam gibi parlıyor. İşte şimdi geviş getiriyorlardı. Tavuk taştan yapılan bir dama konuldu civcivleri ile. Gece konulacağı sepete işemesin diye. Kedi ise sabah konulacak sepetine. Sepetlerin ağzı birer bez dikilerek kapatılmıştı. Oğlağın ağılı ise çalılarla çevrili.

Süt çitillere ve helkilere sağıldı. Küçük kazana boşaltıldı. Şimdi çoban pilavları ile pişiyor yanan ocaklarda. Taze soğan, turp, şalgam, pancar, kumpir göç pişirecekleri. Bunlar yazlalar da bulunan cibalar da yetiştirildi. Aş pişince yemek faslı başladı. Tüm aileler aynı zamanda yemeklerine başladılar. Bir cayırtı baladı. Kaynatılmış yumurta, kumpir bol. Süt leğenine salla sallayabildiğin kadar karşı. Yoğurt yarım bol olacak. Sonra obalar akşam birbirine gittiler. Konuştular yarını, göçü; davarı sığırı... Yarın nere konulacağını, hepsini kararlaştırdılar. Her konuşmalarında hayvanların rahatı, doyumu düşünülüyor. Ona göre karar verildi. Kahveler içildi. Sonra uyku ...

Sabah erkenden kalkıldı. Tela şeyi anlatmama gerek yok. Sesler yine ortalığı inetti. Çan sesi ayrı bir zevk veriyor insana. Dağa da yakışmıyor değil. En unutulmayacak şey, tavuklar ile kedi. Göç yüklendi. Doğru Mecit Ketiri. Orası da aynı oldu. Çadırlar kuruldu. Burada çarıklar beselendi. Yağmur yağmaya başladı. Tatlı tatlı, yumşak yumşak... Sicim gibi. Damlalar sulu sulu yeşillikler daha koyu oldu. Renkler daha canlı.... Hayvanlar biraz üşüdü; ama olur bu kadar. Yaylaya gitmesi kolay değil ya. Çadır da akacak. Üşüyeceksin de... Hatta rezillik paçadan akacak bile. İşte o zaman bile değer Yörüğe yayla.

Üçüncü gün Çakılbaşı Devrendi'nde ki konak yerine ulaştı göç. Burası bambaşka ... Yaylanın başladığı yer. Hani derler ya "Tam sınır " işte burası tam öyle bir yer. Onun için burada Gaziler Hanı var. Zamanında bunu bilenler yapmışlar bu hanı. Yayla dumanlı ise burada uzun süre dinlenilsin diye. Yağmurdan, soğuktan korunsunlar diye. Eee tabii bu yılların tecrübesinden sonra yapılmış bu han. Kim bilir kaç Yörük konup göçtü bu handa. Kaç çocuk dünyaya geldi. Kaç aşıya göçtü. Ne aşklar yaşandı. Kimleri bağrına basmadı ki? Dili olsa da bir konuşsa...

Dağın güneyi sahil, kuzeyi Yayla. Güneyi Yeşil, kuzeyi akbak. Güneyinde ağaçlar bahara girmiş, kuzeyinde halâ baharı bekliyor. Gerçi atalarımız " Ayaktan topuk yayladır " demişler ama yinede esas yayla burada başlar. Burada biter. Havasıyla, suyuyla; hatta bitki örtüsüyle.... Sahildeki dağlar sakın, yayladaki dağlar hırçın. Sahildeki dağların başı açık, yayladakilerin başı dumanlı. Güneydekiler engin, kuzeydekiler dik, güneydekiler yamaç, kuzeydekiler sarp, güneyin havası yumuşak, kuzey ise sert.

Otağ kuruldu. Hayvanlar otlara saldırdı. Otu da başka buraların. Havası gibi Karşıda Senir Yaylası. Güneyde ise Karadere köyü. Derin vadi birbirini yakın gösterse de aralarında dünya kadar yol var. Derenin çağıltısı gelir derinden derinden.

Karşı ve güneye doğru katran, ladin ağaçları, sonra çam ağaçları uzanır gider. Bakınca bir derinlik, bir ürperme hissedersin içinde. Her taraf mis gibi kokar. Tertemiz.... Burada çiçek, renk ayrı bir cümbüş.Yaylalısı sahilcisi birbirine karışmış.

Çadırlar kuruldu. Hava bulutlu, yağdı yağacak. Tavuk salındı.Hemen yayılmaya başladı. Çivcivlerini doyurmaya çalışıyor.”Gurk gurk,,civ...civ..” Kedi de salındı. Ortalarda dolaşiyor. “Miyav miyav ” Sonra tavuğa yem, kediyeye yoğurda batırılmış ekmek verildi... Hayvanların kürtünleri alındı. Belleri ve döşleri bakıldı. Sürtük var mı diye. Bazılarında kolan ve palan sürtüğü var. Onlar katran, yağ, bese sürerek tedavi edildi. Hayvanlar karınlarını doyursun diye alana salındı. Hayvanlar bir an evvel karınlarını doyurmak için çabalyorlar. Son ikindi vakti sürülerde geldi. Sürünün gelmesi ile oba birden ses cümbüşüne döndü. Daha şenlendi. Nasıl mı ? “Me...me, hav ..hav, aia....aia...” v.s. Burada her oymak bir davar kesti.Bu âdettendir.Akşam kavurma, kebab kokusu ortalığı kapladı. Herkes kendine düşeni yedi. Kedi ciğerden, köpek bağırsaklardan, tavuk kan pıhtılarından aldı payını.

Burada üç gün oturuldu. Üç gün de ikindiden sonra yağmur yağdı. Dördüncü gün şafak sökerken göç yüklenmeye başladı. Herkeste bir telaş ... “Şu eşek yüklendi..Bu at kaldı . Bir şey unutmayalım.” Sesleri yükseldi. Öğleye doğru Emine oluğu başına varıldığında Yörük Ali hanımına sordu :

- Kedi hani ? Eşeğin üstünde görünmüyor ya. Başka bir yere mi bekittiniz?
- Ooooo....Kediyeye konak yerinde unuttuk.
- Tavuğu koyarken niye hatırlamadınız?
- İş eğeşikli olursa böyle olur.
- Ama arkamızdan gelebilir.
- Geçen yıl bir inek kalmıştı da iki gün sonra arkamızdan yaylaya gelmişti.
- Köpek olsa gelirdi de kediyeye zannetmem.
- Koş, koca şu eşek deviriyor.

Eşeğe koştular. Yükünü düzelttiler. Öğle olmadan Gelesandra’ya dahil oldular. Konak yerine. Burası daha çok karlı, etraf akbak. Suların şırıltısı dağların sessizliğini bozuyor. Oba buraya çöktü.

Kedi, hanın bir köşesinde uykudan uyandığında yalnız kaldığını anladı. Göçün yüklendiğinden haberi olmamıştı. Haberi olsa miyavlar kendini unutmalarını önleyebilirdi. Miyavlar onları haberdar ederdi. Şimdi iş işten çoktan geçmişti. Yalnız ne yapacağını bir süre şaşırıldı. Sonra kendini topladı. Yaşamayı gerektirdi. Onun içinde karnını duyuracaktı. Önce etrafı kokladı. Kalan artık var mı diye. Hiçbir şey yoktu. Öteberi miyavladı durdu. O sestten yıkılan yerde şimdi sessizlik hakimdi. Çıt desen duyuluyordu. Yalnız kuş sesleri geliyordu etraftan. Böcek avladı, kuş avladı. Birkaç gün karnını doyurdu. Yalnızlıktan çok sıkıldı. Bir canlı bulup arkadaş olmalıydı. Günler tek başına geçecek gibi değildi.

Sonra Kemal Gaziye doğru ormanların içine daldı. Biraz gittikten sonra sık katran ağaçlarının içine girdi. Orada ağaç kovuğunda uyuyan bir hayvan gördü; ama bu tıpkı kendisine benziyordu. Fakat kendinden çok büyüktü. Hem de kat kat... Yavaşça göğeyi yükselen katran ağacına tırmandı. En tepesine kadar. Oradan aşağıya o yatan hayvana baktı. Onu tanımasına imkan yoktu. Çünkü görmediği bir hayvandı. Onu bekledi yuvasından çıkasıya kadar. İkindileyin yuvasından çıktı bu hayvan. Tıpkı kendisi. Korkmasına gerek yoktu. Kendi cinsinden korkmanın gereği olmayacağını düşündü. Ağaçtan indi. Bu hayvanın önüne doğru dolandı. Yolda hapa hap karşı karşıya geldiler. Öyle heybetli bir hayvandı ki, ödü kopayazdı kedinin; fakat kaçmamaya da kararlıydı. Alası, kafası, ağzı; burnu, kulakları, bacakları kendisi gibi. Yalnız büyüklüğü ayrı.Biraz ilerde durarak, hayretle sordu.

- Küçük kardeş! sen bizden birisin; ama nasıl oldu da böyle küçücük kaldın?

Kedi bulunduğu yerde duraladı. Önce korktu. Sonra kendini topladı:

- Böyle küçük kalmamın sebebi insanoğludur. Onun eline bir düşte gör. Beni böyle küçülterek adımı da kedi koydu. Farelerden kendini bekletti. Birde burada bırakıp gitti.

- Ben bu dağların kiralayım. Bu insan oğlunu bana bir göster de bunun hesabını bir sorayım.

- Olur, göstereyim, dedi.

İkisi bir yola düştüler. Kemal Gazi'den yukarı bir düzlüğe çıktılar. Bir erkek at. Öğreğinin önünde öyle koşuyor ki. Kişnemesi, şaha kalkması aslanı şaşırttı.

-Kedi kardeş, insanoğlu bu mu ?

-Bu değil. İnsanoğlu bunun başına bir yular takıyor. Üstüne bir semer vuruyor. Yükünü yükletiyor. Sonra da üstüne biniyor. İsteddiği yere sürüyor.

Aslan hayret içinde kalarak, daha büyük bir yaratık olduğunu düşünerek :

-Demek öyle, diyebildi.

Tekrar yola düştüler. Biraz yukarı çıktıklarında önlerine bir tosun denk geldi. Tosun baharın yeşeren otları yemiş yemiş azmış. Bir o tepeye koşuyor, böğürüyor. Bir bu tepeye koşuyor, böğürüyor. Yerlerde eşiniyor. Ağaçlara boynuzunu sivirtmek için sürtüyor. Bunu Aslan seyrettikten sonra ;

-İnsanoğlu bu galiba?

-Hayır, bu da değil. İnsanoğlu bunlardan ikisini bir araya getiriyor. Boynuzlarına bir ip bağlıyor. İkisinin boynuna bir boyunduruk geçiriyor. Sonra da buna bir çatal ağaç bağlıyor. Onun ucu ile toprağı yardırıyor. Çift sürüyor. Yiyeceğini ekip biçiyor. Döven sürüyor. Sonra da işe yaramayınca kesip etini yiyor.

-Deme yahu !

-Diyeceği söylediğim gibi.

Aslan daha da meraklanarak yola devam ettiler. Az gittiler. Yolculukta aslanın tuttuğu bir oğlağı yediler. Uz gittiler. Üç gün yol aldılar. Yalıkları, tepeleri aştılar. Gelesandıra'ya ulaştılar. Dağın yamacında aslan bir deve gördü. Arka ayakları üzerine oturarak ;

-İşte! Demekki insanoğlu bu. Bak sana yerden alıyor, gökte yiyor. Büyüklüğüne bak. Bu gün gördüklerimiz hayvanların hakkından ancak bu gelebilir. Şunda ki güce bak. Ayaklarına , boynuna , birde gövdesine....

-İnsanoğlu bu da değil. Bu ne ki?

-Yanılmayasın ? -Aslan hep fiziki gücün hesabındaydı.- Bundan büyük hayvan mı var?

-İnsanoğlu bunu yere oturtuyor. Üstüne havut koyuyor. Yük yükletiyor. Başına da bir yular bağlıyor. İsteddiği yere götürüyor. Bazen de eşeğin ardına bağlıyor. Bu heybetli yaratığı ona çektiriyor.

-Allah Allah! Bu İnsanoğlu nasıl bir yaratık acaba? dedi yavaşça.

Yola devam ettiler. Karayolu boğazından yukarı doğru ağıdılar. Kuru Katran'a vardılar. Katran ağaçlarının olduğu yamaca. Uzaktan bir takıltı geliyordu. Ağacın birini bir yaratık elinde baltası ile yıkmaya çalışıyordu. Ufak tefek bir yaratık Elindeki baltayı sallıyor. Az sonra da “ Tak “ diye bir ses geliyordu. Buna aslan uzun uzun baktı. Arkasından gelen kediye sordu.

-Bu küçük yaratık nedir acaba? Ne kadar da cansız bir varlık.

-İşte bu insanoğlu denen varlık.

-Ne? İnsanoğlu mu?

-Evet İnsanoğlu.

-Bumu anlattığın işleri yapan?

-Evet bu.

-Bu işleri küçücük boyu ile mi yapıyor?

-Sen bunun boyunun küçük olduğuna bakma. O küçük boyu ile o dağ gibi ağacı bile deviriyor. Çok büyük işler başarıyor. Görünüşe aldanma.

-Şimdi ben onun hesabını bir pençede hallederim.

-Hallet te görelim.

Aslan yavaşça dere yataklarından ilerledi. Adama yaklaştı. Adam, bir su akıntısının kenarında kayalıkların arasında bir katran ağacını balta ile yıkmaya çalışıyordu. Az ilerisinde dar bir geçit vardı. Aslan onun görmeyeceği kayanın arkasında durarak kediyi bekledi. Yavaş bir sesle ;

-Sen beni seyret. Şimdi bir saldırmada adamı ne yapacağım bir gör.

-Bakıyorum.

Aslan kayanın arkasından kükreyerek ağaç yıkmaya çalışan adama hücum etti. Adam kendisini korumak için akşam davara dadanan kurt için kurmuş olduğu tuzağa doğru kaçtı. Arkasından koşan aslan tuzağa “şarpatak” yakalandı. Aslan o heybeti ile ne kadar çırpındı, ne kadar çarpındıysa da kurtulamadı. Bunu gören adam koştu. Elindeki balta ile aslana verdi veriştirdi. Bacaklarını kesti. Kafa göz yarıldı. Aslan bayıldı. Öldüğünü zanneden adam konaktan adam çadoğru gitti. Olup bitenleri kayanın arkasından seyreden kedi yarı baygın olan aslana,

-Ne oldu Kral kardeş? diye sordu.

Baygın yatan aslan gözlerini açtı. Kedi şimdi gözüne büyümüş olarak görünüyordu. Zorla çıkardığı bir sesle ;

-Kedi kardeş, bu insanoğlunun elinde sen bu kadar bile iyi büyümüşsün. Ben olsam sen kadar da büyüyemezdim. Dedi.

Kendi haline şöyle bir baktı. Akan kanlarını yalamaya çalıştıysa da başaramadı. Ruhunu teslim etti. Bu arada konak yerinden adamlar aslanın derisini almaya gelmişlerdi. İçlerinden birisi az ilerde olup bitenleri seyreden kediyi göstererek;

-Bu bizim konak yerinde unuttuğumuz kedi değil mi? diye bağırdı.

Herkes kediye bakıyordu. Kendide bağırان adama baktı. Bu kendi sahibiydi. Koştu gelip sahibinin eteklerine dolandı. Sahibi kucağına aldı. Onu öptü. Tüylerini okşadı. Sonrada “Benim güzel kedim “ diye onu sevdi. Biraz sonra aslanın derisi alındı. Akşama kedi konak yerinde civcivlerle oyun oynuyordu...

9-HALKBİLİM FOLKLOR

Sedat ÇOLAK*

DAĞ PADIŞAHI

Evvel zaman içinde, zamanın berinde kedi kasap köpek müşteri. Karıncadan kız almış, circir böceği, sıçan def çalmış, tilki oynamiş. Gün ortası kandil yakmış arap, karayım diye. Kalaylı tas gibi aya bakmış göreyim diye. Gelelim lafin dengine, girelim metelin ahengine.

Zamanın birinde padişahın biri dünyanın en akıllı adamını vezir yapmak istemiş kendine. İstemiş istemesine de bir suali varmış vezirlik payesine. Ferman salmış dört bir yana. “Ey ahali duyduk duymadık demeyin. Yedi iklimin sultanı, karalar ve denizlerin

hakani ulu padişahımız kullarından en akıllı her kim ise vezir yapacak. Lakin sultanımızın bir suali olacak.

Biri birine bakar
Biri birinden güzel
Biri birine benzer.

Bilen beri gelsin, tez elden cevap versin. Bilmeyen 40 gün 40 gece düşünsün de gelsin.”

Padişahın fermanı dalga dalga yayılmış. Duymadık köşe bucak kalmamış. Akıllısı akılsızı, delisi velisi padişahın sualini bilip vezir olabilmek için aklını seferber etmiş. Günler bir bir tükenmiş , padişah ümidini kesmek üzereymiş. Bir Yörük kızı da dağ başında, sürü peşinde padişahın sualini düşünürmüş. Gün boyu yerle gök arasında sürüsünü otlatan Yörük kızı bir yere bakmış, bir de göğe bakmış, “buldum!” diye bağırmış. “Gece gündüz her daim biri birine bakan Yer ve Gök!” demiş.

Çoban kız çok yorulmuş. Padişahın sualini düşünürken vakit uçup gitmiş, gün batmış, gece olmuş, ay doğmuş. Ayı gören çoban kız, “buldum, buldum!” diye bir kez daha bağırmış. “Var mı aydan güzeli, var mı güneşten güzeli; biri birinden güzel.” demiş. Çok sevinmiş. Lakin hava da iyice kararmış. Vaktin çok geç olduğunu anlamış. Sürüyü eşmeye yatırmış.

Çoban kız kıl çadırda babasıyla birlikte yaşarmış. Çoban köpeğini kara çadıra haber salmış. Çok yorulan çoban kız civcerini yastık yapıp oracıkta uyuyakalmış. Yatmadan önce, ne olur ne olmaz deyip tokluyu ayağına bağlamış.”Ölüm de bir, uyku da bir” demiş.

Çoban köpeği kara çadıra varmış, acı acı havlamış. Köpeği başı boş gören çoban kızın babası telaşlanmış. “Düştü mü uçtu mu? Kurt mu kaptı, yel mi çarptı?” diyerek binbir tasa ile yola koyulmuş. Büyükçe bir pardiyyı yakmış. Çoban köpeği düşmüş önüne. Elde çıra karanlığı yara yara varmışlar kızın uyuduğu kaya dibine. Kız hala ölü gibi uyuyormuş. Köpeklerin havlaması dahi onu uyandırmamış. Çoban kızın babası çıranın şavkını yüzüne doğru vurmuş. Kızın gözleri kamaşmış. “Nerdeyim ben? kuzularım nerde? Kimsin sen?” diye ayağa fırlamış. “Sürü burada eşmede. Seni aramaya çıktık. Ölü gibi uyurken bulduk.” Der demez gecenin karanlığında “buldum!” diye öyle bir bağırmış ki; dağ, taş, yer, gök inlemiş. Adam da korkmuş kızın halinden:

-Cinler mi çarptı, periler mi uyuttu seni? Zifiri karanlıkta neyi buldun a kızım?

-Ne cin çarptı ne peri uyuttu. Padişahın sualini buldum. Ölüm ve Uyku biri birine benzer, demiş.

Çoban kız gün boyu olup biteni babasına anlatmış. Sorunun cevabını bir bir söylemiş.

Çok sevinmiş adam, “ Akıllı kızım benim. Hemen padişahın huzuruna çıkayım, sual edip vezir olayım. Seni de yanıma alıp sultan yapayım.” demiş. Yörük kızı babasına hayır dememiş.

Gün ışımadan yöşüle adam sarayın yolunu tutmuş. Kırkına gün dolmak üzereymiş. Padişah ümidini kesmiş. Kapılar tam kapanmak üzereymiş, saraya tam vaktinde girmiş. Padişahın huzuruna çıkmış, “Sorunuzun cevabını ben buldum. Biri birine bakar: Yer ve Gök; Biri birinden güzel: Ay ve Güneş; Biri birine benzer: Ölüm ve Uyku” demiş. Sorunun cevabını bir bir söylemiş. Lakin padişah adamın cevabını pek beğenmemiş. Bir dağlı bu sorunun cevabını nasıl düşünüp bilecek. Bunda bir bit yeniği var diye içinden geçirmiş. Sizin anlayacağınız bir yörüğü vezir yapmak istememiş.” Bu senin aklın değil. Aklın sahibi gelsin.” demiş. Yörük el etek öpüp huzurdan ayrılmış.

Kara çadırda sonucu merakla bekleyen kızının yanına varmış. Olup biteni kızına anlatmış. Yörük kızı fena kızmış.”Seni etmiş rezil ben olurum vezir. Soruyu bilen benim

dünya akıllısı da benim, vezir olmak benim hakkım.” Demiş. Babası,” Gitme kızım! Sen dağ bayır sürü peşinde dolaşan garip bir çoban kızsın. Beni kovan seni hayda hayda kovar, kız başına gitme.” demiş.

Yörük kızı çoktan çarığını giymiş, sarayın yolunu düz tutmuş. Dere tepe aşmış padişahın huzuruna varmış. “Sultanım aklın sahibi benim. Sualinizin cevabını ben buldum. Bu diyarın en akıllısı da benim. Ferman buyurduğunuz veziriniz de ben olmalıyım” demiş. Padişah çok şaşırılmış kendi kendine söylenmiş. “Çoban, dağlı bir kızı kendime nasıl vezir yaparım. Bir çobanı dünyanın en akıllısı diye nasıl ilan ederim. İtibarım beş paralık olacak, düşmanlarım gülecek, dostlarım üzülecek. Dağlı bir kızı vezir yapmak görülmüş şey değil. Sarayımdan ne istersen al git vezirim olma.” Demiş. Kız inat etmiş.” Fermanda buyurduklarını isterim.” Demiş. Padişah düşünmüş taşınmış, bir sual daha sormaya karar vermiş:

--- Yörük kızı sana bir sualim daha olacak. Bu sualimi de bilersen kanaatim tamam olacak. Fermandaki vaatlerim seni bulacak.

‘ Kan kırmızı süt beyaz
Kale kapısına sığmaz.
Fıstık kabuğuna sığar
Damdan bir pire düştü
Camız yavrusundan büyük.’

Nedir bu sualin cevabı? Bilersen gel otur sağ yanıma, bilemezsen var git dağ başına, demiş.

Padişah dağlı kızdan kurtulduğunu düşünerek rahatlamış. Hatta keyfe gelip bir de gevrek gevrek kahkaha atmış. Lakin kazın ayağı padişahın düşündüğü gibi değilmiş. Kahkası yarım kalmış. Soluğu ümüğüne tıkanmış. Yörük kızı hiç düşünmeden,” Bu sual sual değil ben buna cevap vermeye dahi tenezzül etmem. Varsa başka sualin sor.” Demiş. Kızın niyeti zaman kazanıp biraz düşünmekmiş. Padişah rahatlamış, derin bir nefes almış. “Çoban kızı var git işine, bilemedin.” demiş.

Çoban Kız:

“Sorduğun soru değil, cevabı içinde. Bilsem de olur bilmesem de. Şuradan şuraya kıpırdamam. Her zaman kan kırmızı, süt beyazdır. Bu sual mi? Hangi kale kendi kapısından sığar, doğru değil mi? Her fıstık çıktığı kabuğuna sığar? Bu sorulur mu? Damdan pire de düşer, deve de. Bu cümlede tuhaf olan ne? Gelelim son suale. Her ana doğurduğu yavrusundan büyüktür. Camız da doğurduğu yavrusundan büyüktür elbet.” demiş. Bu kadar basit bir sual sorduğu için de sitem etmiş.

Padişah nasıl bir belayla yüzgöz olduğunu anlamış. Lâkin, hem çoban, hem dağlı. Üstelik bir kızı da aklı vezir yapmaya yatmamış.” Son sualimdir, bilersen beri gel, bilemezsen kellen gider.” demiş.

“İnsanın aklı, demirde talkı,
Yarısı yenir, yarısı yenmez.
Yarısı canlı, yarısı cansız,
Üç başlı, altı gözlü, on ayaklı.”

“Nedir bu?” demiş Çoban kız. Hiç düşünmemiş. “Her gün dağda bayırda gördüğüm çiftçiden başkası değil bu.” demiş.

“İnsanın aklı değil midir boyunduruğa saban takıp çift süren. Saban demir yenmez, öküzler yenir. Çiftçi ve öküzler canlı, saban ve boyunduruk cansız olursa yarısı canlı yarısı cansız olmaz mı? Bir çiftçide, iki de öküzlerde eder 3 baş. 6 gözün ikisi çiftçide, ikişerden 4’ü de öküzlerde, eder 6 göz. Gelelim ayaklara; 2 çiftçide, 8 de iki öküzde, tam tamına 10 ayak.” demiş.

“Fermanına uy beni dünyanın en akıllısı kabul et. Vezirliğimi ilan et. Aksi halde şurdan şuraya kıpırdamam.” demiş çoban kız.

Padişah ne yapacağını şaşırılmış. Dağlı bir kızın vezir olmasını hala içine sindirememiş. “Görölmüş şey değil. Kızdan vezir olmaz, hem de çoban.” demiş.

- Sen in misin cin misin yoksa dağda gezen Hızır mısın?

- Ne inim, ne cinim, ne de Hızır Aleyhisselâm. Senin gibi âdemoğlu insanım. Ver mührü, vezirin olup hemen işe koyulayım.” demiş.

Padişah kızı sorularla alt edemeyeceğini anlamış. Fakat bir çobanı, üstelik dağlı bir kızı, kendine vezir yapmaya bir türlü gönlü razı olmamış. Olacak iş mi, koskoca orduyla sefere çıkacak, mührümü taşıyıp fermanımı yürütecek kişinin kız olması olacak iş değil, diye düşünmüş kendi kendine.

“ Sana son bir şans, vezirim olmaktan vazgeç. Bu saraydan ne istersen al götür.” demiş heybetlice.

Çoban kız talihini daha fazla zorlamak istememiş. Padişahın teklifini kabul etmiş.” Peki.” demiş. “Çok susadım önce fıstıklı şerbet isterim bir tas. Bir de ferman isterim arayıp sorgu sual etmesinler.” demiş.

Padişah, derin bir oh çekmiş. Tez elden bir tas şerbet gelmiş. Acep ne alıp gidecek diye de padişahı bir merak sarmış. Bir yandan da kızın istediği fermana mühür basmış.

Kız şerbet tasını eline almış. Kuşağında taşıdığı fıstığa benzer uyku hapını şerbetin içine salmış. Padişah görmemiş. “ Bizde adettendir, ilk banan ev sahibidir, demiş tası padişaha uzatmış. Padişah hiç huylanmamış. Padişah o kadar susamış ki banmak ne kelime harareten şerbetin tamamını içmiş. Olduğu yerde uyuyakalmış.

Çoban kız padişahı bir halının içine sarmış. Uçlarını domuz düğümü ile bağlamış. İki görevli çağırılmış. Saraya geldiği atına yükletmiş. Padişah fermanını göstere göstere, kale kapılarını açtıra açtıra çıkıp gitmiş.

Dağ yoluna vurmuş atını. Doğruca yurda varmış. Olup biteni, başından geçen her ne varsa babasına bir bir anlatmış. Süprizini de en sona saklamış. Kızın babasını bir tasa almış.

- A benim akıllı güzel kızım. Bir başına bütün bunların altından nasıl kalktın? Padişah ve adamları şimdi her yerde seni arıyordur. Tatlı aşımıza su kattın.

- Tasalanma babacığım. Akıllı kızın her şeyi düşündü. Bu tapu gibi padişahın fermanı. Padişahı sorarsan dizimizin dibinde mışıl mışıl uyuyor, demiş.

Adamcağız afallamış. Hemen ayağa fırlamış. “Hani nerde padişah? Burda mı? Uyuyor mu?” diye telaşlanmış. Kız babasının hal ve hareketlerine gülerken bir yandan da halının düğümünü çözmüş. Babasının şaşkın bakışları karşısında padişah yarı baygın uyanmış. “Ah! Of! Nerdeyim ben? Ne oldu bana” diye inleyip oflarken kız padişahın suratına bir kova kar suyu çalmış. Padişah kendine gelmiş. “Nerdeyim ben? Nöbetçiler, askerler! Diye bağırılmış.

“Dağ padişahının sarayındasınız.” demiş kız. İlk şaşkınlığını atlatan padişah, dağ başına nasıl geldiğini sormuş. Kız olup biteni anlatmış.” Sorduğunuz her soru soru cevabını bildim. Ferman buyurduğunuz vezirlik payemi vermediniz. Karşılığında saraydan arzu ettiğin bir şeyi al git dediniz. Ben de sizi aldım getirdim.” demiş.

Çoban kız çok güzelmiş. Dağda seken ceylan gibi alımlı çalmlı, saçı döşünü dövermiş. Üstelik zekâsı da akıl çıkışı imiş. Padişahın öfkesi hayranlığa dönüşmüş. Çoban kıza kara çadırın içinde âşık olmuş. “Yıllardır aradığım gönlümün sultanını buldum.” demiş kendi kendine.

“Sen benim vezirim değil, gönlümün ve sarayımın sultanı ol. Seninle evlenmek istiyorum.” demiş. Yıllardır yanında taşıdığı yüzüğü çoban kızın parmağına takıvermiş. Kız bu olupbittiye hayır dememiş. Hatta içinden pek de sevinmiş. Naz yapıp sevincini hemen belli etmemiş. Hatta biraz da ileri gidip, “Babamın hali nolucak? Ben onsuz yapamam.” demiş. Padişah onu da düşünmüş. “Babana da bir soru soru olacak. Bilirse sarayımın veziri, bilmezse atlarımın seyisi olacak. Şu parmağına taktığım yüzüğün

içinde huzurun ve dünyadaki en büyük servetin bğüsü yazıyor.” demiş. Bir yörüğe sorulacak en basit soru bu imiş. Kızın babası hemen cevap vermiş. Padişah hemen onu da sarayının veziri tayin etmiş.

Yedi düvele ferman salınmış. Kırk gün kırk gece düğün olmuş. Yenilmiş, içilmiş. Cambazlar, hokkabazlar, ateşbazlar ne kadar hüneri olan varsa göstermiş.

Huzur arayanlar, dünya servetini bulamayanlar o gün bu gündür çoban kızın yüzüğünü arar, içindeki bğüyü merak eder dururmuş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

*Derlendiği yer: Alanya ve Mahmutseydi.

Uygulanan Metod: Saha araştırması, yüzyüze öğrenci ödevleri.

Kaynak kişiler: Melahat Kasapoğlu-1946-Alanya

Mihrimah Azakoğlu-1940-Alanya

Mehmet Yiğit-1932-Mahmutseydi

Not: Dağ Padişah'ı, unutulmaya yüz tutmuş bir masalmız. Masalın tamamını bilen hemen hemen yok gibi. Kaynak kişilerin anlatımlarından bütüne ulaştık. Mahmutseydi'de yüzyüze görüştüğümüz Mehmet Yiğit'in anlatımı temel teşkil etti. Başta öğrencilerim olmak üzere ilgilerini esirgemeyenlere teşekkür ederim.

10-GILIC'IN KEVKİSİ

Hasan KILIÇ

ÇOOĞ ÖZLEDİM:

Guyular öğünden sabah ezni

Erken Yükselir çarşıya garşı

Zorlu Hoca'nın ince sesi deliyo arşı

Bunnumda tüter o esgi çarşı

ÇOOĞ ÖZLEDİM:

Tellal Neyazi'yi, Melek Hoca'yı, Yaylalı'yı..

Anadol gamyonetile çıkdım yola

Selâm verdim hep sağa sola

Fırıncı Nihat'ın orda verdim mola,

ÇOOĞ ÖZLEDİM:

Aşçı Memiş'i Duralı'yı Hacıgökmeni...

Televizyon icad oldu iradoyalar susdu

Mayılasef herkez hayata küsdü

Bundan sona Alayya'ya cavırabı üsdü

ÇOOĞ ÖZLEDİM:

Tuluğun Served'i Ali Gökçe'yi, Gamburoğlunu...

Kirmanın ordan aldım 12 tabak

Ne güzel Şifa'nın alefendi'nin düğgenine bak

Gurucu Selim'den geldi 2 ogga lekeli kak

ÇOOĞ ÖZLEDİM:

Gara Tefii, Şavlı Hoca'yı Gızıldam'ı...

Aaşam oldu hüznlendim ben gene,

Hindi çoğ öökeliyin çarşının irengine,

Eşgileri özleyp derin derin engine,

ÇOOĞ ÖZLEDİM:

Yusuf'un Musdafendi'yi, Habalı'yı,
Arabinin Camaliefendi'yi!..

Garolan'ın gavesinde içerdim demli bi çay,
Ne kel oldu hindi ollar, vay anam vay!..
Nere geddi Muhammedağa, Kemaloğlu, Alaeddin Bey?
ÇOOG ÖZLEDİM:
Lifoolu'nu, Parlağı, Öksüzalinın Memedaayı

Helanın garşısında demircidir Garazor,
Onu ne gadar hazeddiimi gelde bene sor
Ustanın yerini doldurması da bi hayla zor
ÇOOG ÖZLEDİM:
Çorbacı'yı, Demirci Aama Usda'yı, Topal Hacı'yı.

Çarşının neşesidir, Takavid'dır adı,
Çok mugalliddir, muhabbetinin dadı,
Onun güzel lâfları hep mazide galdı,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Topal Musdafa'yı, Gunduracı Alırıza Usda'yı

Demircilikden gelirdi çekiç sesi
Bu çarşının nesi galdı gayrı nesi
Kıymalı Fevzi Dayım ayaana geçirdimidi mesı,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Topalalı'yi Caferin Hasan'ı, Topal Hacı'nın Memedi

Arap Memed'in kebabı mis gibi tüddü,
Mayetin ooğlu kelleyi üddü,
Boraza'nın forazı zamansız öddü
ÇOOG ÖZLEDİM:
Etem Usda'yı, Gopili, Saksakamı.

Çog ısıcak olur Alayya'nın yazı,
Duralı'da eyi olur pakla piyazı,
Esnafın mert olur, doğrudur sözü,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Gök Müteveli'yi, Diboz'u!..

Dokdur dedinmiydi Kemal Akman
Sabir Erkin de vardı o zaman
Gani Bey çalışırdı her an,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Dr. Kelleci'yi, Isbaa'yı, Memed Süyeğ'i!..

Boyacılar çalışdırırdı bancarı,
Minir Dayı saatarıdı patlayan mantarı,
Ekizoğlu satar çuval çuval darı,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Hambal Kerim'i, Ağzı Eğri'yi, Ekizoğlu'nu!..

Bamyacı'dır dondurmanın dadı
Cüce'dir Alayyada gazozun adı
Maviköşe yalnız akıllarda galdı,
ÇOOG ÖZLEDİM:
İsgele'yi, Yakamoz'u, Çöpsüz Memed'i!..

Daş arabaları çarşıda yürürdü,
Faytonları herkez görürdü,
Herkezin ötesini berisini götürürdü,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Garoğlan'ı, Faytoncu Hasan'ı, Şen Faytoncu'yu!..

Gara cavalı moturdan taksi,
Müşterisi ne aksi olurdu aksi
Çok eyi insanları hepisi,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Hüseen Koçağ'ı, Hüseen Garagözü!..

Gadağan sinamasında sevim Çağlayan
Örnek sinamasında gülüp ağlayan,
Gale sinamasında Nubar Terziyan,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Muzaffer'i, Kerim Gadığan'ı!..

Mahberi'de oturur bütün ağalar,
Esnaflar gendi gendini oyalar
O günleri düşündükçe içim gan ağlar,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Hüseen İnci'yi, Yönetler'i; İzmirli'yi!..

Mahberi'de oturur Ali İhsan Babaoğlu,
Nuri Gılıç ile bakallar denize dooğru,
Talatullu balun usdası Sadullahoğlu,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Aşçı Hacamad'ı, Aşçı Kerim'i, Ali'yi, Aşçı Memiş'i!..

Abıkat Reşat Yalım geliridi Mola'dan
Eşref Açıkalın hep geçeridi oradan
Kemal Şenli ayrılmazdı 9. Aradan
ÇOOG ÖZLEDİM:
İlhan Odabaşı'yı, Ali Dizdaroğlu'nu!..

Kont Mustafa okurdu Milliyet,
Heç yoodu içinde kötü neyet,
En büyük marakı Demokratik Cumhuriyet,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Barnaksız Alı Usda'yı, Mısıllımın Memed Ağa'yı,
İreis Hüseenel'i!..

Terzilerin hasıydı Yaşar Usda
Latif da çok eyiyidi bu hususda
Arabinin Aamat, KenanUsda
ÇOOG ÖZLEDİM:
Asım Zeybeeği, Kemal Toslaa!..

Nizamın Yusuf Ağa hassas ölçer tereziyi,
Hep belleridi Guyular öğündeki araziyi,
Çook hazederidi herkeze veresiyeyi
ÇOOG ÖZLEDİM:
Hulisinin Kerimaa'yı, Memedaa'yı Fevzidayı'yı

Tahsin Usda hep dikeridi gondura,
Heç yorulmazıdı otura otura,
Son sıralar sıkca geddi dogdura,
ÇOOG ÖZLEDİM:
Özenoğlunu, Yusufun Hakan Usda'yı!..

Hasan Gılıç söyledi bu sözleri,
Dolu dolu oldu gözleri,
Heç unudamadı o esgi izleri
ÇOOG ARADI:
Bulamadı o esgi çarşığı, o datlı günleri

11-KÜLTÜRÜMÜZE AYNA

ALSAV ARŞİVİNDEN

• SULTAN NEVRUZ

Pir himmet eyledi bugün kuluna
Cümle muhip bu gün cemde buluna
Cümle eşya konar kutret balına
Himmete erince Nevruz Sultan'ın.

Cümle eşya bugün destur aldılar
Aşk ile didara karşı yandılar
Erenler ceminde bâde sundular
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Pir Sultan ABDAL

Nevruz, eski takvimlere göre yılın ve baharın ilk günüdür. Yeni takvime göre ise gece ve gündüzün eşit olduğu Mart ayının 21. Günüdür. Nevruz, bütün Türk devlet ve topluluklarında bilinmektedir. Bir başka ifade ile Nevruz'u tanımayan, yaşatmayan, uygulaması bulunmayan herhangi bir Türk devleti veya topluluğu yoktur. Bu yönüyle Nevruz; birlik, beraberlik ve barışı ifade etmektedir. Türkiye'de

Yılsırtı, Mart Dokuzu, Mart Bozumu, Sultan Nevruz, Gün Dönümü, Yeni Gün, Ölüler Bayramı, Nevruz isimleriyle bilinmektedir.

Diğer Türk Devletleri ve topluluklarında durum şöyledir: Altay Türkleri Cılgayak Bayramı; Azerbaycan Novruz, Ergenekon Bayramı, Bozkurt Bayramı, Ölüler Bayramı; Başkurt Türkleri Ekin Bayramı, Doğu Türkistan Yeni Gün, Baş Bahar, Gagavuzlar İlkyaz; Karaçay-Malkar Türkleri Gollü, Gutan, Saban Toy, Tegri Toy; Kazakistan Türkleri Navruz, Nevruz Bayramı, Nevruz Köce, Ulus Günü; Kazan Türkleri ve Karakalpaklar/Terekemeler Ergenekon Bayramı; Kırgızistan Türkleri Noruz; Kumuk Türkleri Yazbaş; Nogay Türkleri Navruz, Saban Toy; Özbekistan Türkleri Nevroz; Tatarlar Nevruz; Türkmenler Teze Yıl; Uygur Türkleri Yeni Gün adlarıyla bu güne özel bir önem vermektedirler.

Nevruzun Türk tarihinde ve kültüründe köklü bir geçmişi bulunmaktadır. Türklerin Ergenekon'dan çıkış gününün yirmi bir marta rastladığı kabul edilmektedir. On İki Hayvanlı Türk Takviminde yılbaşı da aynı güne rastlamaktadır. Oğuz Kağan'ın bu günü kutsal saydığını ve bayram gibi törenlerle karşıladığı bilinmektedir. Türklerin Nevruz kutlamaları Eski Uygur Dönemi nesimlerine de konu olmuştur. Selçuklu Sultanı Sultan Celaleddin Melikşah, devrin uzay bilimcilerini Selçukluların başkenti İsfahan'da toplamış, kendi adıyla anılan Celali Takvimi'ni yaptırmıştır. Şemsi Takvim adıyla İran ve Afganistan'da kullanılan bu takvime göre yılbaşı yirmi bir marttır. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan, Nevruz gününü yılbaşı kabul etmiş, vergileri buna göre düzenlemiştir. Sultan kelimesinin Nevruzla birlikte kullanılması, padişahların halkla birlikte Nevruz kutlamalarına katılmasıyla ilgilidir. Ertugrul Gazi Törenleri, II. Abdülhamid zamanına kadar (eski takvime göre) mart dokuzu yani Nevruz günü yapılmaktaydı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, Ankara Keçiören'de 21 Mart 1922'de Ergenekon Bayramı ismiyle düzenlenen bir törene katılmıştır. Atatürk döneminde kutlanılan Ergenekon Nevruz Bayramı Atatürk'ün ölümünden sonra Türk kültürünü yok etme amaçlı kaldırılmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlığına kavuşan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan Cumhuriyetlerinde 21 Mart 1991'den itibaren Nevruz resmî bayram ilan edilmiş ve kutlamaları devlet töreni durumuna getirilmiştir. Eskiden beri Alanya ve köylerinde kutlanan Nevruz Bayramı, son yıllarda, demir dövülerek, ateş yakılarak rıhtımda başta ALSAV, Türk Ocağı ve sivil toplum örgütlerinin katılımlarıyla resmi tören halinde kutlanmaktadır.

Nevruz kutlama ve uygulamaları Türk dünyasında genel olarak ortaklık arz etmektedir. Ateş kültü, su kültü ve atalar kültü temel inanışlardır. Sabahleyin ilk iş olarak ateş yakmak, dışarıda yakılan ateşin üzerinden atlamak gibi uygulamalar ateş kültü ile ilgilidir. Nevruz günü ikinci uygulama olarak çeşmeden su alınıp yola ve eve serpilmesi, geri kalan suyun ev halkınca içilmesi; ırmak, göl ve akarsuların kenarında törenler yapılması, su üzerinden atlanması ise su kültürünü yansıtmaktadır. Atalar kültü çerçevesinde bu günde eve uğurlu sayılan yaşlı bir kişi davet edilmekte, büyüklere ziyarete gidilmektedir. Mezarlıkta kutlamalar yapıp atalar anılmaktadır.

12-AKDENİZDE SANAT

NECATİ ÇINAR -www.alaiyehaber.com

ALANYA'DA MÜZEYİ ARATMAYAN FATİH OTEL

Alanya’da ilginç bir otel. FATİH OTEL, 1987 yılında faaliyete geçen Fatih Otel, adeta müzeyi aratmıyor.Yerli ve yabancı turistlerin dikkatini çeken ve öncelikli olarak tercih ettikleri otel sahibi Abdurrahman Yaman kapılarını Alâiye Dergisine açtı.

MÜZEYİ ARATMAYAN FATİH OTEL, yalnız konaklama yapılan bir mekan değil, Türk kültürünü ve tarihini tanıtan bir etnografik sergi salonu gibi.

Otelin sahibi,„Tarihe ve türk kültürüne özel bir ilğim var. Türkiye'nin neresinde bir bir folklorik ve sanat değeri olan bir obje bulsam hemen alıyorum. Kaybolup gitmesine gönlüm razı olmuyor.Otelin giriş salonlarına yerleştiriyorum. Bu türlü değer ifade eden ve gittikçe kaybolacak mallara hayranlığım her gün artıyor.“ diyor.

Fatih Oteli’in ziyaretçisi de hiç eksik olmuyor. Heracles (Heykelin Sırrı) filminin çekiminde de müze olarak kullanılan Fatih Otel, Dünyaca ünlü Kleopatra sahiline sadece 80 M.. mesafede. Alanya şehri ve Damlataş sahilinin batısını oluşturan muhteşem kumluklara hakim bir konumda .

Günün her saatinde açık olan Otel tüm özellikleri ile hizmet sunmaktadır. Resepsiyon, Loby, Tv salonu, Şark köşesi, Bahçe, Özel plaj, Hamam, Sauna, Masaj, Buhar odası, Kuaför, Havuz, Çocuk havuzu, Su kaydırağı, Masa tenisi, Bilardo, Langırt, Çocuk oyun alanı, Restaurant, Bar, Havuz bar, Plaj bar, A'la carte restaurant, Balkon, Split klima, Tv uydu yayını, Minibar, Telefon, Fön makinesi, Emanet kasa, Duş, Duşakabin, Küvet, Bebek yatağı yanında sanat galerisi özelliğiyle müşteriler güzel vakitler geçirmektedir.

„Tesisimizde yarım pansiyon konsepti uygulanmakta olup, sabah kahvaltı ve akşam yemeği açık büfe olarak servis edilmektedir. Etnografik sergimizden dolayı yerli müşterilerin de tercihi olan otelimizde bütün ürünlerimiz islami kurallara uygun olarak hazırlanmaktadır.“ diyen Abdurrahman Yaman, sanat eserlerine ve müzesine gözü gibi bakıyor ve üzerine titriyor.

İncekum Kasabasında İncekum Kervansaray Yörük Müzesinden sonra Fatih Otelinin giriş salonunda sergilenen paha biçilmez malzemeler Alanya'da OTEL MÜZE çığırını açmıştır. Bir taraftan kültürel ve folklorik değerlerimize sahip çıkarken diğer taraftan Türkiye ve Alanya'nın tanıtımına büyük katkılar yapan Fatih otelini kutluyor, diğer otellerimize örnek olmasını diliyoruz.

**İSMAİL YILDIZ
BEKLENEN „KLEOPATRA VE
ALANYA“KİTABINI İMZALADI**

Av. İsmail Yıldız, 8 yıllık çalışması sonucunda yazdığı “Kleopatra ve Alanya” adlı kitabını yayınladı. Yazarımız, “KLEOPATRA ve ALANYA” adını verdiği bu 4. Kitabını 18 Nisan 2013 Perşembe günü Alanya Adliye Sarayı Baro Salonunda avukat ve hukukçu arkadaşlarına imzaladı. İsmail Yıldız’ı kutluyor, devamını diliyoruz.

Haşim Hoca’nın da katıldığı imza töreni sırasında Haşim Hoca yeni hazırladığı kitabı için Adliye Sarayı kapısında bütün avukatların toplu fotoğrafını çekti.

. 13 Alâiyeli Kaygusuz

İsmail YILDIZ

• KAYGUSUZ ABDAL NİÇİN ELMALI ABDAL MUSA TEKKESİNE GİRDİ?

Kaygusuz'un da yattığı Elmalı Abdal Musa Türbesi: Dış duvardaki resim, Kaygusuz Abdal'ın

Tekke'ye girişini simgelemekte.

“Delilsiz bir yola kimesne gitmez;

Giden yolda kalur, menzile yetmez.”

Edebiyat ve tarih kitaplarımızı gözden geçirdiğimiz zaman, Kaygusuz Abdal ile ilgili aynı tekrarların yapıldığını görürüz. Daha çok menkıbelere dayanan anlatımlar, şairimizin Abdal Musa Tekkesine giriş sebebini irdelemezler. Değerli okuyucularımız ve bize yol gösteren Prof Dr. Abdurrahman Güzel'in kültür hayatımıza kazandırdığı Kaygusuz Abdal Külliyyatı şimdiye kadar yapılan en düzeyli çalışmalardır.

Kaygusuz Abdal'ın tasavvufta derinliği, insan sevgisinde sınırsızlığı, evrensel hümanizm boyutundaki zenginliği, hoşgöründe ve şairlikte ustalığı tartışılmaz. Böyle bir şahsiyetin yaşadığı Alanya'ya daha yakın olan Konya'daki Mevlâna Tekkesi dururken Elmalı'daki Abdal Musa Tekkesi'ni seçmesi düşündürücüdür. Alâiye Beyinin sarayında şehzâde iken, onu Abdal Musa Dergâhı'na çeken cazibe nedir? Bu sorunun çözümü, Alanya ve çevresinin sosyo-kültürünün tesbiti açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Konuya bu açıdan da ayna tutmaya çalıştım.

Arabistan Yarımadası'nda doğan İslâmiyet, kısa zamanda Irak, Suriye, Mısır ve İran taraflarını etkisi altına aldı, buralara yıllar süren seferler düzenledi, cihat açtı. Çok gelenekçi ve eski dinlerine bağlı İran halkı, önceleri İslâmiyeti bir türlü kabul etmedi. Uzun süren Arap akınları, misyoner ve tüccarlarının zorlamaları karşısında halk arasından Müslümanlığa geçişler başladı. Bu durum karşısında çaresiz kalan ve Araplar'a tepki duyan İran'ın ileri gelen fikir, din ve devlet adamları, İslâmiyeti kabul etmekle birlikte Ateşpereslik, Mazdekizm, Budizm gibi eski kendi din ve kültürlerini de içine alan yeni ilkeler oluşturdular, bir çeşit yeni bir din yarattılar. Bu da İran Şiiliğinden başkası değildi.

Daha sonra bu Şiilik, Hasan Sabah'nın eylemci, devrimci, kan döken, intikamcı, terörist ve siyasî Bâtini tarikatına dönüşünce Türkiye, Irak, Suriye, Mısır... gibi ülkeleri, bütün Ortadoğu'yu tehdit etmeye başladı. İran-Alamut Kalesi'nde yarattığı yalancı cennette yetiştirdiği ve "Dailer" adını verdiği müritlerini Anadolu'ya göndererek Türkleri de Şii Alevi yapma, Selçuklu Devletini ele geçirme hayalleri kurmaya başladı. Bu kez karşısında Ehli Sünnet'e bağlı Selçuklu Devleti'ni ve ama asıl Anadolu'da büyük bir çoğunluğu teşkil eden göçebe Türkmenleri buldu.

Önceleri Horasanda Ahmet Yesevî önderliğinde İslâmiyet'i kabul etmekle birlikte, eski kültürümüzü âdet ve geleneklerimizi unutmayan, Şamanizm'den gelen Türk kültür öğelerini bir sarmal halinde içinde barındıran, daha doğrusu Türklük ile Müslümanlığı uzlaştıran yeni Türk tarikatları doğdu. Hoca Ahmet Yesevî okulunun takipçileri başta Horasanlı Baba İlyas Anadolu'ya gelerek kendi adı ile anılan Babailik tarikatını kurmuştu. Bu erenler, alp-erenler İran Şiiliğine karşı koydular. Moğol baskısı ile Anadolu'yu dolduran Oğuz Türkmenleri, Türklük bilincini, Şamanizm inançlarını ve eski kültürlerini korumak amacı ile koyu Arap ve İran Milliyetçiliğine karşı çare aramaya, direnç göstermeye başladılar.

Babailik liderinden Baba İlyas çevresinde kısa zamanda binlerce taraftar oluştu. Karamanoğlu Nure Sofi'nin de etkisi ile bütün göçebe Yörük Türkmenleri bu tarikata meyillendi. Kalendarilik, İran Şii- Aleviliğini körükleyen diğer tarikatlar fazla rağbet görmedi. Babailik Selçuklu içinde Amasya-Tokat'tan Kayseri'ye Kırşehir'den Antalya-İçel'e kadar olan sahadaki göçebe Türkmen aşiretleri arasında yayıldı.

Babailik, yoksulluklar ve çaresizlikler içindeki kırsal kesimde boy atan kökü dışarıda sömürgeci inançlara karşı kendi benliğini koruma güdüsünden doğmuş ve su katılmamış Türk topluluklarınca kurulmuş bir düşünce akımıdır. Hepsisi Horasan Türkleridir. Saf bir Türklük-Türkçecilik tarikatıdır.

Nure Sufi lâkabı ile tanınan Karamanoğullarının başı Nurettin Bey, daha Erzincan yöresinde iken bütün aşireti ile birlikte Baba İlyas'ın tarikatına girmiş, Babailik akidelerini öğrenmişti. Yine Nure Sufi, Erzincan yöresinde iken bir aşiret beyi, Selçuklular'a karşı isyan etmişti. Selçuklu ordusu isyancının üzerine yürüdü, bu arada Nure Sufi, Selçuklulara yardım ederek isyancıları bozguna uğratmıştı. Haberi duyan Sultan 1. Alâddin Keykubat, çok memnun olmuştu. Kayseri Beyinin Nure Sufi ile birlikte Konya'ya gelmesini emretti.

1224 yılında Konya'ya gelen Nure Sufi, bir ay boyunca Selçuklu Sultanının sarayında ağırlandı. Sultan Keykubat, Başkent Ermenek olmak üzere Ereğli, Hadim, Alâiye, Mut, Silifke ve Anamur'u içine alan bölgeyi ikta etti. Kendisine hil'at giydirdi. Nure Sufi, artık bundan sonra Nurettin Bey adı ile anılacaktır. Nurettin Bey, Kayseri Beyi Cafer Beyle birlikte Kayseri'ye döndü. Kayseri'ye gelince Cafer Bey, hemen kızı ile evlendirdi. Bu evlilikten 7 çocuğu oldu. Bunlar Karaman, Oğuzhan, Bunsuz, Kerimüddin, Zeynül Haç Timurhan ve Hayrettin Beyler'dir.

Alanya tarihine ışık tutan Tahir Harimi, Türk Tarihinde Mezhep Ceryanları adlı kitabından, Alâaddin Keykubat'ın doğuda Moğol baskıları önünde sıkışan aşiretlerden her biri en az 100 çadırdan (oba) oluşan 52 uç beyliği meydana getirdiğini ve bir bey yönetiminde bu beylikleri Selçuklu sınırlarına yerleştirdiğini öğreniyoruz. Bunlardan Salur Beyliğinin Manavgat'a, Senir Beyliğinin de Gündoğmuş'un batısındaki Kesea antik kentinin çevresine Keykubat tarafından 1228 yılında yerleştirilen iki uç beyliğidir. Bunlar, Alâiye Beyliğine ve dolayısıyla Karamanoğulları Beylerbeyliğine bağlanmıştır.

Bütün bu yöreleri içine alan sahada Karamanoğulları Beylerbeyliği hâkimdi. Genelde Babailik inançlarına bağlı, milliyetçi, İslâmî bir karakter taşıyorlardı. Horasan Erenleri dediğimiz Babailik tarikatı pirleri, Selçuklu saray ve yönetiminin Türkçe yerine Arapça, Farsça konuşmaya ve Türk-örf adetlerinden uzaklaşmaya başlaması karşısında tepki gösteriyorlardı. Sarayın safahat içinde yüzmesi, yoksulluk içinde yüzen göçebe Türkmenlere değer verilmemesi karşısında halk yığınları Baba İlyas'ın çevresinde toplanıyordu. Karamanoğlu Nurettin Bey de çok geniş görüşlü, hoş görülü, Ermenilerle bile ticaret yapacak kadar politik düşünebilen nüfuzlu bir şahsiyetti. Kırşehir'den Akdeniz'e kadar Toroslar'daki binlerce Yörük-Türkmen Karamanoğulları Beyliğine mensuptu. Nurettin Bey de Baba İlyas'ın tarikatına girmiş, onun müridi olmuştu.

Sağlığında destek ve himayesini gördükleri Alâaddin Keykubat, 1237 yılında ölünce durum değişti. İyice zayıflayan ve Moğol hâkimiyetine giren Selçuklu idaresine karşı tepkiler çoğaldı. Orta Anadolu'da Türkçeciliğe, Türklük törelerine ve tasavvuf inançlarına sıkı sıkıya bağlı olan Türkmenler Baba İlyas önderliğinde isyan ettiler. 1240 yılındaki isyan, Selçuklular tarafından kanlı bir şekilde bastırıldı. Baba İlyas başta olmak üzere binlerce Babaî takipçisi öldürüldü. Bunlardan 30 civarındaki Alp-Eren Babai lideri Alanya Kalesine ve Mısır'a kaçarak kurtuldular. Bunlardan Buzağı Baba ve Hacı Baba hâlâ Alanya'da köşk ve dergâhı bulunan erenlerdir.

Nure Sufi, hem Karamanoğulları Beyliğini kurmuş bir devlet adamı, hem de Baba İlyas'ın öldürülmesinden sonra Babaî tarikatı postuna oturmuş, Babaî şeyhi olmuştur. Babailik isyanından sonra Hacıbektaş Veli ve Nure Sofi zamanında Babailiğin sivrilikleri törpülenerek yumuşatılmış, Selçuklu Devleti ile uzlaşmacı bir tavır almıştır. Kısaca Babailik, daha çok insani değerlerin, insan sevgisinin önde tutulduğu Bektaşiliğe dönüşmüştür.

Selçuklu Sultanları, Karamanoğulları Beyi Nure Sufi'nin gücünden ve Türkmenler'in sayısından çekiniyorlardı. Onun üzerine gidemediler, başsız kalan bütün fakir, çaresiz halk yığınlarının başına geçti. Üstelik, Baba İlyas'tan boşalan Babaî tarikatının postuna oturdu. Babaî şeyhi ve piri oldu. Karamanoğulları Beyliğinin başına da Oğlu Karaman Beyi atadı. Diğer oğlu Oğuzhan'ı Alâiye Beyi yaptı. Nure Sufi, Kaygusuz Abdal'ın hem büyük dedesi, hem de fikir babasıdır.

Nure Sufi'den itibaren oğlu Karaman ve onu izleyen Mehmet Bey zamanında Karamanlıların milliyetçiliği daha esaslı bir şekil almış, önemli bir mahiyet arz etmeye başlamıştır. 13.yüzyıldan itibaren başta saray ve burjuva olmak üzere, Selçuklu politikasında İran, Arap ve kısmen de Bizans etkisine girmeye başladı, Türk gelenek ve göreneklere terk edildi, Türkçe konuşulmaz oldu.

Babailik döneminde başlayan Türkçecilik ve Türkçülük sevdasını Âşık Paşa:

“Türk diline kimseler bakmaz idi,

Türk dahi bilmez idi bu dilleri

İnce yolu, o ulu menzilleri “

Şeklinde şiirleştirmişti. Bektaşiliğe dönüşen Babailik adeta yeni bir Anadolu Müslümanlığı yaratmıştı. Odağında insan sevgisi, insan yüceliği, tasavvuf düşüncesi vardı. Yoksul, horlanmış, itilmiş, kakılmış insanların sosyal yapılarına uygun olan bu inanış, Yörük Türkmenlerince çabucak benimsendi. O dönemde ve yukarıda bahsettiğimiz Türkçülük ve Türkçecilik akımları bitip tükenmeyen bir hırsla Selçuklu Devletine karşı isyan sebebi oldu. Karamanoğlu Mehmet Bey, 1277 Mayısında başkaldırarak Selçuklu tahtını ele geçirdiği gün, Konya’da ilk fermanı şu idi:

“BU GÜNDEN SONRA DİVANDA, MEYDANDA
TÜRKÇE’DEN BAŞKA BİR DİL KONUŞULMAYACAKTIR.”

1342’de Karamanoğullarından Alaiye Beyi Hüsamettin Mahmut Beyin Oba Güleşen’de bir oğlu oldu. Gelenek olduğu üzere dedesinin adını verdiler: Alâaddin Bey.

Sonradan sırasıyla Alâaddin Gaybî Bey ve Kaygusuz Abdal diyeceğimiz Alâaddin Bey, çok iyi bir eğitim gördü. Arapça, Farsça dillerine vakıf, dinî- tasavvufî ve felsefî bilgiler yanında coğrafya, tarih, siyaset, astronomi gibi pozitif bilimlerini de öğrendi. Oba Güleşen’de yetişen ve bir bey oğlu olarak sarayda her türlü olanaklarıyla, zevk, alayış içinde yaşamak ve sonunda Alâiye Beyi olmak varken neden Selçuklu devlet büyüklerinin bulunduğu Konya’ya gitmedi, saraydan destek gören Mevlâna dergâhına girmedi.

Kaygusuz Abdal; neden Elmalı Tekke köyündeki Abdal Musa dergâhına girdi?

Çünkü, Abdal Musa, Kaygusuz Abdal’ın ataları Babaî Şeyhi Nure Sufi ve Karaman Beylerin tasavvufî ve kültürel takipçisidir. Yaşadığı çağda yukarıda anlatılan İslâmî ve millî kültürümüzün önemli bir temsilcisidir. Abdal Musa Tekkesi, Türklük ve Türkçecilik aşının pişirildiği, çaresiz ve yoksul Türkmen halkının çevresinde toplandığı bir dergâh, bir kültür ocağıdır. Alanya delikanlısının atalarından aldığı tasavvuf ve Türkçecilik aşkı, onu büyük bir heyecanla bu dergâha çekmiştir. Tanrı’nın bile, Cebraîl’e Türkçe konuşması için emir verdiğini söyleyerek Türkçemize bakım nasıl kutsallık veriyor:

Türk dilini Tanrı buyurdu:

“Türk dilince söylegil, dur git değil.”

Türk dilince Cebraîl “Hey dur” dedi

“Durugel Uçmağın terkin ur” dedi.

İşte, Kaygusuz Abdal; atalarının inançlarını, düşüncelerini yaşayan, yaşatan, çaresizlere kucak açan Abdal Musa ve tekkesini kendisine daha yakın bulmuştur. Araştırılacak ve dikkatle üzerinde durulacak konu budur. Bu konu çözümlünce, Alanya’nın kültürel tarihi kadar, siyasî tarihi de aydınlanacaktır.

Kaygusuz Abdal’ın yumuşak bir kişiliğe sahip olması da, Abdal Musa tekkesine gitmesinde etkili olmuştur. Beylik yapacak bir kişinin, onu belirli kalıplar içine

hapseden, resmî, ciddi bir kişilikten ziyade; hoşgörülü, alaycı, hicvedici, ve mizahçı bir yapıya sahip olması önemli rol oynamıştır. Şu dördlüğü ile konuyu bağlıyorum:

Kaygusuz Abdal yaradan
Gel içegör şu curadan
Kaldır perdeyi aradan
Gezelim bilece Tanrı.

14-BİRAZ DA GÜLELİM

Ahmet OLGUN

BU DAŞIN ALTINDA PARA YOKTUR

Temel, bu yılki çayı ve fıncığı sattı. Paralarını bir poşete doldurdu. Sonra evin önündeki havlunun en büyük duvar taşını söktü. Arkasına para dolu poşeti yerleştirdi. Taşı yerine yerleştirdi ve sıvadı. Taşın üstüne:

“BU DAŞIN ALTINDA PARA YOKTUR.” yazdı.

Hasan, temelin evinin önünden geçerken bu yazıyı gördü. İçinden “Temel bunu böyle yazmışsa taşın altında para vardır.” diye düşündü. Taşı yerinden söktü. Altındaki parayı aldı. Taşı yerine yerleştirdi. Önceki yazıyı sildi. Taşın üstüne:

“BU DAŞIN ALTINDAKİ PARAYI HASAN ALMADI.” Yazdı.

KÂĞIT BULAMAMIŞLAR MI?

Öğretmen Türkçe dersinde bir yazı okudu. Sonra çocuklara dönerek:

-Çocuklar bu yazıyı Alman Goethe (Göte) yazmıştır, dedi.

Öğretmeni iyi dinleyen Fadime parmak kaldırdı.

Bunu gören öğretmen:

-Söyle bakalım kızım, dedi.

-Öğretmenim, Almanlar, kâğıt bulamadıkları için mi oraya yazmışlar?

ASKER MEKTUBU

Çoban Mehmet, evlendikten bir hafta sonra askere gitti. Altı ay arayla babasından aldığı iki mektupta da çocuğunun olup olmadığı ile ilgili bir haber alamadı. Doğrudan sorması da ayıptı. Çaktırmadan babasına şiirle sormaya karar verdi. Şöyle yazdı:

Mektup eve var da gel,
Evden haber al da gel,
Bir idik, iki olduk,
Üç olduk mu, sor da gel.

Babası durumu çabuk kavramıştı.
O da oğlunu utandırmak istemedi. Şiirle şöyle cevap verdi.

Bu mektup iyi mektup,

Bu mektuptan gene yaz,
Tarlan ürün vermedi,
İzinli gelince yine kaz.

Çoban Mehmet durumu öğrenmişti. İzinli gelince görevinin ne olduğunu anlamıştı.

KISIRLAŞTIRACAĞIZ

Alanya Belediye zabiti Hüseyin'i gören Hasan Dayı bağırdı.

-Zabit oğlum!..

-Buyur Hasan Dayı.

-Şu bizim Hasbahçe Mahallesi var ya... İşte orada bir sürü köpek var. Çor çocuğu korkutuyorlar. Hatta geçen gün beni de daladılar. Bunların işini bitirseniz.

-Şimdi her tarafta hayvan severler var. Onları öldüremeyiz.

-Ne olacak o zaman?

-Hasan amca, sen hiç merak etme. Biz onları kısırlaştıracağız.

Hasan Dayı, biraz yavaş bir sesle:

-Eee!.. Zabit efendi oğlum. Ben üstümüze çıkıyorlar demedim ki...

15-KONUK ŞAİRLERİMİZ

MEVLÂNA

•GÜZEL GÜN

Geçti gitti kara kış ayları,
Bahar geldi, bahar!
Gül bahçesinde cilve başladı,
Başladı gül dalında kızıl güller açma çağı.

Kış perişan etmişti bahçeyi
Bir şeycikler kalmamıştı bahçede.
Bir şeycikler kalmamıştı ama,
Güneşimiz koç burcuna girdi yine,
Yine gün doğdu sevişenlere,
Geldi bol parayla, bağıışı bol padişah.

Çiçeklerle doldu ova,
Dağlardan tatlı tatlı yel esti.
Yüreğini rahat tut hiç korkma,
Dileğinin olacağı gün erişti.

Onu en güzel saracağın zaman, bu zaman.

*Dün dün de kaldı cancağızım,
Bu gün yeni şeyler söylemek lâzım.*

Arif Nihat ASYA

•KUBBELER

Dün başlar seferber, eller seferber;
Kurşun eritildi, mermer çekildi.
Bunlar, bu kubbeler bu minareler
Akçeyla olacak şeyler değildi.

Böyle bir gemide yendi suyu nuh,
Ve bu yelkenlerle kanatlandı ruh.

Taşıtıp kalyonla pırlanta inci
Abide haline koydu sevinci
Gergefte işleyip bir inci sultan
Ki çiçek verirdi saksıya koysan.

Bulabindinse ey yolcu yerini
Hepsinin alnında altından bir ay,
Seyret İstanbul'un camilerini,
Minare minare, kubbe kubbe say!

Açılır masmavi burada gökyüzü,
Gümüşten sütunlar üstünde durur...
Kiminin gölgesi dinlenir yerde
Kiminin beyazı sulara vurur.

Allah'a giden yol buralardadır;
Kapılar açılır seferlerden
Burdan uğurlanır mübarek aylar,
Bayram burda başlar arifelerden.

Mihraplar, kemerler, kubbeler yapmış,
Sultanı, çerisi, piri, veziri
Nesilden nesile götürsün diye
Kanatlar üstünde şanlı Tekbîr'i.

Nice başbuğların açtığı yolda;
Biri yardım geçmiş, öteki serden
Yolcular gidiyor yarına doğru,
Kafile kafile bu bu köprülerden
-Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor-

16-BAKIŞ AÇISI

Dr. Fahri ATASOY

İPEK YOLU VE TURİZM

TÜRK DÜNYASINDA TURİZM POTANSİYELİ

Orrta Asya'ya egemen olan ve dünya ile bütün iletişimi engelleyen Sovyetler Birliği'nin demir perdesi kalktıktan sonra turizm için fırsatlar doğmuştur. Artık bağımsızlıklarını kazanan yeni cumhuriyetlere dünyanın diğer ülkelerindeki insanlar, bazı kısıntılar ve zorluklar olsa da rahatlıkla seyahat edebilmektedir. Bu ülkeler kadim medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve zengin kültür mirasına sahip özellikler taşımaktadır.

Bölgenin doğal ortamları, henüz modern dünyanın etkisiyle fazla bozulmamış insanları ve tarih içinde gelişmiş kültür zenginlikleri son derece cazip bir turizm potansiyeli olarak ortaya çıkmıştır. Bu sebepten Dünya Turizm Örgütü başta olmak üzere birçok uluslar arası kuruluş bölgedeki turizmin gelişmesi için çaba sarf etmektedirler.

Orta Asya İpek Yolu turizmi büyük oranda Türkleri kapsamaktadır. Çin ile birlikte komşu birçok topluluğu etkilese de İpek Yolu turizminin yol güzergâhında ve yol ağında Türk kültür mirası ve Türk halkları çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunlara kısaca bir göz atmak faydalı olacaktır.

Dünyadaki Türk topluluklarının büyük oranda İpek Yolu bağlantılı olarak dağıldığını biliyoruz. İpek yolunun başlangıç noktası Çin olarak kabul edilir. Çin'in doğu kapısında Uygur Türkleri yer alır. Yaşadıkları topraklar Çin devleti içinde Sincan Uygur Özerk Bölgesi olarak kabul edilir. Bu özerk bölgeden İpek Yolu yine Türklerin yoğun olarak yaşadıkları ve bağımsız devlet haline gelen Kırgızistan, Özbekistan ve Kazakistan'a doğru uzanır. Türkmenistan ve İran üzerinden veya Azerbaycan ve Kafkaslar üzerinden Türkiye'ye varır.

İpek Yolu bağlantılı olarak düşünebileceğimiz bazı Türk toplulukları bağımsız devlet olamasa da buldukları devletler içinde özerk devlet olarak hayatlarını sürdürmektedir. Bunlar arasında Rusya Federasyonu içinde Güney Sibirya'da Altay Cumhuriyeti Moğolistan, Doğu Türkistan ve Kazakistan ile komşudur. Bu topraklar Türk'ün ata yurdu olarak sayılır. Kafkasya'da yer alan Kabardey-Balkarya Cumhuriyeti'nde Balkar Türkleri yaşar. Çuvaşistan veya Çuvaş Cumhuriyeti Rusya'nın orta kesiminde yer alır, Orta Volga bölgesinde, kapalı bir toplum olarak yaşarlar. Dağıstan Cumhuriyeti Rusya Federasyonu'nun Avrupa'daki kesiminin güneyinde yer alır. Hakasya Cumhuriyeti Sibirya'da Rusya Federasyonu'na bağlı bir cumhuriyettir ve Orta Sibirya'nın güneyinde yer alır. Güney ve doğusunda Türk kökenli Tuva Cumhuriyeti, batısında Türk kökenli Altay Cumhuriyeti ve eski adı sonradan değiştirilmiş olan Şor Türklerinin yeri anlamında Şorya ile sınırdır. Tuva

Cumhuriyeti Rusya Federasyonu'nda Güney Sibirya'da özerk bir Türk cumhuriyetidir. Yakutistan veya Saha Cumhuriyeti Rusya Federasyonu içinde yer alır. Nüfusun çoğunluğunu oluşturan Yakutlar, Türk soyundan bir halktır.

Yakutistan, dünyadaki en büyük yüzölçümüne sahip olan özerk bir ülkedir. İpek Yolu'nun ana sembolü kervanlar ve kervansaraylardır. Kervan yolculuğu, tarihteki ticaretin ve toplumlar arası ilişkilerin anahtarıdır. Bir diyardan diğerine ulaşımı sağlayan develerin taşıdığı kervan günlük yürüyüş mesafesini konaklama noktasında tamamlar. İpek yolundaki konaklama noktaları kervansaraylardır. Kervansaraylar Orta Asya'dan itibaren yapılmıştır. Belli bir mimari özelliğe ve sosyal fonksiyona sahiptir. Bu yapılar sadece ipek yoluna özgü gelişmiştir. İlk örnekleri Araplar tarafından yapılan Ribat adı verilen modellerdir. Sonra Müslüman Türkler tarafından Karahanlılar ve Gazneliler zamanında gelişmiş ve Selçuklular döneminde zirveye çıkmıştır.

Kervansaraylar, öncelikle dinlenme, ihtiyaç karşılama ve güvenlik sağlama anlamında önemli görevler üstlendi. Kervansaraylar Prof. Dr. Hakkı Acun'a göre bugünün beş yıldızlı otelleri gibidir. Kervansaraylarda mutlaka olması gereken hizmetler vardı. Bunların başında yatacak yer, ahır, mutfak, hamam, mescit, çeşme, depo, revir, doktor, veteriner, terzi, ayakkabıcı, nalbant, semerci, vb sayılabilir. Kervansaraylar uzun kış gecelerinin sohbet ve hikâye anlatım mekânlarıdır aynı zamanda. Kervancılara, tüccarların, yolcuların, çobanların tanıştığı ve hasbihal ettikleri mekânlardı. Han Duvarları şiirinde olduğu gibi nice Maraşlı Şeyhoğlu Satılmışların hikâyeleri yaşanmıştır.

İpek yolunda dünyanın ilgisini çeken muhteşem mimari eserler de turizmin cazibesini artırmaktadır. Türkler için özel anlam ifade eden birçok mimari eser ve şehir UNESCO korunması gereken dünya kültür mirası listesine alınmıştır. UNESCO'nun 1987 yılında "Büyük İpek Yolu Projesi" kapsamında bu eserlerin envanter ve koruma çalışmaları başlamıştır. 1998 yılına kadar süren çalışmalar bu bölgedeki kültür mirasına dikkatleri çekmiştir.

Bu kültür mirasının turizm amaçlı değerlendirilmesi için Sovyetler Birliği yıkıldıktan ve komünizm çöktükten sonra Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) 1993 yılında İpek Yolu Girişimi adıyla bir proje başlatmıştır. Bu proje kapsamında çalışmalar devam etmekte olup ilk olarak 2010 yılında İpek Yolu turizmini bilinir bir marka haline getirmek üzere 2011 yılı eylem planı çıkarılmıştır. Ardından 2012-2013 Eylem planı hazırlanmıştır. Güzergâh ile ilgisi olan ülkeler ile ortak toplantılar devam etmektedir. Bu çalışmalar da sonuçta Türk Dünyasının birbirini tanınmasına vesile olmaktadır. Türkiye akımından da İpek Yolu kültür mirası son derece etkileyicidir. Özellikle Selçuklu dönemi eserleri birer İpek Yolu değeridir. Camiler, şifahaneler, külliyeler, köprüler, kervansaraylar Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan kültür köprüsünün kimliklerini taşır. Türkistan bölgesinden gelen bir Türk çocuğu bu eserleri gördüğünde hemen bir gönül bağı kurar. Türkmenistan'daki veya Özbekistan'daki bir eserle benzerliği bu bağı güçlendirir. Kendisini bu topraklara yabancı hissetmez ve biz duygusunu yaşar. Bu durum birlik için son derece önemlidir.

17-GÖNÜL TELİMİZDEN

Âşık Veysel, Türkün Ozanı "SENİ UNUTMADIK"

GÜZELLİĞİN ON PARA ETMEZ

**Güzelliğın on para etmez,
Bu bendeki aşk olmasa.
Eğlenecek yer bulaman,
Gönlümdeki köşk olmasa.**

**Kim okurdu, kim yazardı,
Bu düğümü kim çözerdi,
Koyun kurt ile gezerdi,
Fikir başka başk'olmasa.**

**Güzel yüzün görülmezdi,
Bu aşk bende dirilmezdi,
Güle kıymet verilmezdi,
Aşık ve maşuk olmasa.**

**Senden aldım bu feryad,ı
Bu imiş dünyanın tadı,
Anılmazdı Veysel adı,
O sana âşık olmasa.**

*Âşık Veysel ŞATIROĞLU

Aşıklık geleneğinin unutulmaya yüz tuttuğu bir zamanda ortaya çıkan ve 20. yüzyıl Türk Halk Şiirinin en büyük ustası Aşık Veysel, 1894 yılında Sivas İli Şarkışla İlçesinin Sivrialan köyünde dünyaya geldi.. Babası Karaca Ahmet, Annesi Gülizar Hatundur. Yedi yaşına kadar akranları gibi sağlam, kanlı canlı, şen şakrak bir çocuk olan Veysel, arkadaşlarıyla kırlarda oyun oynarken aniden yakalandığı çiçek hastalığı sonucu sol gözünü kaybeder. Hastalıktan etkilenen sağ gözüne de perde iner. Bu gözü ile nisbeten görebilirken, sağım sırasında anasını izlerken ineğin vurmasıyla sağ gözünü de tamamen kaybetti.

Karanlık ve ızdırapla tanışan Veyseli düştüğü boşluktan kurtarmaya çalışan Baba Karaca Ahmet, ona 10 yaşında bir bağlama alıverdi. Önce köyden Molla Hüseyin, daha sonra da baba dostu Çamşıhlı Ali Ağadan saz dersleri Veysel, artık Pirsultan Abdal, Aşık Kerem, Karacaoğlan, Yunus Emre ve Emrah... gibi tanınmış ustaların eserlerini çalıp söylüyordu. 25 yaşında ilk evliliğini yaptı. İki yıl aradan sonra annesi ve babasını yitirdi. Arkasından eşi kendisini terk edince derin acılara ve çaresizliğe sürüklenmişti. 1921 yılında hayatını ikinci eşi Gülizar Hanımla birleştiren genç Veysel'in bu evliliğinden ikisi erkek altı çocuğu oldu.

Ömrü yoksulluk ve çilelerle geçen Veysel, köyünden ilk defa ayrıldığı 1933 yılında "Sivas Âşıklar Bayramı"na katıldı. Burada yazar Ahmet Kutsi Tecerin ilgisini çekti. Bir süre Köy Enstitülerinde saz öğretmenliği yapmasını sağladı. Bu yıllarını hasret şiirleri ile doldurdu.

Şiirlerinde sevgi, birlik ve bütünlük temasını işler. Bilim ve teknolojiyi önemseyip benimseyen Veysel, özünde ve sözünde samimidir. Karanlıklar dünyasından aydınlıklar çıkarırken sevecendir. "Sadık Yârim Kara Topraktır." diyerek kutsadığı kara toprakta

yeşerttikleriyle mutlu olan Veysel, bilinçli bir ziraatçidir. Şiirlerinde, insan sevgisi, tasavvuf, felsefe gibi lirik öğeler günün didaktik gerçekleriyle birleştirilerek sade ve akıcı bir Türkçe ile sunulur. Saz çalma ustası olarak Âşık Veysel kendine has bir üslup yaratmış ve yeni kuşaklara miras bırakmıştır.

Devlet, yarım yüzyıldan fazla Türk halk müziğine verdiği hizmetlere karşılık geç de olsa nihayet ödüllendirdi. 1965 yılında TBMM Ana Dilimiz ve Milli Birliğimize katkılarından dolayı özel kanunla Vatan Hizmet tertibinden maaş bağlandı.

Âşık Veysel, 21 Mart 1973 tarihinde sadık yâri kara toprakla kucaklaşarak aramızdan ayrılmıştır. O tarihte Sivas Karagöl Ortaokulunda öğretmenlik yapan Alâiye Dergisi Yazı İşleri Müdürü İsmail Yıldız, Âşık Veysel'i birkaç kez ziyaret ederek sohbet etme imkanı bulmuştu. Ölümü üzerine toprakla buluşma törenine katılarak son görevlerini yerin getirme şansını yakalamıştı. Türk halkının unutmadığı ünlü ozan Âşık VEYSEL'i 40. ölüm yıldönümünde bir daha rahmetle anıyoruz.

BU ÂLEMİ GÖREN SENSİN

Bu alemi gören sensin
Yok gözünde perde senin
Haksıza yol veren sensin
Yok mu suçun burda senin

Kainatı sen yarattın
Herşeyi yoktan var ettin
Beni çıplak dışar'attın
Cömertliğin nerde senin

Evli misin ergen misin
Eşin yoktur bir sen misin
Çarkı sema nur sen misin
Bu balkıyan nur da senin

Kilisede despot keşiş
İsa Allah'ın oğlu demiş
Meryem Ana neyin imiş
Bu işin var bir de senin.

Kimden korktun da gizlendin
Çok aradın, çok izlendin.
Göster yüzünü çok nazlandın
Yüzün mahrem ferde senin

Binbir ismin bir cismin var
Oğlun, kızın ne hısmın var
Her bir irenkte resmin var
Nerde baksam orda senin

Türlü türlü dillerin var

Ne acaip hallerin var
Ne karanlık yolların var
Sırat köprün nerde senin

Âdemi sürdün bakmadın
Cennette de bırakmadın
Şeytanı niçin yakmadın
Cehennemini var da senin

Veysel neden aklın ermez
Uzun kısa dilin durmaz
Eller tutmaz gözler görmez
Bu acaip sır da senin

BENİ HOR GÖRME KARDEŞİM

Beni hor görme kardeşim
Sen altındın ben tunç muyum
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben saç mıyım

Ne varise sende bende
Aynı varlık her bedende
Yarın mezara girende
Sen toksun da be aç mıyım

Kimi molla kimi derviş
Allah bize neler vermiş
Kimi arı çiçek dermiş
Sen balsın da ben cec miyim

Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden
Böyle emretmiş yaradan
Sen kalemsin ben uç muyum

Tabiata Veysel aşık
Topraktan olduk kardeşik
Aynı yolcuyuz yoldaşık
Sen yolcusun ben bac mıyım

Abdurrahim KARAKOÇ*

·HAYAL VE GERÇEK

Ay ışığı pencereden girende,
Senden yana hayal kurmak ne güzel,
Ya bir otobüste, ya bir trende,
Gurbet ilden sana varmak ne güzel.

Aşkın mayasını senden alıp da,
Şekillendim sevda denen kalıpta,
Evinizin kapısını çalıp da,
İlk çıkandan seni sormak ne güzel.

Umudu yoksula çok verir Huda;
Bin tohuma can verir bir damla suda,
Gerek Uyanık ol, gerek uykuda,
Benden bakıp seni görmek ne güzel.

Kurumadan daha yolculuk teri,
“Gel” diye yanına çağırırsan beni,
Bırakıp bir yana gamı, kederi,
Doya doya seni sarmak ne güzel.

Aşk deyince anlattığı her şeydir,
Öldürdükçe tadı gelen bir şeydir...
Azraile can verme zor şeydir,

Sen istersen sana vermek ne güzel...

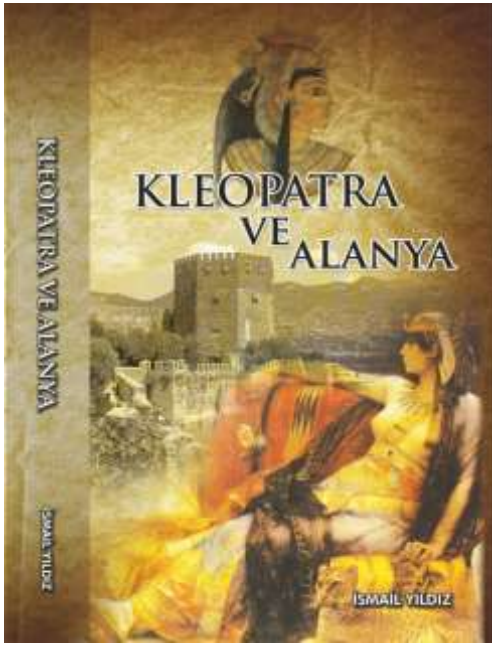
-Dosta Doğru-

18-İÇİMİZDEN BİRİ

Ahmet OLGUN

MÜJDE...!

ALANYA TARİHİNİN ROMANI ÇIKTI

Alanya tarihi bakımından son derece önemli olan “KLEOPATRA VE ALANYA” adlı kitap kitapçılarda yerini aldı. Araştırmacı - yazar Avukat İsmail YILDIZ, nihayet 4. kitabını yayınladı. Uzun, yorucu bir çalışma ürünü olan bu roman, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın katkılarıyla yayınlandı. Alanyalıların ve turizmci okurların hizmetine sunuldu. İsmail Yıldız, bir kültür tarihçisi olduğunu bu başarılı eserinde iyice ortaya koymuş.

Alanya'nın korsanlar ve antik dönemi, Büyük İskender, Roma, Bizans ve özellikle MÖ. 57-30 yılları arasını Alanya merkezli Mısır Kraliçesi Kleopatra yaşamını açık, sade, akıcı, güzel bir Türkçe ile romanlaştırmıştır. Bu güne kadar Alanya ve çevresini, antik şehirleri, ilginç olayları, Kleopatra döneminin tarihini, coğrafyasını turizm

açısından bakarak yazan olmamıştı.

“Kleopatra ve Alanya”, yalnız bir tarih kitabı değildir. Tarihsel ve kültürel gerçekler, politik olaylar, doğa ve coğrafya, Mısır Kraliçesi Kleopatra'nın Alanya'daki yaşayışı, Alanya merkezli egemenliği gerçek şekli ile anlatılmıştır. Türkiye ve yurt dışında yayınlanan Büyük İskender, Kleopatra, Mısır, Yunan, Pompeyus, Sezar, Antonyus ve Roma tarihi ile ilgili eserler taranmış, bizzat Alanya, Akdeniz kıyısındaki antik şehirler gezilerek ve coğrafyası ile karşılaştırılarak hazırlanmıştır. Alanya tarihi ve turizmi için büyük katkılar yapmaya aday bir romandır.

Kitaba şöyle bir göz atacak olursak;

Kleopatra ve Alanya adlı bu tarihi roman, tarihten önceki Anadolu medeniyetlerini bize bir tepsi içinde sunmakta, Anadolu coğrafyasında o günkü yaşayan toplulukları, yaşayışlarını, geçimlerini, medeniyetlerini akıcı bir dille anlatmaktadır. Anadolu kıyılarındaki Truva, Selçuk, Bergama, Perge, Side, Alanya, Tarsus, Antakya vs. antik şehirleri, buraların önemini, yapılan ticareti ve zenginlikleri,

İsa önceki; Mısır, Suriye, İtalya, Roma ve Anadolu'yu, tarih ve coğrafyasını, hayvancılık, tarım, geçim kaynaklarını, yaşayış ve inançlarını,

Büyük İskender, Sezar, Pompeyus, Antonyus ve Alanya Hamaksiyalı Kuantus Dellus'u. Hırsları, yönetim anlayışları, iktidar mücadeleleri, kavgaları, ayak oyunları, darbeleri, evlilikleri ve aşkları, eğlenceleri, bilhassa Dellus'un tören ve diplomat kişiliğini,

Yapılan Truva, deniz ve korsan savaşlarını, sebep ve sonuçlarını, bunların Alanya'ya etkilerini, Alanya için yapılan mücadeleleri,

O tarihte Alanya iskelesinde yapılan gemileri, ticareti, kültürünü, geçim kaynaklarını, o tarihte yapılan ağaç ticaretini, gemi yapımını, Alanya'ya daki yaşayışları, ziyaretleri, politikacıları özellikle Kraliçe Kleopatra, Sezar, Antonyus'u karşılama törenleri...

Tarihte en çok güzelliğinden, aşkıdan ve yönetim hırsından bahsettiren, bu gün bile bütün dünyada tanınan, dillerden düşmeyen namı ile bahsedilen, her yerde adı ile yaşayan, kıvrak zekâlı, kök dedesi Büyük İskender kadar hırslı, aşk delisi, güzeller güzeli Kraliçeler Kraliçesi, Güneş Tanrısı RA'nın kızı...

Kleopatra'nın güzellikleri içinde aşkları, çocukları, özel hayatı; site devletleri, yayla gezileri ile yoğurarak o günün Alanya'sı anlatılmaktadır. Bu lezzetin içinde Alanya kalesinde ki hayat, Ehmedek Sarayındaki eğlence-aşk, iskeledeki törenler, Alanya çevresindeki şehirleri tarihsel bir roman havasında sade, akıcı bir dil ile Alanya turizminin hizmetine sunmaktadır.

İnanın, bu kitabı elinize aldığınızda, susuzluktan yanan bir insanın su içme zevki içinde bir solukta yudumlar gibi bitireceksiniz ve okumaktan büyük bir zevk alacaksınız. Sonra'da Alanya'da geçen tarihi ve ilginç olaylar, sizleri zaman tüneline gezdirecek, heyecanlandırarak ve mutlu kılacaktır. Alanya Kalesinin batısında ince kumları ile tünellere kadar uzanan Kleoptra plâjının serin sularında onunla birlikte yüzmeyi hayal edebilirsiniz. Belki de orada yüzen birisini Kleopatra'ya benzetebilirsiniz. Yabancı dillere çevrilmesi ve turizme kazandırılması halinde binlerce turistin Kleopatra Plâjında yüzmek için can atacağını ve Alanya'ya koşacağını düşünüyorum.

İsmail Yıldız'ı Alanya ve okur dünyasında yankılar yapacak bu tarihî romanından dolayı kutlar yazım hayatında başarı dileklerimi sunuyorum.

BİR SÖYLEŞİ

AKDENİZ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali İhsan NESLİTÜRK ile bir söyleşi yapma fırsatı buldum.

Ahmet OLGUN: Alanya Eğitim Fakültesinin kuruluşu Alanya'mız için hayırlı olması dileğimizle sözüme başlıyorum.

Sayın: Prof. Dr. Ali İhsan NESLİTÜRK, Alanya Eğitim Fakültesi Dekanlığı görevinizde başarılar diler, Alanyalılar adına Alanya'ya hoş geldiniz diyorum.

Önce sizi tanıyabilir miyiz?

NESLİTÜRK:1970 İstanbul-Ortaköy doğumluyum. İlk-Orta-Lise hayatım İstanbul'un çeşitli okullarında geçti. 1987 yılında Beyoğlu Fındıklı Lisesi-Fen kolundan mezun oldum. Aynı yıl Üniversite sınavlarına girerek ODTÜ Eğitim Fakültesi Matematik Öğretmenliği programını kazandım. Üniversite öğrenciliğim süresince Matematik dersleri oldukça ilgimi çekti ve bu alanda bilgimi artırmak için Fen Fakültesi Matematik Bölümünün zorunlu derslerine de devam ettim. 1992 senesinde her iki bölümü bitirerek, üniversitenin ilk çift anadal diplomalı mezunlarından biri oldum. 1992-1994 yılları arasında aynı kurumda yüksek lisans çalışmalarına devam ederken, aynı zamanda ODTÜ Eğitim Fakültesinde Araştırma Görevlisi olarak hizmet verdim. 1994 yılında MEB 1416 sayılı yasası çerçevesinde lisanüstü çalışmalarımı yapmak üzere ABD'ye gittim. Yüksek Lisansımı 1996 senesinde "University of Washington, Seattle" matematik programında, doktoramı 1999 senesinde "University of Colorado, Denver" Uygulamalı Matematik programında tamamladım. Türkiye'ye dönmeme müteakip, mecburi hizmet yükümlülüğümün karşılığı olarak İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Matematik Bölümünde çalışmaya başladım. Yardımcı doçent, Doçent ve nihai olarak 2011 senesinde Profesörlük unvan ve kadrosunu bu kurumda aldım. 2012 yılı Şubat ayında Yükseköğretim Kurulu tarafından AÜ Alanya Eğitim Fakültesine dekan olarak atandım. Evliyim ve üç kızım var.

OLGUN: Alanya'yı nasıl buldunuz?

NESLİTÜRK: Alanya'ya daha önce gelme fırsatım olmamıştı. Ancak umduğumdan fazlasını bulduğumu söyleyebilirim. Bir kere Alanya bir ilçe ama bir il merkezinde erişebileceğiniz tüm imkanlara sahip. Ancak beni daha çok etkileyen üç husus oldu. Tarihi mekanlara karşı özel bir ilgimin olduğunu söyleyebilirim. Özellikle ata yadigarı sayılabilecek mekanlar bana tarifi mümkün olmayan bir huzur veriyor. Alanya bin yıllık çok zengin Selçuklu mirasına sahip olması yönü ile üzerimde kalıcı bir iz bıraktığını söylemem abartı sayılmaz. Tabi doğal güzellikleri ile de ülkemizin tabiat harikası köşelerinden biri olduğunu unutmamak lazım. İkincisi insan yapısı. Alanyalılar tam Anadolu kültürü ile yoğrulmuş çok saf ve temiz insanlar. Üçüncü olarak Alanyalılar'ın eğitime verdiği destek. Alanya insanı ekonomik yönden oldukça güçlü ve bu potansiyellerini eğitim sektörüne harcama konusunda adeta bir yarış içindeler. Sanırım kısa zamanda bunun meyvesini alacaklar. Alanya tarım ve turizmin yanında eğitim yönü ile de ön plana çıkan bir şehrimiz olacak. Bu kanatımı bir ileri görüşlülük olarak söylemiyorum ve nedenini şöyle açmak istiyorum. Bir şehrin bir sektörde ön plana çıkabilmesi için şehrin halkının ve ileri gelenlerinin bu işi benimsemesi birinci kademedir. İkincisi şehirde bu konu ile devletin atadığı ilgili memurların göstereceği gayretlerdir. Son olarak da devletin çeşitli altyapı ve kadro imkânları ile şehrin önünü açmasıdır. Ben Alanya'nın eğitim ve üniversite konusunda kendisine koyduğu hedeflere ulaşması için bu üç koşulun sağlandığını ve bileşenlerin birbirleri ile uyumlu ve destekler mahiyette çalıştığını görüyorum.

OLGUN: Dekanı olduğunuz Alanya Eğitim Fakültesi hakkında bilgi verebilir misiniz? Bu yıl hangi bölümler açılacak?

NESLİTÜRK: Akademik programlarımızı belirlerken bir ön çalışma yaparak MEB en fazla ihtiyaç duyduğu branşları belirledik. Bu branşlardan öğretim üyesi bulabileceğimiz alanlara öncelik vermek sureti ile İlköğretim Bölümü, Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler ve Okulöncesi Öğretmenliği lisans programlarımızı açtık. 2013-2014 Akademik yılında bu branşlara 40'ar öğrenci alarak, toplam 160 öğrenci ile eğitim-öğretim faaliyetimize başlayacağız. En çok tercih edilen bölümleri açmak ve kontenjanları düşük tutmak sureti ile Alanya ya en kaliteli bir öğrenci kitlesi çekmeyi düşünüyoruz. Seneye üç yeni lisans programı açmayı planlıyoruz. Bunlar Türkçe Öğretmenliği, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenliği, Resim Öğretmenliği programlarıdır.

Lisanüstü düzeyde ise, halen açık bulunan İlköğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans programının yanında, ayrıca Üniversitelerin Fen-Edebiyat Fakültelerinden mezun olan öğrencilerine yönelik Pedagojik Formasyon Programı açma çalışmalarımız devam etmektedir.

OLGUN: Fakültenizin Öğretim üyesi hakkında bilgi verebilir misiniz?

NESLİTÜRK: Şu an üniversitelerin en önemli sorunlarından biri kaliteli öğrenciyi kurumlarına kazandırabilmektir. Bunu üniversitelerimizin tercih dönemi öncesi ciddi bir rekabete girmelerinden, yüksek bütçeler tutan tanıtım faaliyetlerinden ve adeta maaşı andıran cömert burs tekliflerinden rahatlıkla anlayabiliriz. Ancak daha önemli olanı, fakültemize gelecek nitelikli öğrenci kitlesine rol-model olabilecek, onları ülkemizin 21. Yüzyılda ihtiyaç duyacağı bilgi ve becerilere sahip öğretmen adayları olarak yetiştirirken, aynı zamanda milli ve insani değerleri kazandıracak bir akademik kadroya sahip olmaktır. Bu doğrultuda yaptığımız titiz çalışmalar sonucu, fakültemizin, ulusal ve uluslararası pek çok akademik çalışmaya imza atmış, yerel ve evrensel ölçekte güncel sorunları ele alan yayın ve proje çalışmaları ile ön plana çıkmış çok nitelikli bir kadroya sahip olduğunu söyleyebilirim. Ben Alanya Eğitim Fakültesinin çok kısa bir süre içinde ülkemizin köklü eğitim fakülteleri ile rekabet edebilecek düzeye çıkacağına inanıyorum.

OLGUN: Konaklı da Fakülte yeri hakkında okuyucuları bilgilendirsek?

NESLİTÜRK: Fakültemiz, Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü ile Konaklı Belediyesi arasında imzalanan bir protokol metnine dayalı olarak Konaklı Belediyesi tarafından yaptırılacak. Uygun arazi arayışlarımız devam ediyor. Ancak fakültemizin daimi binası yapılıncaya kadar, geçici olarak Konaklı Belediyesi hizmet binasında eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edeceğiz.

OLGUN:Bu fakülte ile ilçemizde Eğitim, Mühendislik, İşletme ve Tıp olmak üzere 4 fakülte ile bir Meslek Yüksek Okulu eğitim öğretim görmektedir. Bundan sonra hedef Üniversite olamaz mı?

NESLİTÜRK :Yakın tarihte Konaklı Kongre ve Kültür Merkezinde yapılan Üniversitelerarası Kurul toplantısında, sayın YÖK başkanımız Prof.Dr. Gökhan Çetinsaya, aslında Alanya'da fiili olarak bir üniversitenin doğmuş olduğunu ifade etmişlerdi. Sanırım üniversitenin kuruluşu şu an resmîyet

kazanma aşamasında. Ben de Alanya'nın eğitime verdiği maddi ve manevi desteklerle bir üniversiteyi hak ettiğini düşünüyorum. Birkaç ay önce sayın rektörümüz Prof. Dr. İsrail Kurtcephe teklif yazısını YÖK başkanlığına gönderdiğini, Antalya milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu'nun konu ile ilgilendiğini ve başbakana arz ettiğini, başbakanın, cevaben teklifin düşünülmeye değer bulunduğunu ve değerlendirmeye alacağını ifade etmişlerdir. Süreç devam ediyor.

OLGUN: Hedefleriniz nelerdir?

Ali İhsan NESLİTÜRK : Eğitim sektörü ile ilgili gelişmeler, hem en değerli varlıklarımız olan çocuklarımızı etkilemesi, hem de ülkemizin geleceğini şekillendirmesi nedeni ile hemen herkesin ilgi alanına girmektedir. Eğitim ile ilgili pek çok sorundan bahsedilebilir, ancak ben en başta gelenlerden birinin kaybettiğimiz değerler olduğunu düşünüyorum. Bu sorun aslında sadece bizim değil tüm dünyanın bir sorunu olarak görülüyor. Son yıllarda “değer kaybı “ ve “risk toplumu (güvensiz toplum)” kavramlarının bilimsel literatürde fazlaca yer almasından bunu anlıyoruz. Kimi zaman insan hayatının bile değerinin olmadığı durumları fazlaca yaşamaya başladık. Çevremizi, doğayı ve insanları sevmeye, başkalarının kişilik haklarına saygı, ailemize ve ülkemize karşı sorumluluklarımız, başkalarının farklılıklarını hoşgörü ile karşılama gibi kavramları genç kuşaklara kazandıramıyoruz. Bu kavramların, en azından anlamlı bir çoğunluğa, bir şey ifade etmediğini düşünüyorum. Bu konuyu çok önemsiyorum ve arkadaşlarımı bu konular üzerine çalışma ve proje üretmeleri yönünde teşvik ediyorum. Bu alanda kaydedeceğimiz başarılar sadece Türkiye de değil, tüm dünyadan ses getirecektir. Ayrıca bu çalışmaların diğer alanlarda verilecek eğitimlerin daha verimli olmasının da yolunu açacaktır. Hayalim fakültemizin, eğitimle ilgili güncel ve öncelikli konularda araştırma yapan, yaptığı çalışmalarla ülkemize ve insanlık ailesine katkı sağlayan ve mezun ettiği öğretmen adayları sayesinde bu süreçlerde aktif rol alarak, eğitim dünyasının önemli aktörlerinden biri haline gelmesidir. Üniversitemizin elde edeceği başarılar Alanya'nın adını eğitimle de anılır hale getirecektir. Bu nedenle Alanya halkının üniversiteye desteklerinin devam etmesini diliyorum. Alanya ile üniversitenin dayanışması öncelikle şehrimize çok şey kazandıracaktır. Ben kuruluş aşamasında ki fakültemize her türlü desteği veren başta sayın rektörümüz Prof. Dr. İsrail Kurtcephe' ye ve Alanya'nın hayırsever insanlarına teşekkürlerimi bir kez de buradan iletmek istiyorum.

Ahmet OLGUN: Kıymetli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

19-HABERİMİZ VAR

Alâiye Dergisi

ALSAV Türk Halk Müziği Konserleri

ALSAV'ın Atilla Bodur Yönetimindeki Türk Halk Müziği Topluluğu Bahar konserini verdi. 18. Nisan 2013 tarihinde Alanya Kültür Merkezinde verilen konsere öncelerinde olduğu gibi yoğun bir ilgi vardı. Başta Şef Atilla Bodur olmak üzere emeği geçen koris ve saz heyetinde bulunan Alanyalılar türkülerimizin Yönetimindeki Atilla Bodur, Cemal Karadeniz, Ali Kasapoğlu, Aynur Özkök, Birsen Satıcı, Birsen Özkan, Cansu Us Yazıcı, Candan Akbudak, Celal Turhan, Dursun Yılmaz, Emine Karaca, Esin Bayır, Erol Bıyık, Fatma Ateş, Fatma Doğan, Ferhat Kiraz, Gani Özgenç, Gülnaz Baykan, Gülhan Yılmaz, Hasan Elgin, Hüseyin Ateş, Hüseyin Yiğit, Hürses Ceylan, Leman Kuş, Melda Doğan, Mustafa Çakır, Mustafa Erkan, Muzaffer Selimoğlu, Nadire Doğan, Nezahat Çatkafa, Nilüfer Yılmazcan, Nural Demir, Nursen Elgin, Sefa Göktay Tunç, Selahattin Abacıoğlu, Sevim Ebiren, Şehriban Kasapoğlu, Yeliz Tuna, Yücel Eşsizöğlu, Zeynep Akyüz, Orkun Demirceylan, Erdin Küçükkaya'ya teşekkür ediyoruz.

ZİRVE'DE EDEBİYAT SOHBETİ...

ve

*-Alâie Dergisi Genel Yayın Yönetmeni İsmail YILDIZ, Alanyalı şair, yazar araştırmacıları Zirve’de bir araya getirdi. Şahane bir Alanya manzarasına açık Zirve Lokantasında Alâie Dergisi ve edebiyat çalışmalarıyla, amaçlarıyla ilgili bir konuşma yaptı. Tanışma, kaynaşma amacı taşıyan kahvaltıda katılanlar da edebiyat

sohbetlerinin tadına varma fırsatı buldular. Bu tür sohbet toplantılarının süreceğini belirttiler.

* CUMHURBAŞKANLIĞI BİSİKLET TURU ALANYA’DAN...

Özellikle Alanya ve Türkiye Turizmine büyük katkılar yapan Turizm elçimiz ve Türkiye Bisiklet Federasyonu Başkanı hemşehrimiz Emin Müftüoğlu ile gurur duyuyoruz. 49.cusu düzenlenen Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu (TUR 2013) 21 Nisan 2013 Alanya’dan sıtart aldı. Bir hafta süren bisiklet turu için haklı olarak Başkan Emin Müftüoğlu “Bu tur, tarihimizin enbüyük ülke tanıtım kampanyalarından birisidir. 5 yıl öncesine göre yolların çift şeritli haline gelmesi ile

iyice rahatladık.” dedi. 4 milyon avro bütçeli organizasyonun bu yıl 5 kıtada 160 ülkede 400 milyon evde izlendiği bilinmektedir. Türkiye bisiklet tarihinin en başarılı dönemini yaşatan Müftüoğlu’na plâketini Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül verdi.

*-Alanya ÖHEP LİSESİ, 15 Nisan Dünya Sanat Günü nedeni ile İskelede Şelale Meydanında Sanat Şenliklerini ikinci kez düzenledi. Resim öğretmeni Meltem Gemalmaz öncülüğünde düzenlenen şenlikte, değişik el sanatları, heykel, resim, fosil, ebru sanatı sergileri düzenlenmiştir. Alâie Dergisi olarak, diğer okulların da şenliklere katılmaları dileğiyle güzel sanatlara ilgisinden dolayı ÖHEP Lisesini kutluyoruz.

*-İstanbul lâle bahçesine döndü. Dünya kültür kentimiz İstanbul’un dört yanını renk cümbüşüne çeviren lâleler Silivri Seymen Köyü ve Konya Çumra’da üretiliyor. Bunlar örnek alınmalı ve endemik bitki olarak Alanya Toros lâleleri de yetiştirilmelidir. Yaygınlaştırılarak Alanya’da Türk’ün Toroslardaki doğal Manisa cinsi lâleler çeşitlendirilmeli ve İstanbul gibi

ALANYA LÂLE GÜNLERİ düzenlenmelidir.

*-İncekum Kervansaray, büyük bir salona kavuştu. 16.Haziran 2012 tarihinde İncekum Kasabasında Selçuklu Mimari tarzında inşa ettiği Kervansaray'da Yörük Müzesi (Etnografya) ve Selçuklu Hamamı açılmıştı. Yazarımız İsmail Yıldız, bu yıl da İncekum Kervansaray adı verilen kültür örneği binada 2013 turizm sezonunda 750 kişilik bir konferan ve düğün salonunu hizmete açtı. Geleneksel Selçuklu ve Türk mimarî geleneğinde düzenlenen bu örnek salonda Mevlâna Sema Törenleri, Türk Geceleri ve düğünler düzenleme planlanmaktadır

*-Balkan Çatalca savaşlarında şehit düşen Alaiye Redif Taburu için Alanya Şair ve ŞiirDerneği başkanı Aşık Osman Kılınç, ALBÜM (CD9 ÇIKARDI.

*-ALKOD Alanya Çevre Koruma ve Dayanışma Derneği, değişik faaliyetlerine bir yenisini daha ekleyerek 26. 04. 2013 tarihinde Alanya Ticaret ve Sanayi Odası salonunda bilgi yarışması düzenledi.

*-Aslan Bayır, yönetiminde Alanya'da yayını sürdürülen Güncel Sanat Dergisi'nin düzenlediği, "Kaygusuz Abdal ve Kısa Öykü Yarışması" ödül töreni, 26.04.2013 günü Alanya Kültür Merkezinde (AKM) gerçekleştirildi. Alâiye Dergisi Genel Yayın Yönetmeni İsmail Yıldız'ın da katıldığı törenin Kaygusuz Abdal ve edebiyat sevgisine katkı yaptığı inancındayız. Büyük ilgi gören yarışma ve ödül töreni düzenleyen Güncel Sanat Dergisini ve yöneticisi Aslan Bayır kardeşimizi kutluyor ve çalışmaların devamını diliyoruz.

1-Karabunuzlar köyünden Çatalcaya (Anıt)

2-Altın Elbiseli Adam(babalık Evi) içindeki ok

3-Beyşehir ve Kubaatüabat

4-

5-Selinti GazipaşaAhalisinin Alanya Şehrine Yolculuklar

6• SELİNTİ (GAZİPAŞA) AHALİSİNİN ALANYA ŞEHRİNE YOLCULUKLARI-2

7- SELİNTİ (GAZİPAŞA) AHALİSİNİN ALANYA ŞEHRİNE YOLCULUKLARI-3

8• SELİNTİ (GAZİPAŞA) AHALİSİNİN ALANYA ŞEHRİNE YOLCULUKLARI-4

9• SENİRKENT VE GÜNDOĞMUŞ SENİR BEYLİĞİ

10• ALANYALI ÇANAKKALE GAZİSİ AĞAÇBACAK HASAN

11•ALANYA VE EMANETLERİ

12-13: SELÇUKLU DENİZCİLİK POLİTİKASINDA DÖNÜM NOKTALARI VE ALANYA

14• SENİR BEYLİĞİ VE DÜŞENBE

15• CEM SULTAN SENİR BEYLİĞİNDEİsmail YILDIZ

16-17• CEM SULTAN SENİR BEYLİĞİNDE

18-Öykü Alanyada başlar

19--ALÂİYE SANCAK BEYLİĞİ VE SENİR BEYLİĞİ İLİŞKİLERİ

20-21-Türkler Köyü ve aşçıuşağı Yörükleri

1:

ZAMAN TÜNELİ

•KARABUYNUZLAR KÖYÜNDEN ÇATALCA'YA

İsmail YILDIZ

ÇATALCA ŞEHİTLERİNE

İsmail Yıldız

ŞİRE YELKEN

•BEN SUSAMAM BÖYLE BİLİNSİN

Fikret Yılmaz ÇAVDAR

•ALANYA'M

Ahmet OLGUN

•YİĞİT

Orhan UĞURLU

TARİHTE 100.YILLAR

BALKAN SAVAŞLARI

Oğuz Korum

AD BİLİMİ

•ALANYA ANSİKLOPEDİSİ

•ALİ KÖPRÜSÜ

Aynur SERT

ALÂİYECE

•ALANYA KÜLTÜRÜNDE ÖZLÜ SÖZLER VE LAEDRİLER

Mehmet Nuri GÖNÜLLÜ

EĞİTİM YOLUNDA

•TÜRK HARFLERİNİ OKUR YAZAR

Ahmet Olgun

ARAŞTIRDIK- YAZDIK

•YENİ BİR ALANYA TÜRKÜSÜ

GİĞİ YAYLASINDA YAYLAYAMADIM

İSMAİL YILDIZ

ÖYKÜ DÜNYAMIZ

•ÇOCUK TUTKUSU

Ahmet OLGUN

HALKBİLİM-FOKLOR

* "ALANYA ŞALVARI" Patent Aldı.

Antalya'nın Alanya İlçesi'nde 17 yıldır terzi olarak çalışan Ali İhsan Arslan, ilçenin yöresel kıyafeti 'Alanya Şalvarı'nı ve işyerinin adı olan 'Alaiye Şalvar'ın patentini alarak markalaştırdı.

*-Alanya'nın Fatih Sultan Mehmet dönemindeki tarihine ışık tutan ve çok önem verdiğimiz, 538 yıllık "SURET-İ DEFTER-İ İCMAL-İ VİLÂYETİ ALÂİYE" adlı defter, Osmanlı Arşivinde bulundu. Kitabın basılması için ALSAV çalışmalarına başladı.

* 1914'de Kütahya'da doğan Hocaların Hocası Türk Edebiyatı Vakfı üyesi, Türk Sanat Tarihi Üstadı Prof. Dr. Oktay Aslanapa Hakk'a yürüdü. Memleketi Kütahya'da toprağa verildi. Hocamız, 1960 yılında Türk Sanat Tarihi Kürsüsünü kurdu, kazılar yaptı. Mimari, çini-seramik, halı ve kilim sanatı, konularında emsalsiz araştırmalara imza attı. Alman Arkeoloji Enstitüsü, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü ve mesleki kuruluşlar ile vakıfların üyesi olan Oktay Aslanapa, Türk Sanat Tarihine ölümsüz eserler bıraktı.

- Türk Sanatı, Selçuklu ve Osmanlı Halıları, Çini ve Minyatür Sanatı.
- Türk Halı Sanatının Bin Yılı. • Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı.
- Osmanlı Devri Mimarisi kitapları yalnızca birkaçıdır.

Türk Sanat Tarihi dünyasına ve Türk milletine baş sağlığı diliyoruz.

*-ALSAV'DAN BİR HİZMET DAHA...

ALSAV ile Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın katkılarıyla yayınlanan "Alanya İpekböcekçiliği Mektebi" kitabı 7 Mayıs 2013 günü ALTSO salonunda tanıtıldı..

Kitabın tanıtımını Alanya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Kerim Aydoğan, Alanya Kültür ve Sanat Vakfı (ALSAV) Başkanı Faruk Nafiz Koçak, Ticaret Odası Başkan adayları Mehmet Şahin ile Mustafa Tuna yaptı. Bir dönem Alanya'sının tanınmış aile çocuklarının okuduğu "İPEKBÖÇEKÇİLİĞİ MEKTEBİ"ni anlatan kitap, Akdeniz Ü.

Güzel Sanatlar Fakültesi'nde yüksek lisans yapan Ahsen Günbulut'un "Cumhuriyet Döneminde Antalya'da İpekböcekçiliği Eğitimi (1920-1960)" konulu tezinden oluşmaktadır.

*- FAKIRCALI KÖYÜ ŞENLİKLERİ:

2 Mayıs 2013 günü Fakırcalı köyünde TURİZM ŞENLİĞİ düzenlendi. Köy ağası seçilen Alanya'nın tanınmış işadamı Aliihsan Gökçe'nin oğlu Mehmet Özal Gökçe, 19 yaşında Alanya'nın en genç köy Ağası olmanın mutluluğunu yaşadı. Her yıl kültür ve turizm şenliği düzenlemeyi sürdüren Fakırcalı Derneğini

kutluyoruz.

*ENGELSİZ YANSIMALAR SERGİSİ AÇILDI...

19. Nisan 2013: Alanya Kültür merkezi'nde(AKM) 'Engelsiz Yansımalar' adı verilen el sanatları ve yağlı boya resim çalışmalarından oluşan el sanatları sergisi açıldı.

*"Alanya'da Sanata İlgisi Artıyor.

HOŞ Seda Müzik ve Kültür Derneği tarafından ücretsiz Türk sanat müziği konseri 20 Mayıs 2013'te

- Erkan UYSAL Dernek tarafından oluşturulan koro Alanya Kültür Merkezi'nde (AKM) konser hazırlıklarını sürdürüyor. Hoş Seda

Müzik ve Kültür Derneği Başkanı Gizem Yurtseven, 20 Mayıs'ta 20.00'de Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'nda (ALTSO) Şef Üner Yurtseven'in önderliğinde konser verdi. Yurtseven, "Koro üyelerimiz, öğretmen ağırlıklı olmak üzere halktan oluşuyor. Korumuzda 15 bayan ve 10 erkek korist bulunuyor. Alanya'yı sanat müziğiyle özlemine giderdi" dedi.

İNCEKUM KERVANSARAY

01.09.2012 OLARAK DEĞİŞTİR.

BİR KERVANSARAY

***ETNOGRAFYA (YÖRÜK MÜZESİ)**

***SELÇUKLU HAMAMI**

***İPEKYOLU ÇARŞISI**

***YÖRÜK ÇADIRI**

***AŞEVİ**

***YÖRÜK GECESİ**

***TÜRK GECESİ**

*** MEVLÂNA SEMA TÖRENİ**

YER: İncekum Kasabası

Tel: 0242 517 3317

ALAIYE[®]
HOTELS

*Akdeniz'in tatil Dünyasına
hoşgeldiniz*

ALAIYE[®]
RESORT & SPA HOTEL

ALAIYE[®]
KLEOPATRA HOTEL

ALANYA | ANTALYA | Fethiye
www.alaiyehotels.com
alaiye@alaiye.com.tr

KAPAĞIN Dış KISMI tam sayfa